

2017RGW01

VERSLAG van de vergadering van de Statencommissie Ruimte, Groen en Water d.d. 21 november 2016 in het Provinciehuis van Utrecht

Aanwezig:

Voorzitters: mw. J.C.V. Vaessen en mw. drs. A. Dekker;

Leden van GS: drs.ing. P. van den Berg, drs. R.W. Krol en mw. mr. J. Verbeek-Nijhof;

Commissieleden: mw. F.M. Arissen (PvdD), drs. J.G. Boerkamp (D66), mw. E.J. Broere-Kaal (PVV), mw. H. Chidi (D66), H. van Deún (PVV), mw. drs. N. Eijsbroek (VVD), mw. ir. A.A. Ens (VVD), drs. J. Germs (VVD), drs. C. de Heer (ChristenUnie), mw. W.M.M. Hoek (50PLUS), mw. H.J. Keller (PvdD), mw. T. Koelewijn-Koelewijn (CDA), mw. E. Kotkamp (GroenLinks), P.C. Kroon MSc (GroenLinks), P. van Leeuwen (SGP), ir. R.G.H. van Muilekom (PvdA), mw. M.G. Noordenbos (SP), ing. T. Oosterom (CDA), P.D. Overkleeft (D66), T. Schipper (SP), drs. W.J. Ubaghs (PVV) en C. Westerlaken (CDA);

Van ambtelijke zijde aanwezig: dr. R. Poort (griffier) en mw. G. van Weerd (verslag);

---

1. ALGEMEEN

1.1 Opening

De voorzitter, mevrouw Vaessen, opent de vergadering met een woord van welkom. Gelet op de volle agenda zal de spreektijdenregeling worden gehanteerd.

1.2 Vaststellen agenda

Op verzoek van mevrouw Kotkamp wordt besloten agendapunt 4.1 te agenderen voor de commissie MME. Vervolgens wordt de agenda vastgesteld.

1.3 Mededelingen

De voorzitter brengt het volgende naar voren:

- Aandacht wordt gevraagd voor de hoorzittingen PIP Kantoren op 7 en 14 december a.s. Het is wenselijk dat daar een representatieve afvaardiging van PS bij aanwezig is. Zij nodigt de fracties uit zich daarvoor bij de griffie aan te melden via een email die binnenkort naar PS wordt gezonden.
- Op 12 december a.s. zou een gesprek met de PCL plaatsvinden over het jaarplan 2017. Door de vervroegde start van de PS-vergadering kan dit helaas niet doorgaan. Er wordt naar een nieuw moment gezocht.
- Door andere activiteiten en als gevolg van tegenvallende aanmeldingen zijn de werkbezoeken Faunabeheereenheid en Weidevogels niet doorgegaan. De griffie vraagt of er voldoende belangstelling is voor deze werkbezoeken. Zo ja, dan zal er naar een ander tijdstip voor de werkbezoeken worden gezocht.

Aan de hand van de reacties constateert de voorzitter dat er voldoende belangstelling is voor een werkbezoek Faunabeheereenheid en een werkbezoek weidevogels. De griffier zal hier met een datumvoorstel op terugkomen.

De fractie van D66 doet de heuglijke mededeling dat Niels Hoefnagels afgelopen weekend vader van een zoon is geworden. Dit bericht wordt met applaus ontvangen.

1.4 Verslag vergadering Statencommissie RGW van 10 oktober jl.

Het verslag van deze vergadering wordt vastgesteld.

1.5 Rondvraag

De heer De Heer merkt op dat tijdens het werkbezoek over de KRW naar voren kwam dat de provincie achterloopt als het gaat om de beschikking rond de POP III gelden. Dat is voor het waterschap van belang omdat die cofinancier is maar ook voor de boeren voor het draagvlak als het gaat om alle milieumaatregelen. Is het juist dat de provincie achterloopt en hoe wordt die achterstand ingehaald?

Aangezien gedeputeerde Verbeek niet aanwezig is, zal die vraag op een ander moment worden beantwoord, eventueel schriftelijk.

1.6 Termijnagenda

De voorzitter meldt dat onder pagina 3 IPG er een doorlopende toezegging uit 2012 staat van gedeputeerde Verbeek over het met PS bespreken zodra projecten in de realisatiefasen komen. Dit is uitgevoerd en om die reden komt die toezegging te vervallen.

Op een vraag van mevrouw Ens, antwoordt de griffier dat het retailbeleid inderdaad in deze commissie thuishoort. T.z.t. komt dat onderwerp in deze commissie terug.

De heer De Heer memoreert de toezegging dat GS een nieuwe notitie zou schrijven over de problemen rond het fosfaatplafond. Hij verzoekt dienaangaande de nieuwste ontwikkelingen daarin meenemen, met name als het gaat om de Utrechtse problemen en de maatregelen dienaangaande van de provincie.

Gedeputeerde Krol zegt toe dat deze commissie die notitie op korte termijn zal ontvangen. Wel is het zo dat ontwikkelingen erg snel gaan en de kans is aanwezig dat een notitie dan niet meer geheel actueel is. Dat moet men dan maar op de koop toenemen.

Gedeputeerde Krol heeft een schriftelijke vraag van de ChristenUnie ontvangen over de jonge landbouwersregeling. Deze is schriftelijk afgedaan.

2. RUIMTE

2.1 PCL Advies gezonde leefomgeving in stad en dorp

Namens de PCL zijn de heer Van der Steenhoven en mevrouw De Wit aanwezig.

Mevrouw De Wit memoreert dat, zoals bekend is, de provincie een aanjaagprogramma in voorbereiding heeft over gezonde leefomgeving. De provincie heeft de PCL gevraagd daarover advies uit te brengen. In juni werd er een bijeenkomst georganiseerd die werd bezocht door raadsleden, PS-leden, ondernemers, maatschappelijke organisaties en burgers en daaruit bleek dat dit onderwerp zich in een grote belangstelling mag verheugen. Het thema Gezonde Leefomgeving spreekt zeer tot de verbeelding, omdat er zoveel verschillende soorten doelen, ook in samenhang, aan de orde kunnen komen. Dat heeft geleid tot het advies van deze PCL.

De heer Van der Steenhoven licht de vijf belangrijkste adviespunten van de PCL toe.

De gezonde leefomgeving moet nadrukkelijk worden betrokken en verankerd in het maken van de omgevingsvisie en daar moet ook een doelstelling aan worden gekoppeld. Een doel kan bv. zijn de inwoners van de provincie Utrecht twee jaar extra gezondheid te laten verkrijgen.

Het tweede punt is de gezonde leefomgeving niet alleen op de grote steden te betrekken. De stad Utrecht en Amersfoort zijn al bezig met de gezonde leefomgeving en hebben op dat vlak al het nodige ondernomen. Met name moet er aandacht zijn voor de kleinere plaatsen in de provincie. Nagegaan kan worden hoe die kleinere kernen kunnen worden ondersteund. Houten heeft bv. het beste fietsbeleid van Nederland: daar valt nauwelijks een verkeersslachtoffer. Dat kan een heel mooi voorbeeld zijn voor andere gemeenten. Ook Zeist heeft het met Kerkebosch heel goed voorbeeld van de aanpak van een gezonde leefomgeving. Geadviseerd wordt met iedere nieuwe gebiedsontwikkeling en inrichting, nieuwbouw, renovatie de omgeving gezond in te richten. Ook daar valt veel winst te behalen.

Het derde punt is de gezonde leefomgeving op alle beleidsvelden van de provincie te betrekken. Een aanbeveling is het principe van de gezonde leefomgeving te delen met alle beleidsvelden (bv. economie, verkeer, ruimtelijke ordening) binnen de provincie, via een interne conferentie of meeting.

Het vierde punt is de aanbeveling eerst het laaghangend fruit te plukken. Er zijn vele kleine maatregelen te nemen die de gezonde leefomgeving dichterbij brengen, met name als het gaat om lopen en fietsen.

Het laatste punt is dat de provincie een rol kan pakken om goede projecten en initiatieven op het gebied van de gezonde leefomgeving in de etalage te zetten.

De PCL heeft een gesprek gehad met gedeputeerde Pennarts, in aanwezigheid van haar medewerkers. Spreker heeft het idee dat het advies van de PCL met interesse is ontvangen.

De heer De Heer komt terug op het eerste advies van de PCL om in de aanloop naar de omgevingsvisie elke keer als maatstaf de levensduurverkorting te nemen. Is dat wel concreet mogelijk? Kunnen alle maatregelen wel worden gekoppeld aan een gemiddelde levensduurverwachting?

De heer Van der Steenhoven antwoordt dat dit als een soort symbool moet worden opgevat. Hij erkent dat het niet makkelijk is overall een gemiddelde levensduurverwachting aan te koppelen, aangezien dat door vele factoren wordt beïnvloed. Toch is het goed een streven neer te zetten om daarmee het belang van een gezonde leefomgeving te accentueren en ergens naar toe te werken. Steeds meer data komen er in omloop die het mogelijk maken effecten voor de levensduurverwachting te berekenen. In dit verband noemt hij de luchtverontreiniging. Dienaangaande wordt inmiddels gesteld dat mensen vier tot vijf maanden korter leven in een gebied met luchtverontreiniging.

Mevrouw Koelewijn deelt mede dat het CDA zich kan vinden in de voorgestelde integrale aanpak van de PCL. Zij vraagt wat het betekent wanneer de kwaliteit van lucht dusdanig slecht is dat er twijfel is over het voortzetten van activiteiten rond biogas.

De heer Van der Steenhoven vindt dit een moeilijke vraag. De PCL adviseert maatregelen te implementeren die een verbetering van de luchtkwaliteit met zich meebrengen. Inderdaad kunnen belangrijke duurzame ontwikkelingen strijdig zijn met elkaar. Belangrijk is het dat de afwegingen in dat kader in de Omgevingswet worden gemaakt. Er moet een instrumentarium zijn om dat te kunnen afwegen, waarbij normen, bv. voor de luchtkwaliteit, ook van belang zijn. De vraag is of die norm al dan niet mag worden overschreden voor een andere gunstige ontwikkeling. Dat vraagstuk hoort z.i. thuis in de Omgevingsvisie.

Mevrouw Ens erkent dat een gezonde leefomgeving van groot belang is. Wel betwijfelt zij of dat het leidende thema moet zijn. Soms moeten er ook andere afwegingen worden gemaakt, waarbij een ander thema even belangrijk is of zelfs nog meer gewicht heeft. Zij vraagt of de PCL ook andere thema's heeft afgewogen. Hoe staan die naast elkaar of ten opzichte van elkaar? Een leidend thema hoeft h.i. niet altijd bovenaan te staan, maar moet wel in afwegingen een belangrijke rol spelen.

Mevrouw De Wit is het daarmee eens. Leidend wil niet zeggen: het enige leidende thema. Wel gaat het dan om een zeer belangrijke afweging die steeds weer moet worden gemaakt. Het voordeel van gezonde leefomgeving als leidend thema is dat het erg breed is en niet snel versmalt. Dat wil niet zeggen dat zich in de afwegingen geen andere dominante principes kunnen voordoen. De PCL vindt het vooral van belang dat de afweging wordt gemaakt.

Mevrouw Chidi deelt mede dat D66 het belang van dit thema ondersteunt. Haar fractie ondersteunt dat de gezonde leefomgeving één van de uitgangspunten moet zijn voor de omgevingsvisie. Terugkomend op normering en het onderbouwen van de levensduurverwachting, vraagt zij of de PCL het college wil meegeven daar onderzoek naar te doen. Kan dat onderdeel uitmaken van dit advies?

De heer Van der Steenhoven memoreert nogmaals het belang van "big data". Er komen steeds meer data beschikbaar om dergelijke vragen te kunnen onderzoeken en beoordelen. Een nader onderzoek op dit vlak lijkt hem zeker zinnig. Bekend is dat inwoners die in achterstandswijken in grote steden leven soms wel 7 tot 8 jaar korter leven. De oorzaken daarvan zijn bekend: er is weinig groen om in te wandelen, mensen hebben geen fiets, veelvuldig roken e.d. Om deze norm nog beter te onderbouwen, zou dat verder moeten worden onderzocht.

De heer Van Leeuwen verwijst naar advies 2 waar staat dat er ook aandacht moet zijn voor de kleine kernen. Hij vraagt hoe de PCL dat ziet.

Mevrouw De Wit antwoordt dat er nu veel belangstelling uitgaat naar de voorbeelden van de grote steden maar die zijn niet altijd toepasbaar op de kleine kernen. Juist de kleine kernen hebben minder capaciteit om de gezonde leefomgeving integraal te benaderen. De PCL roept de provincie op na te gaan waar ondersteuning kan worden geboden hoe in de kleine kernen gezocht en gewerkt kan worden aan de bevordering van gezondheid. Zo wordt voorkomen dat de gezonde leefomgeving een smal begrip wordt.

De heer Van Leeuwen vraagt of de PCL handvatten heeft voor een concrete aanpak.

Mevrouw De Wit antwoordt dat de PCL dat nog niet heeft: in die zin heeft de PCL ook een beperkte rol. De commissie wil PS vooral oproepen deze instrumenten te benutten en te ontwikkelen voor zover ze nog niet aanwezig zijn.

De heer Van der Steenhoven merkt op dat tijdens het gesprek met de gedeputeerde en de ambtelijk medewerkers de suggestie is gedaan om een bijeenkomst te organiseren, met name voor de kleinere kernen, om gezamenlijk de mogelijkheden tot de aanpak van de gezonde leefomgeving te inventariseren.

De heer Schippers verwijst naar advies 3, met alle beleidsvelden bijdragen aan de gezonde leefomgeving. O.a. wordt ten aanzien van het OV gesteld dat er bij aanbestedingen moet worden gestreefd naar een zero emissie wagenpark. Ziet de PCL op het gebied van het OV nog meer aanbevelingen voor de provincie om te streven naar een gezonde leefomgeving? Als voorbeeld noemt hij regionale knooppuntenontwikkeling, licht rail e.d.

De heer Van der Steenhoven erkent dat er meer mogelijkheden zijn. In het rapport wordt slechts een enkel voorbeeld genoemd. Belangrijk zijn bv. ook aangepast OV alsmede een fijnmazig OV, maar bekend is dat dit veel geld kost. Er zijn ook meer mogelijkheden op het gebied van mobiliteit om de gezonde leefomgeving te bevorderen. De voorbeelden die de heer Schippers zojuist noemde, zijn terecht.

Mevrouw De Wit vult aan dat de PCL voornemens is in 2017 een apart advies over mobiliteit uit te brengen en daarin komen de genoemde thema's ook aan de orde. Bij de bespreking van het jaarprogramma wil de PCL graag met PS overleggen over de vraag welke onderwerpen naar het oordeel van PS nadere uitwerking verdienen.

Mevrouw Hoek memoreert dat er veel kernen zijn die door provinciale wegen worden doorsneden, bv. Nieuwersluis. Er wordt veel vervuiling veroorzaakt omdat automobilisten op elkaar moeten wachten. Zij vraagt aandacht te besteden aan de infrastructuur in de kleine kernen. Ook is een betere afstemming van de verkeerslichten wenselijk om te voorkomen dat motoren te lang voor de rode lichten ronken. Het is ook een opdracht richting provincie om de aanleg van een wegomleiding niet strak langs een kern te geleiden maar juist verder weg om zo meer ruimte en aanplantingmogelijkheden in de kern te creëren voor het zuiveren van de lucht.

De heer Van der Steenhoven antwoordt dat al deze aspecten door de PCL zullen worden betrokken bij de uitwerking van het advies over het thema smart mobility. Op het gebied van verkeerslichten doet zich veel technische innovatie voor. Met behulp van een app op hun mobiele telefoon kunnen weggebruikers verkeerslichten beïnvloeden en zo een snellere doorstroming tot stand te brengen. In een aantal landen wordt daarmee al geëxperimenteerd. Op dit gebied is er in de stad Utrecht ook een experiment aan de gang.

Mevrouw Keller begrijpt dat de PCL Kerkebosch als voorbeeld voor een gezonde leefomgeving noemt. Echter, in Kerkebosch Zeist is veel natuur gekapt voor de bouw van die woonwijk. Zij vraagt of de PCL een gezonde leefomgeving vergelijkbaar vindt met maakbare natuur. Zij vraagt hoe zij dat voorbeeld moet plaatsen.

De heer Van der Steenhoven antwoordt dat is uitgegaan van een feitelijke situatie die reeds in Zeist ontstaan was. De afweging om een nieuwbouwwijk op een bepaalde plek te realiseren, hoort in een omgevingsvisie thuis, waarbij de verschillende belangen moeten worden afgewogen. De PCL is van mening dat de manier waarop een deel van de wijk Kerkebosch is aangepakt, een goed voorbeeld is van de aanpak van een gezonde leefomgeving.

Mevrouw Noordenbos heeft de bijeenkomst in juni bijgewoond. O.a. werd er gesproken over het feit dat obesitas volksziekte no 1 was. Dat komt omdat mensen die in armoede leven, te weinig uitgedaagd worden om gezond te leven en bv. slecht voedsel eten. Zij vraagt waar dat in het advies van de PCL terug komt.

Mevrouw De Wit vindt dit een terechte opmerking van de SP. Dat geeft ook aan waarom het thema gezonde leefomgeving zo belangrijk is. Bij het noemen van "laag hangend fruit maatregelen" wordt ook ingezoomd op het belang van bewegen. De complexiteit van leefstijl, obesitas, armoede en bewegen is een breed en groot thema en onderliggend voor de keuze van de PCL voor het thema gezonde leefomgeving.

Mevrouw Noordenbos vraagt of de PCL gaat uitzoeken op welke punten de provincie vorm kan geven aan het armoedebeleid.

Mevrouw De Wit memoreert dat de provincie op dit vlak een zeer beperkte rol heeft. De PCL adviseert te onderzoeken op welke beleidsterreinen de provincie kan interveniëren als het gaat om gezonde leefomgeving. Wel moet worden gekeken wat de rol van de provincie bij dit onderwerp kan zijn.

De heer De Kruijf spreekt waardering uit voor dit beknopte en duidelijk leesbare advies. Dit is een advies waar PS wat mee kunnen doen. De PvdA vindt de gezonde leefomgeving het leidende thema voor de Omgevingsvisie.

De heer De Heer vraagt of GS bij dit PCL advies met een visie komen, teneinde aan te geven of de aanbevelingen al dan niet worden overgenomen.

Gedeputeerde Van de Berg antwoordt dat GS gemotiveerd zullen aangeven in hoeverre het PCL advies zal worden overgenomen. Overigens is dit PCL advies niet alleen voor GS maar ook voor PS bedoeld.

De voorzitter rondt de behandeling van dit agendapunt af en dankt de leden van de PCL voor hun komst en toelichting.

2.2 Statenvoorstel Inpassingsplan Landgoed Prattenburg 2016

Gedeputeerde Van den Berg licht toe dat er ter elfder uren vragen zijn ontvangen van de heer Van Grootveld. Deze zijn inmiddels beantwoord. Op zijn vraag constateert hij dat de commissie deze inmiddels heeft ontvangen.

De heer Boerkamp vraagt waarom er in het oorspronkelijke Inpassingsplan ruimte werd geboden aan recreatiewoningen, maar dat deze nu zijn omgezet in woningen voor permanente bewoning. In de zojuist ontvangen antwoorden staat dat de heer Van Grootveld niet op de hoogte was gesteld van de reactie op de zienswijze. Het is inderdaad conform de Wet Ruimtelijke Ordening dat PS vaststellen en dat betrokkenen daarna op de hoogte worden gesteld. Met het oog op de participatie en de betrokkenheid zou het goed zijn mensen, die een zienswijze hebben ingediend, direct te melden dat er een concept antwoord van GS is, zodat ze daarop kunnen reageren en PS kunnen voeden met aanvullende argumenten. Dat geldt voor Prattenburg maar ook voor de PRS/PRV.

De heer Germis is blij dat het knelpunt bij Veenendaal inmiddels is opgelost. De monumentale status van de boerderij is inmiddels verdwenen. De raad heeft reeds besproken daar woningen toe te staan. In de loop der tijd zijn er in het plan wijzigingen aangebracht die alleen maar verbetering van de leefbaarheid in de omgeving tot gevolg hebben. Wat betreft de landschappelijke inpassing van de woningen aldaar, vraagt ook de VVD hoe wordt geborgd dat de omgeving daar zo weinig mogelijk hinder van ondervindt. Verder vindt de VVD het een mooi plan dat ook door beide gemeenten wordt gedragen. De VVD stemt met dit inpassingsplan in.

De heer Westerlaken heeft waardering voor het plan dat in de loop der tijd toch wat veranderingen heeft ondergaan, met name als het gaat om de economische dragers. Bij de hotelfunctie staat tussen haakjes (zorg). Is daarover nog geen keuze gemaakt of laat de provincie dat vrij?

De heer Van Leeuwen vindt de verplaatsing van het hotel en de woningen een verstandige oplossing. De SGP heeft ook geen moeite met de locatie Juliahoeve. De vraag is wel waarom er nu opeens is gekozen voor de bouw van vier royale villa's in plaats van recreatiewoningen. Enige onderbouwing dienaangaande ontbreekt. Waarom komt er nu factor vier aan bebouwing?

De heer Van Déun is verheugd dat er eindelijk na jaren van discussie een plan op tafel ligt dat de PVV volmondig kan ondersteunen. Wat betreft de woningen bij het bosje van Wartou heeft hij een vraag over de

toeleidende weg. Hij verzoekt GS deze weg beter te laten aansluiten op het provinciale hoofdwegennet, temeer daar het recreatieterrein Kwintelooijen steeds drukker zal worden.

Mevrouw Kotkamp is verbaasd over het feit dat er in dit proces geen financiële steun van de provincie is gevraagd om tot een vorm van duurzame financiering voor het landgoed te komen. Zij is gecharmeerd van de wijze waarop de landgoedeigenaar zijn verantwoordelijkheid neemt als het gaat om het organiseren van educatieve activiteiten. GroenLinks heeft dan ook geen problemen met het voorstel. Door het geografisch breder opvatten van de rood voor rood-regeling gaat er geen groen verloren, maar komt er zelfs hoogwaardiger groen voor terug. Zij wenst de eigenaar veel succes.

Mevrouw Hoek deelt mede dat ook 50PLUS blij is over dit voorstel en over het feit dat beide gemeenten inmiddels overeenstemming hebben gevonden.

Destijds sprak een inspreker de zorg uit dat de bebouwing te dicht bij zijn huis zou komen. Zij stelt het op prijs dat met de zorg van de eigenaar van de desbetreffende woning rekening wordt gehouden. Rekening moet er worden gehouden met de privacy van omwonenden. Ook in dit opzicht is een goed participatieproces van belang.

De heer De Kruijf meent dat er sprake is geweest van een zeer zorgvuldig proces en de PvdA heeft daar waardering voor. Dit voorstel heeft de steun van zijn fractie.

De heer De Heer laat weten dat de ChristenUnie zich inhoudelijk kan vinden in de belangenafweging die bij dit Inpassingsplan is gemaakt. Wel vindt hij een evaluatie van het inpassingsplanproces van belang, juist omdat dit gemeentegrensoverschrijdende plan veel meer werk met zich meebracht dan aanvankelijk werd aangenomen. De provincie overweegt deze rol wat betreft inpassingsplannen in de toekomst vaker op te pakken, maar dat maakt reflectie en evaluatie van het proces wel nodig. Hij sluit zich voorts aan bij de opmerking van D66 over de participatie en het uitnodigen van de indieners van zienswijzen.

De heer Schipper onderschrijft de wens van de ChristenUnie tot reflectie en evaluatie van dit proces. Voor het overige sluit hij zich aan bij de reactie van GroenLinks.

Mevrouw Keller sluit zich eveneens aan bij de argumenten van GroenLinks en steunt dit plan.

Gedeputeerde Van den Berg zet uiteen dat er na een langdurig proces een Inpassingsplan tot stand is gekomen waar alle partijen tevreden over zijn. Dit plan is op verzoek van de gemeenten door de provincie opgesteld: de provincie is hier niet zelfstandig ingestapt.

Hij heeft geen behoefte aan een uitgebreid evaluatieonderzoek maar stemt wel in met een korte reflectie van het proces.

De PVV en 50PLUS vroegen om zorgvuldigheid bij de uitvoering als het gaat om de weg en de aansluiting daarop en de groene invulling rond het Bosje van Wartou, met oog voor de privacy van de burens. Op dit moment wordt de toekomstige verkeersbelasting van de weg onderzocht. Met alle genoemde aspecten wordt rekening gehouden. Er zijn geen recreatiewoningen in het plan opgenomen, omdat daaraan inmiddels geen marktbehoefte meer is. Het gaat om de toevoeging van een financiële drager aan het Inpassingsplan. Een hotel of zorg, eventueel in combinatie, is een mogelijkheid, maar dat staat nu nog open. Gevraagd werd of de informatie eerder aan PS kan worden verstrekt, waardoor PS eerder geïnformeerd kunnen wor-

den. Het is gebruikelijk dat PS eerst de zienswijzennota vaststellen en dat de informatie pas daarna naar derden wordt verzonden.

De heer Boerkamp wijst erop dat het conceptstuk wel op de website van de provincie wordt geplaatst. De zienswijzenindieners zullen daar achteraan moeten gaan. Toevallig werd hij geïnformeerd over de publicatie van de conceptzienswijze PRS door iemand die een zienswijze had ingediend, die toevallig de website van de provincie bekeek en dus toevallig de conceptbeantwoording had gezien. Hij vindt het vooral van belang dat de indieners van een zienswijze een signaal krijgen, bv. via email, dat een conceptantwoord klaar staat.

Gedeputeerde Van den Berg vindt dat een mogelijkheid die zeker moet worden opgepakt.

De heer Van Leeuwen vindt de reactie van de gedeputeerde over het omzetten van recreatiewoningen naar permanent bewoonde woningen nogal kort door de bocht. Hij begrijpt dat dit een economische reden heeft. Spreker gaat er van uit dat het plan van tevoren is doorgerekend en dat het ook met recreatiewoningen een economisch haalbaar plan was. Zonder enige vorm van motivatie wordt nu gesteld dat er vier woningen zullen worden gebouwd. Hij vraagt dienaangaande om meer argumenten.

De heer Germis vraagt de heer Van Leeuwen of er in het gebied wel behoefte is aan meer recreatiewoningen. Hij gaat er overigens van uit dat er meer rust in het gebied komt bij permanente bewoning. Recreatiewoningen geeft meer wisselende beweging.

De heer Van Leeuwen is van oordeel dat vier of vijf recreatiewoningen niet meer drukte zullen opleveren dan vier grote woningen die hoogstwaarschijnlijk door gezinnen worden bewoond.

Gedeputeerde Van den Berg licht toe dat er in totaliteit nogal wat vierkante meters bebouwingsoppervlak uit het plan zijn gehaald. De permanente bewoning bij het Bosje van Wartou uit het plan halen is lastig: het gaat hier immers om de uitkomst van een langdurig proces. Onderzocht is of de exploitatie van recreatiewoningen zodanig haalbaar is dat daarmee kan worden voorzien in het onderhoud van het landgoed. Toen bleek dat het niet verstandig zou zijn om recreatiewoningen te bouwen; daaraan is weinig behoefte en deze zijn onvoldoende rendabel om financieel aan het totale concept van het landgoed te kunnen bijdragen.

De voorzitter rondt de behandeling van dit agendapunt af.

Vastgesteld wordt dit statenvoorstel als sterstuk aan PS aan te bieden.

2.3 Statenvoorstel vaststelling PRS/PRV

Gedeputeerde Van den Berg leidt dit agendapunt in.

De PRS 2013/2018 en de PRV 2013 dateren uit 2013. PS hebben bij de vaststelling van PRS en PRV besloten deze vierjaarlijks te herijken en begin november 2015 hebben PS de kadernotitie voor de eerste herijking vastgesteld. Een vierjaarlijkse herijking is een belangrijke zaak. De wereld verandert en de provincie moet mee veranderen. Dan komt men er niet alleen met beleid, regels en programma's die langjarig vastliggen. Sinds de vaststelling begin 2013 is de provincie nog meer dan toen terechtgekomen in een periode van transformatie en transitie. Dat vraagt steeds meer om samenwerking, in verbinding te gaan en andere manieren te zoeken om de doelen te bereiken die de provincie belangrijk vindt. Alleen om op die manier naar het beleid te kijken, kan gestreefd worden naar een sterke regio met een aantrekkelijke leefomgeving en een goed vestigingsklimaat. Met deze herijking is een stap in de goede richting gezet en dat zal worden voortgezet in de komende omgevingsvisie die door de koppeling van diverse beleidsterreinen nog meer

kans biedt om integraal en kansrijk te kijken naar het bereiken van de provinciale doelen. Voor de herijking vanaf november 2015 is er al een heel proces doorlopen. Tot april 2016 is een participatietraject doorlopen met diverse partijen, o.a. via twee brede themabijeenkomsten voor het landelijk gebied en het stedelijk gebied. In de bijeenkomst voor het landelijk gebied is aandacht besteed aan de nieuwe wet Natuurbescherming en de bijeenkomst voor het stedelijk gebied is samen georganiseerd met het programmateam Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling en met het Netwerk Utrecht 20-40. Daarnaast is er diverse malen met gemeenten, zowel ambtelijk als bestuurlijk, overleg gevoerd over de herijking in de brede zin en over specifieke situaties in iedere gemeente.

Op 24 mei 2016 zijn de ontwerp PRS en ontwerp PRV, de herijking 2016, door GS vastgesteld. Door de gehele ontwerpen heen zijn diverse wijzigingen verwerkt. Deels gaat het over grote beleidswijzigingen, te weten experimenteerruimte als mogelijkheid voor de gehele provincie, sterke ambities voor duurzame energie, kernrandzonebeleid dat beter aansluit bij de behoefte van gemeenten en extra flexibiliteit in de rode contouren door urgente maatschappelijke opgaven. Ook wordt een eerste stap gezet voor de aanpak van het detailhandelproblematiek en beperking van de uitbreidingsmogelijkheden van intensieve veehouderij. Daarnaast zijn bv. de stedelijke programma's en de rode contouren opnieuw bekeken. Dit heeft geleid tot een beperkt aantal wijzigingen die per gemeente zijn weergegeven in de PRS. Later zal in deze vergadering de Natuurvisie worden behandeld. De PRS, de Natuurvisie en de bijbehorende verordeningen hanteren voor een deel dezelfde objecten, bv. het Natuur Netwerk Nederland. Het is van belang dat de begrenzing in al deze documenten eenduidig is en blijft. Dat betekent dat voor eventuele besluitvorming over de wijziging van objecten in één van deze visies of verordeningen, deze ook in de andere documenten moeten doorwerken.

De voorzitter stelt voor de bespreking van de PRS/PRV te doen aan de hand van de thema's in de nota van beantwoording zienswijzen:

- Algemeen
- Visie
- Sturing
- Duurzame Leefomgeving
- Beschermen kwaliteiten
- Vitale dorpen en steden
- Dynamisch landelijk gebied
- Uitvoering

Ter vergadering blijkt dat niet alle fracties hun bijdragen aan de hand van voornoemde thema's hebben gestructureerd. Afgesproken wordt dat, daar waar fracties de onderwerpen niet geclusterd hebben, zij integraal op de PRS/PRV kunnen ingaan.

Mevrouw Ens constateert met betrekking tot de sturingsfilosofie dat veel zienswijzen en inspraakreacties gericht zijn op de toekomst. Er worden mogelijke ontwikkelingen geschetst die in de huidige PRV niet of nog niet mogelijk zijn. Zij wijst in dit verband op de woningontwikkeling in Rijnenburg, de herbestemming van het Vitensgebouw en de woningontwikkeling in sportpark Utrecht en Maarssen. Het antwoord van de provincie is in die gevallen dat men wellicht bereid is tot een partiële herziening, op het moment dat plannen concreter zijn. Echter, gelet op de sturing kost die benadering extra tijd. Het is ook spannend voor de partijen die plannen ontwikkelen. Eerst moeten zij investeren in het maken van plannen en vervolgens moeten zij maar afwachten of de provincie zich daarin kan vinden. Dat is lastig omdat de provincie ook ruimte wil bieden aan initiatieven. H.i. zou een en ander meer op vertrouwen gebaseerd moeten zijn in het

kader van de Omgevingsvisie: de provincie stimuleert ontwikkelingsplanologie, denkt mee, biedt ruimte en stelt goede kaders. Het moet niet zo zijn dat partijen eerst moeten investeren in plannen ontwikkelen terwijl de provincie naderhand toch de mogelijkheid heeft een plan af te wijzen. Samenwerking en goed overleg is op dit vlak van groot belang.

Energie/duurzame leefomgeving: De VVD steunt de energieagenda. Deze bevat windenergie omdat de provincie Utrecht een rijksopdracht dient uit te voeren. Haar fractie staat ook open voor andere schone vormen van energie die minder ruimtelijke impact hebben in deze dichtbevolkte provincie. Typierend is de – uitdagende - afbeelding op de voorpagina van een levensgrote windmolen. Er zijn drie potentiële locaties aangegeven waarvan nog niet bekend is of daarvoor al dan niet draagvlak bestaat. De vraag is wat GS en PS met die locaties willen, zolang het draagvlak in het gemeentebestuur daarvoor niet bekend is. Hoe wordt er gehandeld, op het moment dat er geen draagvlak blijkt te zijn? Welke waarde heeft het om over draagvlak te spreken als dat slechts als een voorkeur wordt aangegeven?

Wonen: de provincie heeft de ambitie veel binnenstedelijk te doen, nl. 65% binnenstedelijke woningbouw. De VVD vindt prettig wonen in de provincie erg belangrijk. Er moet voor de inwoners voldoende passend woningaanbod in dorpen en steden zijn. Daarvoor moet wel voldoende ruimte zijn zodat de provincie aantrekkelijk blijft om in te wonen. Het zou jammer zijn wanneer mensen hun gemeente of regio zouden moeten verlaten omdat er onvoldoende aanbod op de woningmarkt kan worden gerealiseerd. Sommige gemeenten ervaren druk op de woningmarkt als er binnenstedelijk weinig mogelijkheden zijn, zoals in Oudewater. Het is belangrijk de binnenstedelijke kwaliteit te waarborgen. Teveel verdichting moet worden voorkomen, er moet ook ruimte blijven voor andere functies en voor een passend woningaanbod. Soms vraagt zij zich af of de ambities, gezien de groeiende vraag naar woningen, van de provincie nog wel haalbaar zijn en geheel binnenstedelijk kunnen worden opgelost. Er zijn signalen dat dat erg veel moeite kost. Gebleken is dat het kernrandzone beleid niet bij alle gemeenten even goed bekend is. Zij pleit er dan ook niet voor het kernrandzone beleid anders in te vullen, maar ervoor te zorgen dat gemeenten weten wat er mogelijk is en hoe ze daarvan gebruik kunnen maken. De indruk bestaat nu dat gemeenten menen dat iets niet kan of mag, zonder na te gaan of dat wellicht via het kernrandzone beleid mogelijk is.

Detailhandel: het retailbeleid dient in overleg met en in samenspraak met gemeenten vorm te krijgen. De huidige tekst over het retailbeleid roept vragen op. Het lijkt erop dat de provincie vooral stelt wat er allemaal niet mag. Belangrijk is het gemeenten te informeren over hetgeen beslist niet mag of dat er nog overleg mogelijk is over partiële herzieningen. Ter zake verwijst zij naar een spreker uit Amersfoort over de ontwikkelingen in Vathorst en naar de brief van de gemeente Amersfoort over het stadshart. Met gemeenten en alle betrokken partners dient te worden nagegaan wat er mogelijk is. De provincie moet in dat opzicht ook maatwerk aanbieden.

Bedrijventerreinen: de VVD is van mening dat maatwerk belangrijk is, toegespitst op de locatie. O.a. vond er inspraak plaats over de A2 locatie bij Breukelen. De provincie is er niet om mogelijkheden van gemeenten te ontnemen of tegen te werken.

Voor de niet grondgebonden agrarische bedrijven geldt 1,5 ha. Bekend is dat een aantal bedrijven daarmee niet uit de voeten kan. Ook maakt die beperking bedrijfsopvolging soms moeilijk en voor de verbiologisering van bedrijven is dat een lastige opgave. Zij vraagt na te gaan of er onder voorwaarden andere mogelijkheden zijn.

De heer Van Déun constateert in het betoog van de VVD geen enkele oplossingsrichting. Hij vraagt of de VVD ook concrete oplossingen kan bieden voor de gesignaleerde knelpunten.

Mevrouw Ens wil eerst ook de andere fracties horen en de beantwoording van GS afwachten. In de tweede termijn zal zij reageren. Zij heeft een aantal aandachtspunten genoemd waar de VVD fractie het graag over

wil hebben. Dat geeft ook aan dat er veel onderwerpen in de PRS/PRV staan waar de VVD het niet perse over hoeft te hebben.

De heer Boerkamp verwijst naar de schriftelijke vragen van D66. Hij hoopt daar spoedig antwoord op te krijgen en die zal hij meenemen in het vervolg van deze discussie o.a. tijdens het woordvoerdersoverleg volgende week.

Rode contouren en Wonen: op een kaartje staat de verlegging van de rode contour op een aantal plekken. Zijn fractie vraagt zich af waarom op de ene locatie wel is ingestemd met aanpassing van de rode contour en op een andere locatie niet. Hij begrijpt dat aanpassing bespreekbaar is, mits er een plan voorhanden is. Echter, ook op locaties waar geen plan voorhanden is, is de rode contour aangepast. Hij wijst ter zake naar Bosch en Duin. Wat voegt daar de rode contour toe? Het wekt de suggestie dat er daadwerkelijk ontwikkelingen in plannen zijn maar dat is niet duidelijk.

Hoe wordt er gehandeld met gemeenten die aanlopen tegen de grenzen van binnenstedelijk bouwen van woningen? Daarover is discussie gaande in Wijk bij Duurstede en in Stichtse Vecht.

Bedrijventerreinen: het is frappant dat veel gemeenten met plannen komen over bedrijventerreinen, ondanks dat er convenanten zijn gesloten tussen gemeenten en provincie. Die plannen wijken nogal eens af van de afspraken die in een convenant zijn vastgelegd. D66 vraagt naar de status van die convenanten en hoe vaak daarover met gemeenten wordt gesproken.

De heer Van Muilelkom vraagt hoe D66 daar zelf tegen aan kijkt.

De heer Boerkamp stelt zijn vragen aan GS. Nu gaat het om de vraag wat de status is van het convenant bedrijventerreinen. Een convenant biedt ruimte, meer ruimte is er niet. Toch blijven gemeenten om meer ruimte vragen. Zijn fractie wil pas conclusies trekken nadat hij weet wat de status van een dergelijk convenant is.

D66 vraagt ook in het licht van de convenanten hoe wordt omgegaan met hinderlijke bedrijven in het buitengebied en reallocatie van bedrijven, teneinde verbeteringen in het buitengebied mogelijk te maken.

Vrijkomende agrarische bedrijven: vandaag zijn er cijfers van het CBS gepubliceerd. Er zijn veel agrarische bedrijven zonder bedrijfsopvolging en dat suggereert dat daar bedrijfsbeëindiging gaat plaatsvinden. In een rapport uit 2014 is te lezen dat het aantal vrijkomende agrarische bedrijven in de Randstad wel mee zal vallen. In de PRS worden er vrij ferme stappen gezet over bedrijfsverplaatsing, bv. bij het bedrijf van Van Dorresteyn in Soest. Wellicht gunt de provincie zich in dit opzicht te weinig ruimte. Hij begreep dat er nu in de gehele provincie drie boerderijen voor melkvee te koop staan. Dat is niet veel leegstand en het is dan ook de vraag of daarmee nu al rekening moet worden gehouden.

D66 vraagt zich af of er in relatie tot vrijkomend vastgoed in het buitengebied meer ruimte kan worden geboden om meerdere gezinnen of meerdere woningen in bestaande gebouwen mogelijk te maken.

Wat betreft de Ruimte voor Ruimte regeling zijn er afspraken over evaluatie gemaakt. Het zou goed geweest zijn de evaluatie in de PRS mee te nemen, ook in het licht van het vrijkomend agrarisch vastgoed. Hij ziet dat nu nog niet terug. Hij vraagt dienaangaande om de planning.

Wat betreft functieverbreiding in het buitengebied meent D66 dat dit een thema kan zijn voor experimentruimte in de ruimtelijke ordening, zodat er meer functies mogelijk worden op een agrarisch bedrijf.

Vragen heeft hij reeds gesteld over de effecten van maatregelen ten aanzien van de reconstructiegebieden intensieve veehouderij.

Wat betreft de intensieve veehouderij wordt er geen onderscheid aangehouden tussen grondgebonden en niet grondgebonden. De VVD vroeg hoe wordt aangekeken tegen een niet grondgebonden bedrijf dat zich naar biologisch bedrijf wil ontwikkelen. Dat is een onderwerp dat ook D66 wil ondersteunen. Immers, wordt die ruimte niet geboden, dan wordt die stap niet gezet.

Hardheidsclausule: vanuit de regio Amersfoort werd de suggestie gedaan tot het instellen van een hardheidsclausule. GS hebben daar negatief op gereageerd in de Nota van beantwoording. Een dergelijke clausule is wel in de Landschapsverordening opgenomen omdat de regels pervers kunnen uitwerken, de PRV te strikt is geformuleerd of dat het beleid ongewild verkeerd uitwerkt. Hij wil graag vernemen waarom GS in relatie tot de PRS geen hardheidsclausule willen opnemen als “ventieltje in het hele systeem van de PRS” voor kwalitatief goede regelgeving.

Mevrouw Hoek memoreert dat het hier gaat om een herijking van de PRS. Als rode draad daar doorheen lopen de convenanten die zijn afgesloten. De meeste convenanten zijn vijf jaar of ouder. Zij vraagt of er ook een herijking van de convenanten is meegenomen. Zo nee, hebben GS het voornemen dat alsnog te gaan doen? Zij heeft nu niet de indruk dat naar die convenanten is gekeken, terwijl er wellicht ook in dat opzicht bijstelling noodzakelijk is.

In relatie tot de rode contouren memoreert zij dat er 68.000 woningen in deze provincie moeten worden gerealiseerd, verdeeld over de gemeenten. Inbreiding is het uitgangspunt, maar op een zeker moment biedt dat geen mogelijkheden meer. 50PLUS heeft de indruk dat er nogal star wordt omgegaan met de mogelijkheden tot aanpassing van de rode contour. Het is zeker niet de bedoeling dat grote oppervlakten weiland tot woonwijken worden omgebouwd. Soms kan een kleine aanpassing al voldoende zijn om een gemeente in de plannen tegemoet te komen. Dat mist zij in dit geheel.

Ook zij hoorde op het nieuws dat er duizenden agrarische bedrijven in gevaar zijn. In de top drie van provincies met de grootste problemen komt de provincie Utrecht voor. Er staan nu al veel bedrijfsgebouwen in agrarisch gebied leeg en er komt alleen maar meer bij.

Mevrouw Broere interrumpeert met de opmerking dat D66 zojuist opmerkte dat er in de provincie Utrecht op dit moment slechts drie melkveebedrijven te koop staan. Dat is strijdig met de zorgelijke berichten die nu naar buiten komen.

Mevrouw Hoek meent dat boeren, die geen opvolger hebben, geneigd zullen zijn hun boerderij te koop te zetten. Mensen uit het stedelijk gebied zoeken vaak rust en willen wel een boerderijtje kopen. De huidige situatie is dat bij bedrijfsbeëindiging een bedrijfsbestemming naar een woonbestemming kan worden omgezet. Echter, hoe wordt er in de tussen fase gehandeld waarbij de boerderij niet door de oorspronkelijke eigenaar wordt verkocht?

De heer Boerkamp deelt de zorg van mevrouw Hoek maar hij vraagt zich af wat er nu anders en beter geregeld moet worden in de PRS.

Mevrouw Hoek vervolgt dat PS onlangs een werkbezoek aan Daalse Weide heeft gebracht, het sportcomplex tussen Utrecht en Stichtse Vecht dat wordt gerevitaliseerd. Op de kaart wordt dat met een stip aangeduid. Dat betekent dat daar een ontwikkeling mogelijk is, echter, er is nog geen plan voorhanden. Nadrukkelijk werd gevraagd de rode contour aan te passen, anticiperend op de plannen die worden ontwikkeld. Het gaat daar om sportverenigingen die het sportcomplex willen gaan revitaliseren. Ze hebben dan minder velden nodig en ze willen de resterende overblijvende velden voor woningbouw benutten. De woningen moeten het geld genereren voor financiering van de ontwikkelingen. Daaraan voorafgaand moeten er ook kosten worden gemaakt. Om voor voorfinanciering in aanmerking te komen, heeft de bank zekerheid nodig en dat is met alleen maar een stip op de kaart niet het geval. Zij pleit ervoor dit serieus te bekijken en te voorkomen dat de kansen die er nu liggen, niet wegvloeien. Het zou goed zijn dat de provincie de handreiking doet op voorhand de contour aan te passen. Dit speelt waarschijnlijk bij meerdere situaties. Zij roept GS op goed na te gaan waarom om aanpassing van de rode contour wordt gevraagd. Mogelijk heeft de initiatiefnemer dat nodig om in aanmerking te komen voor een voorfinanciering van een bank om de plannen te kunnen ontwikkelen.

Wat betreft hinderlijke bedrijven, wijst zij op Greif. Die situatie is ooit ontstaan omdat de aanvoer destijds over water ging, maar gaat nu door een historisch dorp. Daar zijn vergelijkbare situaties als in Groningen ontstaan, met scheuren in de muren. Zij verzoekt GS in de herijking van de PRS mee te nemen wat kan worden gedaan aan bedrijven die op zich niet knel zitten, maar wel grote gevolgen ondervinden van de infrastructuur.

De heer Westerlaken memoreert dat de PRS/PRV in 2013 onder geheel andere omstandigheden is vastgesteld dan waarin men nu leeft. Bij die vaststelling was het duidelijk dat het ging om een andere situatie dan nu, gelet op bouwplannen en bedrijventerreinen. Sprake was er immers van een economische recessie waarin geen risico's werden genomen. De lange termijn plannen zijn nog steeds op die situatie geënt. Inmiddels is de situatie anders en zijn gemeenten weer van plan te gaan bouwen. Oude projecten worden weer uit de kast gehaald en bedrijven ontwikkelen initiatieven om verder te groeien. Dat vindt hij terug in de inleiding van deze PRS/PRV, waar aangegeven wordt dat de provincie van een toetsingsplanologie overgaat naar een ontwikkelingsplanologie, echter, in het overige komt dat niet terug. Dat is jammer.

De convenanten voor de bedrijventerreinen zijn in 2011 gesloten. Het is goed kritisch na te gaan of die nog wel van toepassing zijn op de huidige ontwikkelingsvragen. Kan de gedeputeerde aangeven in hoeverre dat is meegenomen in de weging van de vragen uit verschillende gemeenten om de bedrijventerreinen wat aan te kunnen passen?

In de PRS wordt melding gemaakt van vitale dorpen en steden. Dat is een zeer belangrijke opgave maar vraagt om maatwerk in de toekomst. Dat mist hij hier en daar. Gemeenten vragen om oplossingen voor bepaalde problemen waar ze tegen aan lopen, maar daar wordt door GS niet rechtstreeks op gereageerd. Wellicht is het mogelijk daar wat anders tegen aan te kijken zodat maatwerk mogelijk wordt. Het CDA kan zich voorstellen, evenals D66, toch de hardheidsclausule in te voeren zodat, onder bepaalde voorwaarden, hele specifieke maatwerkoplossingen mogelijk worden.

In het dynamisch landelijk gebied moet ontwikkeling mogelijk zijn. Een gebied staat niet stil, mensen ontwikkelen en innovaties maken nieuwe zaken mogelijk. Hij vraagt aandacht voor de bedrijfsoppervlakte van de agrarische bedrijven. Daar waar sprake zou zijn in de toekomst van leegstand van agrarische bedrijven, kan een uitruil worden overwogen met agrarische bedrijven die willen uitbreiden. Onder voorwaarde van een goede landelijke inpassing kan men agrarische bedrijven zo de ruimte geven om uit te breiden, daar waar die uitbreiding nodig is. Dat betekent niet alleen uitbreiding voor melkveehouderijen maar ook voor de intensieve veehouderijen, omdat daar steeds meer vraag komt naar grotere bedrijven in het kader van dierenwelzijn en de eisen die de markt stelt.

De heer Van Muilekom herkent de wens tot schaalvergroting van agrarische bedrijven. Hij vraagt het CDA welke criteria daarvoor zouden moeten gelden.

De heer Westerlaken antwoordt dat een aantal criteria helder in deze PRS/PRV is opgenomen, zoals de landschappelijke inpassing, dierenwelzijn en rekening houden met de omgeving.

Mevrouw Kotkamp memoreert dat in het afgelopen jaar zichtbaar is geworden dat de jurisprudentie niet de mogelijkheid biedt om ruimtelijke ordeningsinstrumenten te gebruiken en aanvullende eisen te stellen. Hoe moet dat dan juridisch gezien goed worden afgedekt?

De heer Westerlaken kan zich niet herinneren dat die mogelijkheid geblokkeerd wordt. Wanneer de provincie in de PRS/PRV duidelijk aangeeft welke eisen er worden gesteld, en dat is gebeurd vooral als het gaat om de landschappelijke inpassing, moet uitbreiding mogelijk zijn. Overigens wordt dat in de verschillende delen van de provincie op andere manieren uitgelegd. In het westen van de provincie wordt gesteld dat schaalvergroting via de lijnen van de linten moet worden ingepast terwijl dat in de Gelderse Vallei op andere wijze wordt ingevuld. Gebleken is dat daarover met gemeenten afspraken kunnen worden gemaakt.

Mevrouw Kotkamp wijst erop dat jurisprudentie uitwijst dat er aan ontwikkelingen, die niet over ruimtelijke ordening gaan, geen aanvullende eisen kunnen worden gesteld.

De heer Westerlaken heeft daar geen zorg over gelet op de wijze waarop dit de laatste jaren in deze provincie is uitgewerkt. De ontwikkelingsplanologie is hierbij belangrijk.

Wat betreft de retail discussie geeft hij aan dat er terecht is gestart met discussie over de retail/detailhandel. Er is veel leegstand. Het is goed dat daarover de discussie met gemeenten wordt aangegaan, met name over de wensen die zij op dat terrein hebben. De vraag is hoe de provincie op dat gebied kan faciliteren. Het CDA vindt het jammer dat daarover nu al teksten in de PRS zijn opgenomen. De discussie daarover is pas gestart en het zal tijd vergen voordat de grote lijn helder wordt. Het is terecht dat de provincie deze kwestie oppakt maar het gaat wat ver om daarop nu al in de PRS in te gaan.

Mevrouw Broere verwijst naar het coalitieakkoord met de naam "In Verbinding". Zij hoopt dat bedoeld wordt in verbinding met de burgers van deze provincie. Echter, zij mist die verbinding. De provincie moet als middenbestuur faciliterend zijn, zeker nu gemeenten steeds meer taken op hun bord krijgen. Veel vragen en problemen zijn terug te voeren op de rode contour. Zij herinnert eraan dat de G32 (het grote steden netwerk) tegenstander is van de rode contour.

De heer Boerkamp wil dit corrigeren. Iemand heeft dat geschreven maar de gemeenten zelf hebben dat ontkend.

Mevrouw Broere zal dat nagaan. Hoe dan ook staat de PVV op het standpunt dat de rode contouren moeten verdwijnen.

Door de hele PRS heen komt de energietransitie naar voren met promotie van windmolens en zonnepanelen. Met betrekking tot zonnepanelen zijn nog nooit de ecologische gevolgen onderzocht.

In deze vergadering mist zij de reactie van de fracties op de vele inspraakreacties. De sprekers hebben er recht op te weten hoe de politieke partijen tegen hun vraagstukken aankijken. Tot nog toe is daar nog niet op gereageerd. Zij vraagt de fracties op de volgende punten in te gaan:

- De woningbouw in Wijk bij Duurstede. Toestemming is er voor 250 woningen, maar de gemeente pleit voor het realiseren van 1000 woningen. Zij hoort graag argumenten of dit al dan niet mogelijk is.

De heer Boerkamp interrumpeert met de opmerking dat zijn fractie wel degelijk heeft geluisterd en iets heeft gedaan met de inspraakreacties, al heeft mevrouw Broere dat niet gehoord.

Mevrouw Broere herhaalt dat zij tot nu toe vrijwel geen reacties heeft gehoord, naar aanleiding van de inspraakreacties.

Mevrouw Ens benadrukt dat zij het in haar bijdrage wel degelijk over de sprekers heeft gehad. Zij verwacht van de PVV nu ook een concreet standpunt naar aanleiding van de inspraak.

Mevrouw Hoek wijst erop dat ook 50PLUS aan inspraakreacties heeft gerefereerd.

Mevrouw Broere licht toe dat de PVV nog niet over alle onderwerpen een standpunt heeft ingenomen. Graag hoort zij hoe andere partijen daarover denken. Het is goed alle argumenten de revue te laten laten voor het bepalen van een standpunt.

- Wat betreft het agrarische bedrijf Van Dorresteyn in Soest heeft de PVV een duidelijk oordeel over de oplossing van het knelpunt. Ook hier geldt het motto dat de provincie in verbinding met de burger moet zijn. Tijdens het werkbezoek is duidelijk geworden hoe onmogelijk en problematisch de huidige vestiging van het bedrijf in de gemeente Soest is. Graag hoort zij dienaangaande het commentaar van de andere fracties.
- Bedrijventerrein De Werf: graag hoort zij argumenten welke koers het beste is.

- De inspreker Van Lenneplaan Soest had een huis gekocht dat uit twee kavels bestaat. De ene kavel heeft een woonbestemming en de andere kavel heeft een agrarische bestemming zodat hij geen tuinpad kan aanleggen. Hoe wordt dat opgelost?
- Het handhaven van het huidige beleid ten aanzien van agrarische bouwblokken: ter zake verwijst zij ook naar het werkbezoek in Woudenberg.
- De inspraak over de sportwinkel: zij vraagt of er een oplossing is voor de sportwinkel die meer ruimte nodig heeft dan een gewone detailhandel.
- De uitbreiding van het bedrijventerrein in Renswoude lijkt de PVV logisch. Graag hoort zij hoe anderen daar tegen aankijken.
- Dat geldt ook voor de uitbreiding van het bedrijventerrein Breukelerwaard. Zij vraagt waarom die aanvraag niet gehonoreerd zou kunnen worden.

De heer Van Muilekom vindt het duidelijker dat de PVV nu ook met redenen omkleed aangeeft hoe zij tegen voornoemde vraagstukken aankijkt. Daar kunnen de andere fracties dan weer op reageren.

Mevrouw Broere vervolgt dat bedoelde locatie bij de Breukelerwaard nu nergens voor wordt gebruikt. Het gebied ligt ingeklemd tussen de A2, een benzinestation en een hoogspanningsstation van Stedin en aan de oostzijde de spoorlijn Amsterdam-Utrecht en het Amsterdam-Rijnkanaal. Zij kan zich niet voorstellen dat dit terrein ergens anders voor bedoeld is. H.i. moet daar de vestiging van een bedrijf worden toegestaan. Dat lijkt haar fractie de enige logische invulling.

- Sportvelden in Maarssen: graag hoort zij daar meningen over.
- Vragen heeft zij gesteld over de rode contour in Bosch en Duin. Zij vraagt hoe de procedure daar is gegaan en waardoor al die verwarring is veroorzaakt.
- Eempolder: ook daarover zijn vele berichten bij PS binnengekomen. De provincie wil de gemeenten meer ruimte geven voor plaatsing van windmolens onder de voorwaarde dat daarvoor in gemeentebesturen draagvlak bestaat. Een gemeente heeft dan de mogelijkheid om een windmolen bv. aan de rand van een industrieterrein te plaatsen, echter, dat kan grote gevolgen hebben en zelfs hinder geven voor de buurgemeente. Het open landschap van de Eempolder kan door deze mogelijkheid teniet worden gedaan. Ook wordt niet gedacht aan de vleermuizen, de trekvogels en de weidevogels die overigens ook zeer gehinderd worden door zonneweiden. Het zou egoïstisch van een gemeentebestuur zijn om ergens een windmolen te plaatsen, zonder na te gaan wat een buurgemeente daar van vindt.

De heer Boerkamp memoreert dat de PVV een aantal onderwerpen noemde waarbij meer ruimte geboden zou moeten worden. Is dan ook bekend wat de buurgemeenten daarvan vinden, bv. als het gaat om de Breukelerwaard en de Werf?

Mevrouw Broere memoreert dat zij gevraagd heeft om argumenten en meningen van andere fracties zodat de PVV die in de standpuntbepaling kan meenemen. Nu is nog niet alles bekend. Wel heeft de PVV een duidelijk standpunt over het bedrijf Van Dorresteyn te Soest. Dat verzoek moet worden ingewilligd.

De heer De Heer begrijpt dat de PVV er aan de ene kant voor pleit dat gemeenten en burgers meer beslissingsbevoegdheid krijgen en dat de provincie zich terughoudend opstelt. Echter, nu krijgt een gemeente de ruimte iets te beslissen, dat ze in de ogen van de PVV beter niet kan doen, en dan pleit de PVV wel voor een interventie van de provincie. Dat is inconsequent.

Mevrouw Broere licht toe dat het er om gaat dat, wanneer andere gemeenten overlast van plaatsing van een windmolen ondervinden, daar ook naar moet worden geluisterd. De PVV is sowieso van mening dat windmolens niet moeten worden geplaatst.

- Vitens had een prachtige presentatie maar de PVV is van mening dat eerst de structuurvisie van de gemeente moet worden afgewacht; het plan is nogal ingrijpend.
- Tijdens het werkbezoek aan Oudewater was er een bevolgen betoog van de burgemeester over het opschuiven van de rode contour. Uiteraard is de PVV daar voor.

Mevrouw Ens vraagt of de PVV de bedoeling heeft per casus een uitzondering te maken of wil de PVV kijken naar de sturingsfilosofie in de PRS en de aansluiting daarvan op de wensen en behoeften in de provincie.

Mevrouw Broere is van oordeel dat de insprekers recht hebben op een antwoord. Zij hebben veel moeite gedaan en dat kan niet met een algemene reactie worden afgedaan. Per geval dienen PS zich een mening te vormen.

Mevrouw Ens merkt op dat er op incidenten kan worden gereageerd maar het beleid kan ook zo vorm worden gegeven dat er, gelet op al die incidenten, meer maatwerk mogelijk wordt.

Mevrouw Broere kan zich niet voorstellen dat een algemeen kader in de PRS tegemoet komt aan c.q. recht doet aan alle wensen, behoeften en problemen die door insprekers naar voren zijn gebracht.

De voorzitter signaleert dat de antwoorden op de schriftelijke vragen van D66 zojuist per mail zijn doorgestuurd naar de commissieleden.

De heer Van Leeuwen licht toe dat het aanvankelijk de bedoeling was alleen de knelpunten in de herijking van de PRS/PRV op te lossen. Maar bij de herijking is er ook nieuw beleid geformuleerd. De SGP wil nu vooral op nieuwe beleidspunten ingaan. Vooraf wil hij ingaan op het proces. Verschillende gemeenten hebben in hun zienswijzen gewezen op de krappe zienswijzentermijn. Veel gemeenten hadden niet de mogelijkheid over hun zienswijze met hun gemeenteraad te overleggen. Hoe kijken GS terug op dit proces? Heeft het college voldoende rekening gehouden met het zomerreces?

Visie 2040: in het algemeen kan de SGP instemmen met de visie 2040, zoals opgenomen in de PRS. Er zijn drie dingen die opvallen. De provincie heeft actief gezocht naar nieuwe, verrassende vormen van participatie bij het gezamenlijk vormgeven aan ruimtelijke ontwikkelingen in stedelijk en landelijk gebied. Dat klinkt de SGP goed in de oren. Spreker hoopt dat hij tussen nu en 2040 actieve stappen tegemoet kan zien. In alle kernen heeft het accent gelegen op de binnenstedelijke ontwikkelingen. Zijn fractie komt daarop terug bij de behandeling van agendapunt 2.4.

De landbouw is nog steeds de belangrijkste drager van het landelijk gebied. Goede productieomstandigheden, schaalvergroting, innovatiekracht geven de landbouw het noodzakelijk blijvend economisch perspectief. Deze zin verhoudt zich wat de SGP betreft slecht met de voorgenomen beperkingen van de niet grondgebonden veehouderijen.

Vitale dorpen en steden en detailhandel: blij is de SGP met de wijzigingen die het college in de PRV heeft opgenomen. De levendigheid van de dorpscentra gaat de SGP aan het hart. Deze mogen niet worden bedreigd door detailontwikkelingen aan de rand van de kern. Ook in de kernrandzone is er sprake van nieuw beleid. Zo hoeven gemeenten geen kernrandzonevisies meer op te stellen om toch verstedelijking toe te kunnen passen in de kernrandzone. De verstedelijking van de kernrandzone is zo nog gemakkelijker te realiseren. Een ding is echter uit de verordening verdwenen. In artikel 4.8 lid 2.c van de oude PRV stond dat er in de kernrandzone woningen konden worden gerealiseerd in het kader van de Ruimte voor Ruimte verdeling. In de nieuwe verordening wordt wel de kernrandzone zelf en de kern genoemd, maar niet meer het landelijk gebied. Waarom is deze mogelijkheid uit de verordening gehaald? Zijn fractie is negatief over de vaagheid waarmee gesproken wordt over de kernrandzone. Wat wordt bedoeld met ruimtelijke kwaliteit? Het is een multi interpretabel containerbegrip en dat maakt het PS onmogelijk hun controlerende taak te

vervullen. Hij vraagt waarom de term ruimtelijke kwaliteit niet beter ingekaderd is. De SGP is van oordeel dat een kernrandzone een overgangsgebied vormt van een stedelijk naar een landelijk gebied. Daar past alleen kleinschalig maatwerk en geen grootse verstedelijking. Is het college dat met de SGP eens? Zijn fractie zet in deze periode sterk in op de leefbaarheid van de kleine kernen. Ook tijdens de behandeling van de herijking PRS/PRV in PS zal hij dit punt nogmaals benadrukken. De SGP roept het college op om initiatieven van bewoners binnen een kleine kern welwillend tegemoet te treden. In PS komt de SGP met een amendement waarin ruimte wordt gevraagd voor kleine kernen en een aantal maatwerkoplossingen.

Een aangelegen punt voor zijn fractie is de verre gaande beperking voor niet grondgebonden veehouderij. Dat wordt vastgelegd op een bouwblok van maximaal 1,5 ha. Deze beleidswijziging is niet alleen slecht voor boeren maar ook voor luchtkwaliteit, milieu, dierenwelzijn. Door boeren vast te leggen op 1,5 ha. wordt het hen onmogelijk gemaakt om te investeren in welzijnsaspecten. Waarom heeft het college er niet voor gekozen om de menukaart van Foodvalley mee te nemen in deze PRS/PRV?

De heer Boerkamp begrijpt dat de SGP stelt dat er sprake is van een beleidswijziging, echter, die beleidswijziging is al opgenomen in de PRS van 2013 waar er meer ruimte geboden werd aan grondgebonden veehouderij om door te groeien boven de 1,5 ha. Het gaat hier derhalve niet om nieuw beleid.

De heer Van Leeuwen verschilt hierover van mening met de heer Boerkamp. Nu geldt een beperking tot maximaal 1,5 ha. terwijl er eerst sprake was van 2,5 ha. Wat is er op tegen om de bedrijven te laten uitbreiden tot 2,5 ha. als daarmee gewerkt wordt aan eerder genoemde aspecten, dus welzijn mens, dier, milieu evenals het economisch rendement van de agrariër?

Mevrouw Kotkamp sluit aan bij de opmerking van D66 dat er geen sprake is van een beleidswijziging. Er was in een zeer klein gebied nog een mogelijkheid voor uitbreiding van 1,5 ha. naar 2,5 ha, maar het uitgangspunt voor het overige deel van de provincie is altijd 1,5 ha. geweest.

De heer Van Leeuwen leest dat bedrijven nu op slot worden gezet omdat ze niet meer boven de 1,5 ha. uitbreiding mogen uitkomen. Voorheen was dat wel mogelijk. Zijn fractie betreurt dit. Hoe dan ook pleit zijn fractie ervoor om 2,5 ha. voor de bedrijven in de gehele provincie mogelijk te maken.

Mevrouw Kotkamp merkt op dat GroenLinks daar niet in mee gaat.

De heer Van Leeuwen noemt dat onbegrijpelijk.

De heer De Heer meent dat ook de omgekeerde redenering mogelijk is, nl. dat de bestaande rechten voor het kleine gebied, waarvoor de uitzondering geldt, moeten worden gehandhaafd. Daar denkt de ChristenUnie aan. Het gaat om de landbouwontwikkelingsgebieden in de Gelderse Vallei: daartoe worden de mogelijkheden beperkt in deze herijking, terwijl in de inleiding bij de LER staat dat er geen bestaande rechten zullen worden aangetast. Daar ligt een discussiepunt en dat zou moeten worden bekeken. Is het beter de bestaande rechten in de paar landbouwontwikkelingsgebieden te blijven handhaven? Hij steunt de vraag van de SGP om daar heel goed naar te kijken. Omdat er geen Landbouw Effect Rapportage is gedaan, dreigt dit punt nu tussen wal en schip te geraken.

De heer Germs laat weten dat de VVD het betoog van de SGP en de ChristenUnie in deze ondersteunt. Het betrof het landbouwontwikkelingsgebied in Renswoude en Woudenberg. De VVD wil graag dat de bestaande rechten daar gerespecteerd worden. Mensen hebben daar op gerekend en er zijn bedrijven in dat gebied die een grote maat voor hun bedrijfsvoering nodig hebben en daarmee afwijken van de rest van de provincie.

Mevrouw Hoek komt terug op de opmerking van de VVD dat de mensen daar op hebben gerekend. Er wordt op heel veel gerekend maar daarmee is niet alles gezegd. De SP stelde in dit kader eerder de vraag:

Wanneer stopt het? Gepleit wordt voor oprekking van 1,5 naar 2,5 ha. omdat er bv. geen 100 koeien meer in de stal mogen staan, maar 80 koeien, op grond van dierenwelzijnsvoorschriften. Voor de overige 20 koeien moeten dan ook weer voorzieningen worden getroffen. Een gebouw realiseren voor 20 koeien is niet rendabel, zodat er een grotere stal zal worden gebouwd. Nogmaals stelt zij de vraag wanneer het stopt. Wordt het voorstel van SGP, ChristenUnie en VVD overgenomen, dan moet er een maximum worden ingebouwd om ongebreidelde uitbreiding te voorkomen.

Mevrouw Broere deelt mede dat de PVV het voorstel van de SGP van harte ondersteunt. Het was vigerend beleid en dat moet worden gehandhaafd.

De heer Van Leeuwen vervolgt zijn betoog.

Hij gaat in op de argumenten voor vergroting van 1,5 naar 2,5 ha. Nu is het zo dat, wanneer de 1,5 ha. vol is, er verder niets meer is toegestaan. De boer kan ervoor kiezen te stoppen of alles te slopen en vervolgens een megastal te realiseren. De vraag is dan of de provincie in dat laatste geval heeft bereikt wat ze wilde bereiken. In reactie op de punten van de PVV noemt spreker het volgende.

- De SGP gaat mee met het verzoek van Wijk bij Duurstede tot het realiseren van extra woningen.
- Een oplossing is noodzakelijk voor de agrariër Van Dorresteyn in Soest. De provincie zou zich moeten schamen wanneer daarvoor geen adequate oplossing wordt gevonden.
- Dat geldt ook voor de situatie aan de Van Lenneplan in Soest.
- Renswoude heeft volgens de SGP zeer beperkt om uitbreiding gevraagd. Alvorens daar “nee” op te zeggen, moet daar heel serieus naar worden gekeken.
- Wat betreft de sportvelden in Maarssen ligt daar een unieke kans voor verbetering van de leefbaarheid.
- Gepleit werd voorts voor een aanpassing van de Vitens gebouwen in Soest. De SGP is er voorstander van de rode contour net voor of achter de gebouwen te leggen, zodat deze kunnen worden opgeknapt.
- De SGP deelt het standpunt van de PVV wat betreft Oudewater.
- Mevrouw Ens vroeg of er in maatwerk moet worden voorzien of dat het beleid in het algemeen moet worden geregeld. De SGP heeft voorkeur voor een algemeen beleid, maar als dat niet kan moet er in maatwerk worden voorzien. De heer Van Muilekom vraagt of er in de PRS/PRV voldoende instrumenten zijn om in maatwerk te voorzien.

De heer Van Leeuwen meent dat er passende regels zullen zijn of komen, indien PS voorstander zijn van maatwerk. Hij verwacht dat GS die mogelijkheden dan zullen kunnen vinden.

De heer Van Muilekom meent dat er in de PRS/PRV al veel maatwerk is terug te vinden. Het is ook zijn intentie om maatwerk te kunnen leveren.

De heer Kroon vraagt of mensen, die destijds geen zienswijze hebben ingediend, alsnog een zienswijze kunnen indienen op wijzigingen in de PRS/PRV die zijn voortgekomen uit eerder ingediende zienswijzen.

De NMU heeft een zienswijze ingediend over het uitsluiten van zonneweides in de natuur, weidevogelkerngebieden en waardevolle cultuur historische gebieden. GS stellen dat, gezien de urgentie van de energietransitie, er bij voorbaat geen gebieden worden uitgesloten. Daarnaast zou artikel 3.8 ruimte bieden om de genoemde belangen te beschermen. GroenLinks deelt uiteraard de urgentie van de energietransitie maar tegelijkertijd wordt er grote waarde gehecht aan natuur. In artikel 3.8 wordt aandacht besteed aan cultuur historische en landschappelijke waarden maar de natuurwaarden staan daar niet in. Hij vraagt hoe de natuurwaarden in deze worden geborgd. Zouden deze ook niet moeten worden opgenomen in artikel 3.8?

Gebieden zoals de natuurparels, waar ook de weidevogelkerngebieden onder gaan vallen, het nationaal natuur netwerk en de Natura 2000 gebieden zouden wellicht toch moeten worden uitgesloten van zonneweides. Waarom is er voor gekozen dat niet te doen?

Mevrouw Ens vraagt of GroenLinks nu wel of niet voorstander is van zonneweides.

De heer Kroon antwoordt dat er voldoende gebieden voor zonneweides overblijven. Het gaat hier om de oude EHS, de weidevogelkerngebieden en Natura 2000. Dat is een klein gebied in deze provincie. In deze kwetsbare gebieden moet voorzichtigheid worden betracht.

In de kernrandzone is de eis van een integrale kernrandvisie losgelaten en nu moet er een brede onderbouwing komen in de toelichting van het bestemmingsplan. GroenLinks heeft de zorg dat de nadruk komt te liggen op het mogelijk maken van ontwikkelingen in plaats van het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit. Hij vraagt of de gedeputeerde die vrees enigszins kan wegnemen.

Vragen heeft zijn fractie over de rode contour in Bosch en Duin en de Willem Arnzt Hoeve. Zojuist heeft de commissie daarover informatie per email ontvangen. Aangegeven wordt dat Bosch en Duin in de rode contour wordt opgenomen maar dat dit het doel heeft woningbouw mogelijk te maken. Wordt het in de rode contour opgenomen, dan kan de gemeente in principe wel besluiten tot woningbouw of moet daar een provinciale toets aan vooraf gaan? Daarover wil hij graag meer duidelijkheid krijgen.

Het woningbouwprogramma Rijnenburg is uit de PRS/PRV gehaald omdat de verwachting is dat dit niet voor het einde van de huidige PRS/PRV tot ontwikkeling zal komen. Waar is die verwachting op gebaseerd? GroenLinks heeft ook een vraag over het dynamisch landelijk gebied ten aanzien van grondgebondenheid. De definitie van grondgebondenheid is in deze herijking niet aangepast maar in de toelichting is wel een aanpassing gedaan naar aanleiding van een zienswijze. In deze toelichting op de definitie staat nl. de 2,5 ha. beschreven en daar aan is toegevoegd dat dit een richtgetal is en dat het een goede indicatie geeft of een bedrijf grondgebonden is. Voorheen werd gesteld dat een bedrijf tot 2,5 ha grondgebonden is. Hij vraagt of dit het kader voor gemeenten, om grondgebondenheid te beoordelen, niet te veel verruimt en daarmee de deur open zet voor verschillende interpretaties van het begrip grondgebondenheid. Hij vraagt of de oorspronkelijke toelichting in het kader van eenduidigheid kan worden opgenomen.

De heer Van Leeuwen begrijpt dat GroenLinks ook voorstander is van de verruiming van 1,5 naar 2,5 ha.

De heer Kroon ziet dat verband niet direct. Het is het verband tussen het aantal dieren dat gehouden wordt en de hoeveelheid grond daarbij. Het gaat hier niet om het bouwblok.

De heer Van Muilekom constateert dat het complete provinciale beleid min of meer in de PRS terugkomt. De PvdA tracht te doorgronden waar de provincie naar toe wil en of de provincie instrumenten in handen heeft om de goede ontwikkelingen in te kunnen vullen. Zijn er voldoende mogelijkheden om verbeteringen aan te brengen daar waar er plekken zijn waar de ruimtelijke inrichting niet op orde is? Dat zou de juiste houding moeten zijn ten aanzien van de vele onderwerpen die in dit kader voorbij komen.

De rode contour is een terugkerende discussie. De PvdA ondersteunt dat het goed is het accent te blijven leggen op binnenstedelijke ontwikkeling. Daar liggen enorme opgaven. Wanneer de deur naar buiten toe wordt opengezet, zal de binnenstedelijke druk wegvallen omdat er goedkoper in de uitleggebieden kan worden gebouwd.

Mevrouw Ens vraagt hoe de PvdA aankijkt tegen de druk op de binnenstedelijke woningmarkt. Moet men die maar laten oplopen? Ten koste van wat moet dat dan gaan?

De heer Van Muilekom stelt in dit kader de vraag wanneer Rijnenburg in beeld komt. In 2013 was deze locatie nog wel in beeld maar in 2016 voorlopig niet meer. De gemeente Utrecht heeft de ambitie nog meer binnenstedelijk te bouwen. Kennelijk ziet deze gemeente mogelijkheden om binnenstedelijk, dus binnen de rode contour, een grote opgave te realiseren. Hij heeft begrepen dat er op het kaartmateriaal bollen zijn

aangegeven in gebieden die als uitleglocaties in beeld zijn, zoals Rijnenburg, en dat het aan gemeenten is aan te geven wanneer dat uitleg gebied voor ontwikkeling in aanmerking komt. Komt de gemeente met een goed plan, dan kan de provincie de rode contour aanpassen. Het initiatief ligt dus bij gemeenten. Het is goed die verantwoordelijkheid daar neer te leggen, maar de binnenstedelijke druk moet wel in stand blijven. GS stellen dat Rijnenburg nog niet voor ontwikkeling in aanmerking komt, omdat de woningbehoefte voor een groot deel binnenstedelijk kan worden opgelost. Men neemt derhalve aan dat Rijnenburg binnen 6 jaar niet nodig zal zijn, tenzij de gemeente anders wil.

De heer Van Leeuwen constateert dat de PvdA pleit voor het invullen van woningbouwrealisering binnen de contouren. Hoe ver wil de PvdA gaan met het opofferen van groen voor woningbouw?

De heer Van Muilekom antwoordt dat hij daar geen groen aan wil opofferen. Wel is hij er voorstander van verpauperde woningen te slopen en nieuwe woningen te bouwen. Braakliggende delen in de stad of niet gebruikte panden moeten opnieuw worden ingevuld. Het is zeker niet de bedoeling om parken voor woningbouw op te offeren.

De heer Van Leeuwen vraagt of daarmee 80% van de woningbehoefte kan worden ingevuld.

De heer Van Muilekom memoreert dat de gemeente Utrecht van oordeel is dat er 90% van de woningbouwopgave binnenstedelijk kan worden opgelost. In die stad is de woningbehoefte heel groot. Het is een goede ambitie om eerst prioriteit te geven aan de aanpak van rotte plekken en braakliggende terreinen in de stad. Mocht die productie te weinig op gang komen, dan hoopt hij dat de stad tijdig aan de bel trekt en de ontwikkeling in Rijnenburg in gang zet.

Mevrouw Ens merkt op dat er nu al gemeenten zijn die aan de bel trekken met dat signaal. Hoe wordt daar mee omgegaan, terwijl er nu een herijking gaande is?

De heer Van Muilekom meent dat gemeenten in de provincie Utrecht eerst moeten nagaan wat de mogelijkheden binnen de rode contour zijn voor woningbouwuitbreiding. Dat moet het standaard uitgangspunt volgens de PvdA zijn. Mocht men willen uitwijken naar een uitleglocatie, dan dient te worden nagegaan of dat een aantasting is van de omgeving. Echter, niet iedere rand van een stad is kwetsbaar. Ook daar gaat het om maatwerk.

De heer Van Leeuwen begrijpt dat de PvdA liever wat contouren wil oprekken maar de binnenstedelijke bouw mag niet ten koste gaan van het binnenstedelijk groen, zo stelde de heer Van Muilekom.

Dat wordt door de heer Van Muilekom bevestigd.

Voorts vindt de PvdA het een goede keuze van de provincie om Zuidwijk in Wijk bij Duurstede te verlaten en naar de Geer 3 over te gaan. Het is goed nu een eerste stap met 250 woningen te nemen en te zien hoe de ontwikkelingen verlopen. Overigens zijn er in Geer 3 uitbreidingsmogelijkheden. GS geven aan dat, op het moment dat deze locatie weer in beeld komt ten behoeve van verstedelijking, er nogmaals een integrale ruimtelijke afweging zal worden gemaakt. Spreker gaat ervan uit dat hier Geer 3 wordt bedoeld en niet de Zuidwijk. De PvdA vindt het belangrijk dat ontwikkelingsplanologie wordt gestimuleerd. De vraag is of de provincie voldoende mogelijkheden tot maatwerk heeft. Er zijn kernrandzones, experimenteergebieden en zelfs wordt een opmerking gemaakt over het schrappen van regels in de PRV. Toch geven gemeenten aan dat er te weinig flexibiliteit is om tot maatwerk te komen. De PvdA overweegt een voorstel tot het opnemen van een hardheidsclausule in de PRS, waardoor er meer mogelijk wordt, mits de ruimtelijke inrichting verbetert als het gaat om duurzaamheid, beperking uitstoot gevaarlijke stoffen en mobiliteit.

In Lopik staan bedrijven op een dislocatie en het verdient aanbeveling die bedrijven naar één locatie uit te plaatsen. Het is belangrijk dat dit mogelijk wordt gemaakt, ook al zou dat een kleine verplaatsing in het buitengebied betekenen, juist omdat daardoor andere locaties weer voor groen kunnen worden vrijgemaakt. Daardoor ontstaat er weer een positieve balans. Ook voor de agrariër in Soest moet een dergelijke

balans worden gemaakt. Om dergelijke afwegingen te kunnen maken, is er behoefte aan een hardheidsclausule.

De PvdA staat wat ambivalent tegenover de Breukelerwaard. Hij herkent de situatie zoals door de PVV werd geschetst, maar plekken dichtbij bedrijventerreinen moeten als eerste worden ingevuld.

Het is volgens de PvdA noodzakelijk het sportcomplex Zuilen te vernieuwen. Dat is goed voor Maarssen en voor Utrecht-Noord. De PvdA kan zich erin vinden dat er toestemming voor een aantal woningen wordt gegeven, ook omdat het gebied daar langs het kanaal niet erg waardevol is.

Ook zijn fractie was verbaasd over de situatie waarbij de rode contour over het water reikt. Of de contour moet om het hele woningbouwgebied heen worden gelegd, of er helemaal naast.

Spreker wijst erop dat de provincie nog geen detailhandelsbeleid heeft geformuleerd. Het is dan ook onjuist dat toch als een argument in te brengen. Mochten er voorstellen komen voor vormen van detailhandel, zoals bv. ten aanzien van de sportzaak langs de A1, dan moet de regionale meerwaarde voor de economie daarvan worden aangetoond, evenals de invloed daarvan op de binnensteden.

De heer De Heer complimenteert de provincie voor het monnikenwerk dat het Utrechtse PRS team opnieuw heeft verricht. De ChristenUnie is blij met deze herijking, met deze tussenstap naar de eerste Omgevingsvisie. Blij is zijn fractie met de nieuwe passages over het militair erfgoed van de Oude Hollandse Waterlinie en het agrarisch erfgoed van de Soester Eng, met de natuurcompensatiebank en de Waterparels. Toch heeft hij ook enkele kritische noten.

De Omgevingsvisie moet een driedimensionaal plan worden, compleet met driedimensionale kaarten. De recent afgesloten Agenda Bodemenergie maakt duidelijk dat er ook ondergronds belangen moeten worden afgewogen wanneer alle mogelijkheden voor bodemenergie goed worden benut en de grondwatervoorraden moeten worden beschermd. Dat alles vereist een driedimensionale aanpak.

De digitale Laan van de Leefomgeving moet eerder gereed zijn, wil men de burgers laten participeren in het opstellen van de omgevingsvisie. De planning is dat er nog 10 jaar kan worden gewerkt aan het ter beschikking stellen van gegevens. Hij vraagt het college of dit kan worden versneld zodat de Laan van de Leefomgeving sneller digitaal ter beschikking van de burgers kan worden gesteld.

De ChristenUnie is het eens met de grote lijnen als het gaat om de sturing, de pijlers en de provinciale rol. In plaats van toetsen wil de provincie meer gaan sturen en ontwikkelen maar dat blijkt in de praktijk lastig te zijn. Hij noemt drie voorbeelden.

Voor het Eiland van Schalkwijk is experimenteeruimte gecreëerd, maar er komen weinig initiatieven van onderop. Als er een plan komt, dan is dat vooral recreatief terwijl dat veel breder zou moeten zijn. Meer sturing door de provincie is z.i. wenselijk.

Het tweede voorbeeld is Rijnenburg in combinatie met de A12 zone. Er zijn geen nieuwe bouwlocaties in de veengebieden en de provincie wacht af wat de stad Utrecht gaat doen als het gaat om Rijnenburg. Kennelijk durft de provincie de locatie niet te schrappen. De provincie is blij dat daar niet wordt gebouwd maar de oude reservelocatie uit 1995 blijft gehandhaafd terwijl deze ook geschrapt kan worden. De ChristenUnie overweegt een amendement in te dienen om de locatie Rijnenburg te schrappen en prioriteit te geven aan de A12 zone.

Het derde voorbeeld heeft betrekking op de Delta beslissingen. De provincie is erg afwachtend op hetgeen de partners gaan doen als het gaat om de Deltakeuzes. Vroeg of laat moet er door de provincie een keuze worden gemaakt over de Hollandse IJssel. De ChristenUnie heeft al twee keer geprobeerd de brief over het Deltaprogramma ter bespreking te agenderen maar ook vandaag is dat niet gelukt. De provincie Utrecht moet snel een keuze maken en een visie ontwikkelen op de Hollandse IJssel en de zoetwateraanvoer.

Blij is zijn fractie met de grote aandacht voor duurzame energie, maar de keerzijde is dat zonneweides vooral op goede agrarische gronden dreigen te landen in plaats van op braakliggende grond. Als voorbeeld noemt hij Rijnenburg, een zgn. pauzeland, waar wellicht zonneweides kunnen komen. Echter, daar is prima grasland voor de rundveehouderij. Beter is het de ladder voor de zonneweides te gebruiken, in te vullen en te zorgen dat deze niet op landbouwgrond worden ontwikkeld.

In de passages over de gezonde leefomgeving wordt het onderwerp ultrafijnstof zeer gemist, terwijl dat één van de grootste problemen voor de burgers is. Melding wordt gemaakt van gezondheidseffecten en screeningsmethoden, maar de gezondheidsproblemen moeten daadwerkelijk worden aangepakt. Dat gebeurt niet en dat is z.i. een grote leemte in het provinciale beleid.

De pijler bescherming van kwaliteit: blij is de ChristenUnie met de vele aandacht voor de ruimtelijke kwaliteit. De kwaliteitshandleidingen zijn een goed instrument. De Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit adviseert de provincie de kwaliteitshandleidingen een grotere, sturende rol te geven. Dat advies werd vier jaar geleden ook al uitgebracht maar de provincie is niet verder gekomen dan het voornemen de inzet van de kwaliteitshandleidingen te evalueren.

Veel is al gezegd over de rode contouren en de kernrandvisie. Vele inspraakreacties hadden daar betrekking op. De combinatie van de rode contour en de kernrandvisie is naar het oordeel van de ChristenUnie dé ideale werkwijze. Echter, de provincie geeft zelf niet het goede voorbeeld. Bij het Prinses Maxima Centrum op de Uithof en bij de geluidswal van Veldhuizen heeft de provincie zelf een Inpassingsplan gemaakt terwijl daar ook kernrandvisies bij hadden kunnen worden gemaakt. De provincie heeft dat nagelaten omdat het lastig is integraal te werken en alle kwaliteitswinst te verwoorden, terwijl die inzet wel van gemeenten gevraagd wordt. Op zich is het een goede zaak dat gemeenten zelf aangeven welke kwaliteitswinst ze boeken en dat de keuze over de rode contour door de provincie wordt gemaakt. Die combinatie van instrumenten is bijzonder goed.

Mevrouw Ens interrumpeert met de opmerking dat de ChristenUnie het kernrandzonebeleid heel goed vindt. Toch wordt dat niet veel door gemeenten gebruikt en wordt dat als lastig ervaren. Hoe kijkt de ChristenUnie daar tegen aan?

De heer De Heer antwoordt dat er voor Elinkwijk/Zuilen een gebiedsontwikkelingsplan is gemaakt, terwijl men dat een kernrandvisie had kunnen noemen. Ze noemen het geen kernrandvisie omdat de vrees bestaat dat dit teveel tijd gaat vergen. Dat geldt ook voor Oudewater dat wensen heeft voor vier kanten van de kern. Beter was het geweest één kernrandvisie op te stellen en aan te geven hoe er kwaliteitswinst kan worden geboekt. Dan kan de provincie met instrumenten in de hand beoordelen of er een goed plan voor ligt. Valt er geen kwaliteitswinst te behalen, dan is het niet goed. Z.i. is de afgelopen vier jaar onvoldoende geëvalueerd hoe de combinatie van deze instrumenten heeft gefunctioneerd. Nu wordt het versoepeld en laat de provincie dit instrumentarium uit handen vallen. Gemeenten moeten blijven worden uitgedaagd om de kwaliteitswinst op te schrijven en aan de hand daarvan kan de provincie kiezen of de rode contour al dan niet moet worden gehandhaafd. In alle discussies die voorbij zijn gekomen, is de combinatie van kernrandvisie en rode contour een goede oplossing. De ChristenUnie overweegt op dit vlak een amendement in te dienen om terug te gaan naar de oude lijn en het instrument van de kernrandvisie niet uit te hollen.

Wat betreft vitale dorpen, steden en detailhandel wijst de heer De Heer op de winkelconcentraties in de binnensteden, een typisch Hollands fenomeen. Daar moet aan worden vastgehouden. De ChristenUnie is erg huiverig voor plannen in de periferie, zoals in Amersfoort het geval is. Ook op dit vlak heeft zijn fractie de neiging om niet alleen te toetsen, maar veel meer te sturen.

Wat betreft het dynamisch landelijk gebied memoreert hij zojuist te zijn ingegaan op de bestaande rechten in de landbouwonwikkelingsgebieden in de Gelderse Vallei. Benieuwd is hij naar de reactie van het college. Zijn fractie mist in de aanloop van deze herijking een nieuwe landbouwvisie. In de aanloop naar de vorige

visie is er wel een landbouwvisie verschenen. Er is zoveel veranderd in de landbouw dat er naar het oordeel van de ChristenUnie in de afloop van deze visie alsnog een nieuwe landbouwvisie 2.0 moeten worden opgesteld om na te gaan hoe de uitdagingen in de landbouw kunnen worden tegemoet getreden.

Mevrouw Kotkamp meent dat in de Natuurbeschermingswet expliciet wordt aangegeven dat er een nieuwe landbouwvisie door GS zal worden ontwikkeld.

De heer De Heer juicht dit toe. Hij signaleert dat het landbouwbeleid nog niet in alle gevallen goed gaat. Hij verwijst naar de familie Dorresteijn in Soest. Het gaat daar om een boerderijverplaatsing en niet om een nieuwe vestiging. Het probleem is veroorzaakt, omdat de boerderij buiten het ruilverkavelingsgebied viel terwijl alle grond er binnen viel. Waarom is de provincie op dit punt zo bang voor precedentwerking, terwijl het gaat om een boerderijverplaatsing?

Voorts signaleert hij dat het instrument van de knoopen nergens wordt genoemd. De ChristenUnie meent dat dit goed zou passen in het hoofdstuk over de toeristische poorten.

De heer Schipper deelt mede dat hij invalt voor mevrouw Poppe die zich vandaag wegens ziekte heeft afgemeld. In februari 2013 vond de vorige herijking van de PRS plaats. Toen werd een motie van GroenLinks en D66 aangenomen over de ladder van duurzame verstedelijking, die door de SP werd ondersteund. Die ladder is nog steeds geldig als het gaat om de vraag waar wel of niet moet worden gebouwd. Uitgangspunt is volgens de SP dat men zuinig moet zijn op de rode contour, ook nu de bouw weer aantrekt. Inbreiding voor uitbreiding, dient het motto te zijn. Het Groene Hart mag bv. niet worden aangetast door woningbouw. Aan de andere kant is er woningbehoefte in Daalseweide, Wijk bij Duurstede, Oudewater. Men loopt daar tegen de grens van inbreidingsmogelijkheden aan vanwege het monumentale karakter. Wijk bij Duurstede wil uitbreiding naar 1000 woningen en dat zou een goed idee kunnen zijn, temeer daar men dat nodig denkt te hebben voor de eigen bevolking. Vitaliteit en leefbaarheid van het buitengebied heeft ook daarmee te maken. Wijk bij Duurstede moet een toenemend aantal eensgezinswoninghouders en vergrijzende inwoners huisvesten en wellicht dat de SP een amendement zal steunen voor 1000 woningen in Wijk bij Duurstede.

Wat betreft Daalseweide staat in de concept PRS dat die locatie nu als PM is opgenomen terwijl er ook geluiden zijn dat dit na vaststelling van de PRS moeilijk is weer op de kaart te krijgen. Hij vraagt hoe dat zit. Wanneer een plan nog niet concreet genoeg is, moet de rode contour niet bij voorbaat worden opgerekend. Echter, hoe moeilijk wordt het straks voor Utrecht en Stichtse Vecht om die locatie te gaan ontwikkelen. Wordt dat niet teveel gehinderd door de provincie? Hij heeft daarover in deze vergadering verschillende geluiden gehoord.

Wat betreft het geval in Soest, meent hij dat de gemeente daar flinke steken heeft laten vallen. Komen gemeente en bewoners er niet uit, dan moet de provincie daarin een rol nemen. Hij hoort graag hoe de gedeputeerde daarover denkt. Hij vond de discussie over Rijnenburg zojuist opmerkelijk. Fracties in de gemeenteraad van Utrecht pleiten voor een pauzelandchap terwijl dezelfde fracties hier pleiten voor de herintroductie als bouwlocatie.

Mevrouw Kotkamp vraagt welke fracties de heer Schipper bedoelt.

De heer Schipper antwoordt dat hij doelde op de fracties van de PvdA en GroenLinks.

Mevrouw Kotkamp wil dat misverstand graag uit de weg ruimen. Haar vragen impliceren zeker niet dat haar fractie voorstander zou zijn van woningbouw in Rijnenburg.

De heer Schipper is blij met deze verduidelijking.

De heer De Heer vraagt of GroenLinks een amendement om Rijnenburg te schrappen gaat steunen.

Mevrouw Kotkamp aarzelt nog, maar meent dat dit zo maar zou kunnen.

De heer Schipper wijst erop dat hij daartegen zal stemmen. De A12 zone hoeft ook niet in beeld te komen. Zowel Rijnenburg als de A12 zone zijn wat de SP betreft niet nodig in de voorzienbare toekomst.

Mevrouw Hoek heeft naar zijn mening ook de opvatting van de SP over megastallen uitstekend verwoord.

De heer Van Leeuwen meent dat het begrip “megastallen” op verschillende wijzen kan worden ingevuld. Een agrariër die niet meer kan uitbreiden, heeft de mogelijkheid een hele grote stal te bouwen. Hoe kijkt de SP daar tegen aan?

De heer Schipper deelt mede dat de SP principieel van oordeel is dat er op andere wijze moet worden gekeken naar dierenwelzijn en de mogelijkheden daartoe. Iedere uitbreiding blijven faciliteren is een doodlopende weg.

Mevrouw Keller deelt mede dat de PvdD alsnog technische vragen zal indienen. Tijdens de PS vergadering zal haar fractie ingaan op onderwerpen die haar fractie na aan het hart liggen, zoals de rode contour, schaalvergroting van de agrarische bedrijven en biomassacentrales.

Gedeputeerde Van den Berg memoreert dat hij zojuist heeft toegelicht dat de provincie Utrecht te maken heeft met een grote transitieopgave/transformatieopgave. Hij wijst in deze ook op de rol van de ICT in de bedrijfsvoering, de leegstaande kantoren, de werklocaties, steeds meer aan huis bezorgen, de landbouw maar ook in de zorg en in de woningen bij mensen thuis. Die ontwikkelingen gaan bijzonder hard. Veel opmerkingen werden er over de rode contouren en de bedrijventerreinen gemaakt. Dat riep bij hem het beeld op van de “gekookte kikker”. Zit de kikker in koud water en warmt het water langzaam op, dan gebeurt er niets en gaat het dier uiteindelijk dood. Wordt de kikker in kokend water gegooid, dan springt hij er onmiddellijk uit. Hij signaleert dat PS tracht de rode contouren enigszins op te rekken, de bedrijventerreinen wat meer ruimte te gunnen en hier en daar ook naar Rijnenburg te kijken. Dat alles zal toch tot gevolg hebben dat de provincie Utrecht langzaam maar zeker gaat dichtslippen. De provincie staat echter voor de ruimtelijke kwaliteit in de brede zin van het woord.

De VVD ging in op de sturingsfilosofie en de planologische opvatting richting planontwikkeling in plaats van toetsen. Het is de bedoeling dat de provincie in toenemende mate steeds meer aan de voorkant bij het planvormingsproces wordt betrokken. Daarbij realiseert hij zich dat toetsing makkelijker is dan met partijen in gesprek gaan over bv. een kernrandzone en de kwaliteiten die gezamenlijk worden nagestreefd. In toenemende mate moet de provincie dat gaan ontwikkelen. Volop zal er experimenteeruimte worden ingezet. Daarmee wordt ruimte gecreëerd om in gesprek te gaan/in verbinding te gaan als het gaat om ontwikkelingen die lokaal of regionaal wenselijk zijn en waaraan getracht wordt een mouw te passen met instrumenten en kwaliteitsopvattingen die gezamenlijk worden ontdekt. In de verordening wordt nadrukkelijk verwoord wat wel en niet is toegestaan volgens de opvattingen van de provincie. Waar er grenzen zijn, ontstaan er schermutselingen maar daar probeert de provincie strak in te blijven.

Mevrouw Ens begrijpt dat de provincie eerder bij een planproces wil worden betrokken. Dat is erg belangrijk. Kan de gedeputeerde zich voorstellen dat partijen die daarmee bezig zijn, onzeker zijn hoe de provincie uiteindelijk tegen een vraagstuk aankijkt? Mevrouw Hoek noemde dat ook. Partijen moeten vaak vooraf investeren in plannen terwijl onzeker is of overheden daarmee instemmen. Dat geeft meer onzekerheid dan dat de provincie een bijdrage aan het planproces levert.

Gedeputeerde Van den Berg noemt dat inderdaad de keerzijde van ontwikkelingsplanologie. Echter, partijen gaan samen op weg en brengen hun standpunten, over wat in hun ogen goede ruimtelijke kwaliteit is, gezamenlijk in. Inderdaad kan dit een bepaalde onzekerheid met zich meebrengen maar deze werkwijze kan wel een goed overleg in het proces bevorderen.

Mevrouw Hoek meent dat er in zo'n proces ook goede kansen voorbij kunnen gaan, omdat het te lang duurt. Dat kan voor initiatiefnemers verstrekkende gevolgen hebben, ook in maatschappelijk opzicht. Het gaat in dit kader om sportverenigingen en woningbouw. Er blijft nu onzekerheid bestaan over de rode contour. Het zou toch doodzonde zijn wanneer mooie kansen daardoor niet worden opgepakt. Het gevolg kan dan zijn dat een gebied, dat aan revitalisering toe is, een soort niemandsland dreigt te worden tussen Utrecht en Stichtse Vecht.

De heer Westerlaken begrijpt dat er afscheid zal worden genomen van de kernrandzones, terwijl dat juist de mogelijkheid bood om met gemeenten in gesprek te gaan over de ruimtelijke agenda. Afgesproken werd toen dat de ruimtelijke agenda leidend zou zijn bij de herijking. Hij vindt daar niet veel van terug terwijl het toch moet gaan om ontwikkelingsplanologie, anticiperen en vooruit kijken om ontwikkelingen beter te kunnen doen.

Gedeputeerde Van den Berg antwoordt dat het kernrandzonebeleid beslist niet opzij zal worden geschoven. Wel wordt er meer duidelijkheid geboden aan welke eisen er moet worden voldaan. Er moet worden voorzien in een goede ruimtelijke onderbouwing, gelet op ruimtelijke kwaliteit, zodat deze een zachte landing in het bestemmingsplan kan krijgen. Er hoeft niet langer een aparte kernrandzonevisie te worden opgesteld die tijd en geld kost, en in feite bij het bestemmingsplan nog eens dunnetjes moet worden overgedaan. De ruimtelijke agenda is wel in de PRS verwoord maar niet dat deze sturend is door de provincie, met uitzondering van de onderdelen die regionaal van belang zijn (kantoren, detailhandel, afstemming groen). De provincie wil juist aan de voorkant in toenemende mate duidelijk maken, ook in relatie tot bedrijventerreinen, wat wel of niet is toegestaan.

De heer Van Leeuwen vindt de kernrandzone geen begrip dat strak is ingekaderd maar een zeer algemeen wijd begrip dat voor vele interpretaties vatbaar is. Hoe gaan GS borgen dat een probleem, dat zich in een kern voordoet, verplaatst wordt naar de kernrandzone?

Gedeputeerde Van den Berg antwoordt dat het niet de bedoeling is een dergelijk knelpunt al aan de voorkant van het proces te concretiseren, daar het situationeel bepaald is. Het is de bedoeling met partijen af te spreken wat de ruimtelijke kwaliteit is rond de kernrandzone, alsmede de omvang van een kernrandzone. Het gaat hier niet alleen om een verantwoordelijkheid van de provincie maar ook van gemeenten en initiatiefnemers.

De heer De Heer meent dat de provincie ervoor moet zorgen dat de kernrandvisie onderdeel wordt van de omgevingsvisie, zodat alle partijen met elkaar in gesprek gaan om de rafelige randen te kunnen aanpakken. Aan de voorkant werken zou inderdaad heel handig kunnen zijn.

Gedeputeerde Van den Berg beaamt dat dit de kern van zijn betoog is. 50PLUS ging in op de onzekerheid bij het plannen maken door gemeenten en initiatiefnemers. Binnen de rode contouren kent men de bestemmingsplannen en buiten de rode contour zijn er rechtsposities aanwezig. De gemeenten kunnen doen wat ze willen als het gaat om bouwen binnen de rode contour, mits het niet strijdig is met de voorwaarden die de provincie aan de voorkant van het proces meegeeft. Er is z.i. wel degelijk voldoende duidelijkheid.

De heer Van Leeuwen verschilt met de gedeputeerde van mening over de invulling van de kernrandzone. De SGP is er groot voorstander van kaders mee te geven over wat wel en niet is toegestaan. Hij vraagt of een kernrandzone om een totale kern wordt getrokken. Zo ja, wordt daarmee dan alles op slot gezet met betrekking tot de rode contouren?

Gedeputeerde Van den Berg antwoordt dat men zeker “niet blind begint met een kernrandzone”. Meestal is er bij ruimtelijke ontwikkelingen een initiatiefnemer die de mogelijkheden aftast, ook ambtelijk, teneinde na te gaan wat de provincie wenselijk acht en wat daar mogelijk is. Er ligt niet een kernrandzone rondom de gehele gemeente heen. Vaak gaat het om een initiatief in de rand van een gemeente, bv om een betere aansluiting te creëren of om een zachte overgang naar buiten te maken, bv. om een hinderlijk bedrijf uit de binnenstad te verplaatsen. Men kan dat bedrijf dan bv. kwijt in de kernrandzone. In overleg met gemeenten wordt bekeken waar die kernrandzone begint en eindigt en wat onder gewenste kwaliteit wordt verstaan.

Mevrouw Hoek wijst op de sportvelden tussen Utrecht en Stichtse Vecht: deze liggen buiten de rode contour. Dat gebied komt vrij na realisering van het project. De daar geplande woningbouw is ook een opdracht van de provincie aan gemeenten. Met het geld dat daarmee verdiend wordt, moet het project worden gerealiseerd maar daar is wel een voorfinanciering voor nodig. Banken kunnen afwijzend reageren, omdat de provincie vooraf geen duidelijkheid verschaft over de vraag of een dergelijk plan al dan niet is toegestaan.

De heer Schipper wil dit met het volgende aanvullen. Daalseweide ligt nu buiten de rode contour. Bij vaststelling van de PRS wordt dat definitief. Er wordt geschreven dat hier een uitbreidingslocatie van kan worden gemaakt. Hoe gemakkelijk of hoe moeilijk wordt het om toekomstige concrete plannen voor woningbouw in dat gebied daadwerkelijk uit te voeren?

Gedeputeerde Van den Berg antwoordt dat de gemeenten Utrecht en Stichtse Vecht hebben aangegeven een gezamenlijke ontwikkeling mogelijk te willen maken in Daalseweide, waar sportvelden liggen en revitalisering nodig is. Daarmee wordt ook de financierbaarheid van het project mogelijk gemaakt. De provincie heeft aangegeven dat die ontwikkeling op die plek zou kunnen en om die reden is er op de kaart een bol geplaatst. De provincie kiest er niet voor om nu rode contouren aan te geven omdat juist niet aan de voorkant een belemmering moet worden ingebouwd. Bij het intekenen kan er bij de uitwerking wel een weg of een bouwblok net buiten de rode contour vallen. Het is verstandiger dat na afloop te doen, dus na daadwerkelijke realisering. Daalseweide is de plek voor de voorziene ontwikkeling tussen Utrecht en Stichtse Vecht in. Alle partijen willen dat en zullen daar in gezamenlijkheid gaan investeren en de planontwikkeling als één gebied ter hand nemen. Dat gebied zal zeker worden meegenomen in een volgende PRS of in de Omgevingswet met een rode contour om de nieuwe locatie heen. Hij ziet niet in dat de provincie in dit opzicht een hindermacht zal zijn als het gaat om de financiering.

De commissie ging ook in op de kernrandzonevisie in relatie tot stedelijk bouwen, revitaliseringsterreinen, spoorwegzones, bedrijventerreinen of het bouwen van schoolgebouwen. Het is algemeen beleid van de provincie dat er zoveel mogelijk gebouwd moet worden in bestaand stedelijk gebied zodat het groene gebied zoveel mogelijk in stand moet blijven voor allerlei andere doeleinden. De provincie Utrecht is klein met een hoge woningdruk. Het is belangrijk dat de binnenstedelijke ruimte zo optimaal mogelijk wordt gebruikt. Dat beleid van de provincie wordt ook door de grote gemeenten in de provincie ondersteund.

Gevraagd werd of de rode contour in kernen kan worden verlegd gelet op gezinsverdunding, eigen bevolking, statushouders, leefbaarheid e.d. Als het gaat om bouwen in het stedelijk gebied van de stad Utrecht en Amersfoort, dan wijst hij erop dat deze gemeenten nogal wat ruimte over hebben, nl. een plancapaciteit hebben van ca. 35.000 woningen in bestaand stedelijk gebied. Dat kan wat meer worden, wanneer wordt besloten tot meer of hoger bouwen. Utrecht is van de grootste vier steden, de stad met de meeste laagbouw. Wordt er gekozen voor inbreiden op oude spoorwegemplacements, de Merwedekanaalzone of

Rotsoord, dan zijn er forse bouw mogelijkheden. In Rijnenburg hebben ontwikkelaars veel grond in handen en zij pleiten voor andere doelgroepen als het gaat om wonen. GS volgen de ontwikkelingen in de woonvisies, samen met gemeenten en regio's, als het gaat om voorkeuren voor wonen. Tegelijkertijd verwacht hij wat tegenwerking op de markt omdat binnenstedelijk bouwen een complexe aangelegenheid is. Dat kan ertoe leiden dat gemeenten op termijn geconfronteerd worden met een olopende woningvraag zodat ze toch naar buiten toe moeten. Hij wil dat bij de gemeenten laten. Samen met de grote gemeenten houdt de provincie vol dat er vooral binnenstedelijk moet worden gebouwd.

De heer Westerlaken constateert dat het gaat om het binnenstedelijk oplossen van de woningvraag. Gelet op de laatste cijfers met betrekking tot de groei van Utrecht vraagt hij hoe Utrecht dat moet opvangen. Gaat dat niet leiden tot het verplaatsen van de vraag naar woningbouw in andere locaties? Als die prognose juist is, lijkt het hem zinvol nu al te kijken naar mogelijke uitleglocaties.

Gedeputeerde Van den Berg antwoordt dat dit precies één van de redenen is om de locatie Rijnenburg in de lucht te houden, niet zozeer omdat verwacht wordt dat de stad Utrecht daar in de komende 10 jaar wil gaan bouwen, maar wel omdat er wellicht noodzakelijke ruimte moet worden gezocht voor huisvesting.

De heer Westerlaken begrijpt dat het in dit geval om een soort slaapzone gaat. Tegelijkertijd wordt er in dat gebied ook gedacht aan plaatsing van windmolens waarmee toekomstige ontwikkelingen weer kunnen worden gedwarsboomd. De vraag blijft sowieso wat de capaciteit van Rijnenburg is. Het is nog maar de vraag of uitsluitend Rijnenburg het woningvraagstuk van de stad Utrecht kan oplossen.

Gedeputeerde Van den Berg merkt op dat een grote woningvraag niet wil zeggen dat de provincie locaties aanbiedt of heeft. De provincie gaat over de ruimte en de ruimtelijke afweging waar wel of niet gebouwd kan worden. Wanneer dat niet gelimiteerd wordt, dan zou ongebreidelde woningbouw het resultaat kunnen zijn, immers, wie wil er nou niet in Utrecht wonen?

Gevraagd werd naar de prognoses. De EIB cijfers geven nogal wat wildgroei aan. Ook de cijfers van de NVM makelaars zijn wat progressiever, maar dergelijke cijfers moeten wel op bepaalde manieren worden geïnterpreteerd. De provincie blijft vasthouden aan de Primos modellen. Duidelijk is wel dat er in de laatste jaren niet die capaciteit is gebouwd die nodig is om de 68.000 woningen tussen 2013-2028 te kunnen realiseren. Om die reden wil de provincie op een realistisch aantal gaan zitten. Rijnenburg blijft als locatie in de lucht hoewel hij niet zegt dat de locatie als zodanig gehonoreerd zal worden. De stad Utrecht en de provincie denken wel na over de vraag het pauzelandchap eventueel in te vullen met duurzaamheidsmaatregelen als windmolens, zonneparken e.d. De stad en de energiemaatschappijen zullen dan een inschatting moeten maken van het point of no return als het gaat om de afschrijvingstermijn van investeringen.

Mevrouw Ens leest in de PRS een bedreiging voor 2028 wegens "een onvoldoende functionerende woningmarkt waardoor het woningaanbod niet aansluit bij de vraag zowel kwalitatief als kwantitatief". Dat is een serieuze zaak. Zij constateert dat de gedeputeerde die zin nogmaals onderschrijft. Haar vraag is hoe ernstig dat probleem moet worden gedefinieerd. Wordt er naar oplossingen gekeken? Hoe urgent moet het probleem worden, voordat de provincie zich op oplossingen gaan concentreren?

De heer Van Muilekom constateert dat de bolletjes op het kaartmateriaal als potentiële uitleglocaties worden beschouwd. Mocht de stad Utrecht binnenstedelijk geen mogelijkheden meer zien en een plan met goede argumenten voor de bouw van 5000 woningen in Rijnenburg opstellen, dan is zijn vraag of de provincie Utrecht daarmee dan in principe akkoord gaat, of is er dan een expliciet besluit van PS noodzakelijk?

Gedeputeerde Van den Berg antwoordt dat er nu een bol ligt bij Rijnenburg in de concept PRS. Dat betekent bij vaststelling daarvan dat PS en GS akkoord gaan met een potentiële uitbreidingslocatie op Rijnenburg. In de tekst zijn daar wel wat voorwaarden voor opgenomen. De provincie komt met name in beeld als het gaat om de onderbouwing van het plan door de gemeente Utrecht.

De heer Van Muilekom begrijpt dat, wanneer Utrecht het plan heeft om over bv. 8 jaar van start te gaan met Rijnenburg, de provincie daarin meegaat en in die zin geen blokkade oplevert. Dat wordt door de gedeputeerde bevestigd, mits het om het juiste moment gaat, er goede onderbouwing wordt geleverd en binnenstedelijke opvang van woningbehoefte niet meer mogelijk is. Een bol op het kaartmateriaal betekent een potentiële uitbreidingslocatie.

De heer Van Leeuwen merkt op dat de grootste woningbouwbehoefte zich voordoet in en om de grote steden. Echter, hoe wordt geborgd dat de kleinere kernen ook bediend gaan worden, zodat de huidige inwoners niet naar elders behoeven te vertrekken, maar in hun eigen kern kunnen blijven wonen, vooral de jongen mensen.

Gedeputeerde Van den Berg weet niet of GS dat moeten borgen en of dat de bedoeling is van regionale woningmarkten. Het is de vraag of iedere wens van dorp of stad tot het bouwen van woningen moet worden gehonoreerd. Geconstateerd wordt nl. dat de woningbehoefte op regionaal niveau wel opgelost kan worden. Oudewater is daarvan een voorbeeld. Hij verwacht dat deze stad er wat woningbehoefte betreft regionaal prima uit kan komen. Daarnaast is er een behoorlijke binnenstedelijke locatie in Oudewater die prima ontwikkeld zou kunnen worden, zij het dat dit geen gemakkelijke opgave zal zijn.

Mevrouw Hoek vindt dat de gedeputeerde wel erg gemakkelijk denkt over de situatie in Oudewater. De situatie in ogenschouw nemend, moet er snel een besluit worden genomen over het oprekken van de rode contour. Zij verwijst in deze ook naar het kleine kernenbeleid van de provincie. Haar vraag is of de provincie het kleine kernbeleid wel serieus neemt. Neemt de leegloop in de kernen toe, dan gaat dat ten koste van de leefbaarheid en dat staat toch haaks op het coalitieakkoord en het beleid van de provincie.

Gedeputeerde Van den Berg merkt op dat het kleine kernenbeleid en de Agenda Vitaal Platteland vooral betrekking hebben op de voorzieningen en de bereikbaarheid daarvan. Hij wil dat ook in de kernen laten liggen. Met betrekking tot de woningbouw en het naar buiten gaan, is hij er niet van overtuigd dat dit voor Oudewater het geval zou moeten zijn. Hij gaat daar zeker niet snel aan voorbij, echter, het is in het licht van de regionale woningmarkt niet verstandig dat Oudewater op die plek gaat bouwen. Wijk bij Duurstede krijgt in De Geer II een bol voor 250 woningen. Aangegeven is dat de provincie graag met Wijk bij Duurstede in gesprek wil gaan over de argumentatie voor de bouw van nog eens 250 woningen, nl. de gezinsverdunning waarvan in deze gemeente en in Oudewater sprake zou zijn, dus woningbouw voor de eigen bevolking.

Opmerkingen zijn er gemaakt over het opnemen van een hardheidsclausule in de PRS. De WRO spreekt niet over een hardheidsclausule maar kent wel het instrument van de ontheffing. De formulering voor de ontheffing lijkt op een hardheidsclausule maar deze wettelijke mogelijkheid kan volgens jurisprudentie maar slechts zeer beperkt worden toegepast. De Raad van State heeft daar nogal wat uitspraken over gedaan, als het gaat om het bijzondere belang van het afwijken van bv. de ruimtelijke verordening. Spreker zou dat ook niet willen aanraden, gelet op het feit dat de provincie in de verordening strikt aangeeft wat er wel mogelijk is en waarvoor wel ruimte wordt geboden en wat niet wordt toegestaan en waarvoor geen ruimte wordt geboden. Daarnaast zijn er nog de mogelijkheden van de kernrandzones, de experimenteerruimte e.d. Al met al ziet hij geen nut en noodzaak voor het opnemen van een dergelijke hardheidsclausule in de PRS.

De zienswijzentermijn is wettelijk op 6 weken vastgelegd. De provincie heeft die termijn ook aangehouden. Deze termijn overlapt het zomerreces met slechts 1 dag. De gemeenteraden hebben de zienswijzen niet op tijd kunnen doornemen, echter, de provincie is daar zeer coulant mee omgegaan. Aan gemeenten werd doorgegeven dat zij hun zienswijzen konden voorbereiden en uiteindelijk de beraadslaging in de raden konden vormgeven. Dat heeft ertoe geleid dat alle gemeenten op tijd hun zienswijzen konden indienen. De laatste aanvulling werd op 16 september ontvangen en die is als zodanig verwerkt.

Vragen werden gesteld over de rode contour bij Bosch en Duin. De provincie heeft in overleg met de gemeente Zeist geconstateerd dat het daar in feite al een bebouwingsplek is, zij het een extensieve bebouwingsruimte maar wel met de mogelijkheid de rode contouren daar omheen te leggen en daar intensiever te gaan bebouwen.

Gevraagd werd naar de herijking van de convenanten bedrijventerreinen. In 2013 hebben de gezamenlijke gemeenten in regionaal verband convenanten afgesloten, met zachte en harde plannen. Onderbouwd werd hoeveel hectares er nodig zijn en op welke plek dat zou moeten plaatsvinden. De provincie constateert met nadere onderbouwing van een STEK rapportage, dat de hectares die in de huidige en de nieuwe PRS zijn opgenomen, voldoen in omvang. Tenzij er een extreme toename zou plaatsvinden, dan zou men ca. 50 hectares te kort komen. Eerder is de verwachting dat er veel hectares overblijven, los van het feit dat er nog flink gerevitaliseerd en geoptimaliseerd moet worden als het gaat om verouderde bedrijventerreinen.

De convenanten die in regionaal verband zijn afgesproken maken het lastig dat individuele vragen over individuele bedrijventerreinen in individuele gemeenten gehonoreerd kunnen worden, mits dat in regionaal verband is afgestemd. Echter, daar heeft hij de gemeenten nog niet expliciet over gehoord.

Voorts wijst hij op bv. de loonwerkersbedrijven met grote landbouwmachines die nogal eens op ongewenste locaties gevestigd zijn en beter naar bedrijventerreinen of naar de rand van de kern verplaatst zouden moeten worden. Hier gaat het om maatwerk. Het zou goed zijn wanneer dergelijke bedrijven wat meer ruimte zouden krijgen. Dat zou onder condities kunnen, bv. meer kwaliteit. Het nadeel is wel de omgevingskwaliteit en de ongewenste combinatie van schoolgaande kinderen op provinciale wegen met grote landbouwmachines. Worden dergelijke bedrijven verder weg op een bedrijventerrein gehuisvest, dan rijden de machines frequenter op de wegen. Ook dat is niet wenselijk. Met maatwerk wordt naar oplossingen gezocht, met oog voor veiligheid en ruimtelijke kwaliteit.

Gevraagd werd of de provincie al beleid voor de detailhandel heeft opgesteld. Dienaangaande wordt de zelfde redenering aangehouden als is gedaan voor de thematische structuurvisie kantoren. De provincie heeft aan het detailhandelbeleid een provinciaal belang toegekend. De provincie kondigt vroegtijdig aan dat goed moet worden gelet op de detailhandel en de leegstand die er in gemeenten en regio's is, met name in bepaalde sectoren. De provincie gaat met gemeenten in gesprek om goed af te spreken waar zij in hun ruimtelijke plannen binnenstedelijk of aan de randen opvattingen hebben waar zij detailhandel zouden willen vestigen. Geconstateerd werd dat bv. in Amersfoort in het stadshart (een groot gebied) nu alles met betrekking tot detailhandel mogelijk is. De provincie heeft gemeend daar vierkante meters uit te moeten halen. Dat geldt ook voor Calveen, de Isselt en het bedrijventerrein bij Vathorst waar ook perifere detailhandel zou kunnen plaatsvinden. Deze insteek van de provincie is bij de gemeente Amersfoort niet helemaal in goede aarde gevallen. Gelet op de mogelijkheden voor grote detailhandelsvestigingen zoals grote sportzaken of elektronica, is er nog ruimte in bestaand stedelijk gebied van Amersfoort om deze te huisvesten. Met zorg wordt geconstateerd dat er druk is op de binnenstad van Amersfoort met betrekking tot de forse leegstand aldaar. Het rapport van BRO, inclusief de bijlagen, is door GS gelezen. GS zijn het niet geheel eens met de criteria en de opvattingen die daarin worden gebezigd als het gaat om vestiging onder condities van detailhandel in Amersfoort. Om die reden wordt in de PRS vermeld dat de perifere grootschalige detailhandel wel is weggelegd voor ABC maar niet voor een sportzaak, ondanks het feit dat in de gemeentelijke detailhandelsvisie een dergelijke mogelijkheid wel wordt geboden, zij het niet in het door de gemeente Amersfoort vastgestelde bestemmingsplan. De provincie wenst die ruimte ook niet te geven.

Vele vragen zijn er gesteld over de vrijkomende agrarische bedrijven, met name de 1,5 ha voor de grondgebonden intensieve veehouderijen. Gelet op het afschaffen van de Reconstructiewet, hebben GS geconstateerd dat de afspraken voor het landbouwontwikkelingsgebied bij Renswoude en Woudenberg niet worden nagekomen, nl. aldaar vestiging van bedrijven voor intensieve veehouderij. GS vinden 1,5 ha voor de inten-

sieve veehouderij in de provincie Utrecht acceptabel en wenselijk. Er zijn geen uitzonderingen mogelijk behalve als een agrariër reeds een uitzonderingspositie heeft, niet zozeer in capaciteit, maar vastgelegd in een bestemmingsplan en reeds gerealiseerd. Gevraagd werd naar doorgroeimogelijkheden, bv. de regel over 1 of 3 jaar laten ingaan. Dat is juridisch niet mogelijk. GS denken niet dat er investeringsplanschade uit zal voortvloeien wanneer een dergelijke maatregel door de provincie wordt getroffen. Er worden geen uitzonderingen gemaakt voor de biologische landbouw of natuurcompensatie. GS achten dat niet wenselijk in het kader van het beleid zoals dat in de landbouwvisie is opgenomen.

Hij gaat in deze vergadering niet in op de individuele casus Dorresteyn te Soest.

Gedeputeerde Krol gaat eveneens in op de vragen van de fracties over het retailbeleid. In het huidige beleid van alle gemeenten zit nog 8 miljoen m² aan retail waarvan 850.000 m² onbebouwd terrein is. Daarvan ligt 160.000 m² in de gemeente Amersfoort. De huidige PRS/PRV gaat daar niet op in. Dat houdt in dat iedere gemeente in de provincie Utrecht vol gas door mag gaan met het toevoegen van retailmeters waar evident geen vraag naar is. In Amersfoort is er sprake van 8,5% leegstand en de tendens is dat dit percentage jaarlijks met 2 of 3% gaat stijgen. De PRS/PRV geven aan dat er in de periferie geen detailhandel moet worden gevestigd. In nieuwe plannen moet dat niet worden toegestaan. Kijkend naar de getallen, is het verstandig een voorzichtige rem te zetten boven op de 9,7 miljoen m² in de provincie Utrecht, 850.000 m² braakliggend retailterrein en 160.000 m² in één gemeente en dat alles in een teruglopende markt. Ondertussen wordt er aan het provinciale retailbeleid gewerkt en wordt het probleem in de binnensteden niet nog groter gemaakt. Dat is niet onomstreden, gelet op de geluiden daarover vanuit gemeenten. PS dienen hierover in het kader van de PRS/PRV een besluit te nemen.

De voorzitter geeft gelegenheid voor de tweede termijn.

Mevrouw Broere constateert dat GS niets hebben gedaan met alle wensen en opmerkingen die zijn ingebracht. Zij vindt dat buitengewoon spijtig.

De heer Kroon komt terug op zijn eerdere vragen over de zonneweides, het borgen van natuurwaarden in dergelijke gebieden: ook vroeg hij om een toelichting op de definitie van grondgebondenheid.

De heer Van Leeuwen memoreert dat mevrouw Broere de fracties oproep te reageren naar aanleiding van gestelde vragen, juist om onderlinge discussie te bevorderen. Hij vond dat een terechte oproep maar niet alle fracties hebben dat gedaan.

Mevrouw Ens constateert dat de provincie weinig mogelijkheden heeft om in te spelen op initiatieven die er zijn met uitzondering van het partieel herzien van de PRS/PRV, immers, er komt geen hardheidsclausule. Veel flexibiliteit kent de PRS/PRV verder niet.

De heer Boerkamp heeft nog geen antwoord gehad op zijn volgende vragen:

- Wat is de inschatting van GS ten aanzien van de op korte termijn vrijkomende agrarische bedrijven?
- Welke mogelijkheden zijn er voor het beter gebruiken van vrijkomende agrarische gebouwen door bv. woningsplitsing in het buitengebied?
- De evaluatie van de Ruimte voor Ruimte regeling.

Voorts vraagt hij op wiens initiatief de rode contour is aangebracht en welk plan daar aan ten grondslag ligt, dit naar aanleiding van de reactie van de gedeputeerde op Bosch en Duin.

Mevrouw Hoek gaat in op de regionale convenanten die tussen gemeenten gesloten zijn. Hoe staat de gedeputeerde tegenover uitruil binnen de gemeenten? Dat kan passen binnen het totaal van de regio. Hoe is het geregeld met de planschade voor agrariërs die zich tot 1,5 ha moeten beperken, terwijl ze wettelijk verplicht worden minder dieren in hun huidige stallen te huisvesten? Dat noodzaakt tot meer bouw terwijl dat niet mogelijk wordt gemaakt. Wordt de provincie of het rijk verantwoordelijk voor de planschade?

Op een vraag van de heer Van Muilekom antwoordt de voorzitter dat fracties, die menen dat zij onvoldoende informatie hebben ontvangen, deze alsnog kunnen opvragen. Die informatie wordt dan tijdig aangeleverd.

De heer Van Muilekom vraagt wat een gemeente of een initiatiefnemer moet aantonen als het gaat om de vestiging van detailhandel. Over de detailhandel in Amersfoort zijn er rapporten verschenen ter onderbouwing, maar GS nemen de conclusies daaruit niet over. De inspreker over de sportzaak vroeg om een locatie waar hij zich zou kunnen vestigen, maar die was niet voorhanden. Dat geeft hem een ongemakkelijk gevoel. Hoe moet dat worden gewogen, wetend dat er leegstand is, maar ook wetend dat bedrijven iets kunnen toevoegen aan de regionale economie en werkgelegenheid? Wat moeten dergelijke initiatiefnemers dan wel bewijzen?

Terugkomend op de hardheidsclausule, sprak de gedeputeerde over het hanteren van strakke grenzen. Dat roept bij hem vragen op. De grenzen zijn nu zo strak dat er geen ruimte is voor een casus, die meer ruimtelijke kwaliteit en meerwaarde gaat opleveren. Met een hardheidsclausule kan een dergelijke casus expliciet worden beoordeeld. Hij worstelt daarmee. Hij heeft casussen voorbij zien komen waarvoor maatwerk en flexibiliteit wenselijk zou zijn. Hij informeert of die vraag ook bij andere fracties leeft.

De heer Germs sluit hierbij aan. GS gaan nu niet in op een individuele casus als van de familie Dorresteyn. Hij vraagt of de gedeputeerde het verdere initiatief bij PS laat en daarover geen advies aan PS wil voorleggen.

De heer Schipper memoreert dat er bij de vorige behandeling van de PRS 50 amendementen en 12 moties werden ingediend. Ook nu leven er nog veel vragen. Hij kan zich voorstellen dat de SP meegaat met een voorstel over uitbreiding van het woningaantal in Wijk bij Duurstede. Mocht de ChristenUnie komen met een voorstel over ultrafijnstof, dan is zijn fractie ook daarin geïnteresseerd. Voor het overige ziet hij uit naar de beantwoording van vragen en de bespreking a.s. maandag.

De heer Van Leeuwen begrijpt van de gedeputeerde dat er lokaal oplossingen moeten worden gezocht in de kernrandzones. GS kunnen daarover vervolgens een besluit nemen. Hoe kijkt de SP er tegen aan dat die verantwoordelijkheid bij GS ligt. Hebben PS daar geen rol in?

De heer Schipper meent dat PS altijd de mogelijkheid hebben een mening te geven. PS hebben immers een controlerende taak. Hij zou het verstandig vinden dat PS in voornoemde kwestie van te voren door GS worden geconsulteerd.

Gedeputeerde Van den Berg beaamt de vraag van de VVD dat men op een partiële herziening van de PRS is aangewezen als het om substantiële wijzigingen gaat, bv. de woningbouwprogrammering, een contour of een bedrijventerrein. De heer Van Muilekom ging in op de strakke grenzen. De provincie is strak op de loca-

ties waar dat nodig is, maar dat wil zeker geen generieke strakheid impliceren. Er zijn instrumenten waarmee wel ruimhartiger kan worden gehandeld en zo nodig worden die ook ingezet. Een generieke maatregel als een hardheidsclausule zou ongewenste effecten hebben, nl. een aanpak op casusniveau terwijl de provincie een afweging op het bovenlokale niveau moet maken, ook als het gaat om de rode contour, de programmering van bedrijventerreinen, detailhandel en wonen.

Hij zal schriftelijk uitgebreid terugkomen op de casus Dorrestein.

D66 vroeg naar de verwachting op korte termijn van de agrarische leegstand. Hij memoreert dat gedeputeerde Krol in januari een uitvoerige presentatie zal geven aan deze commissie over de leegstand van agrarische bedrijven.

De Ruimte voor Ruimte regeling moet nog worden geëvalueerd als onderdeel van de totale Ruimte voor Ruimte systematiek.

Gevraagd werd naar de rode contouren in Zeist en in Bosch en Duin en of daar een plan aan ten grondslag ligt. Het is niet zo dat er al een plan ligt. Wel ligt er een verzoek, en na ambtelijk onderzoek blijkt er geen onoverkomelijk bezwaar tegen de bouwopgave te zijn.

Gevraagd werd naar planschade. Duidelijk stelt hij dat de provincie daarvoor niet aan de lat staat, zodra de 1,5 ha wordt vastgezet.

De heer Van Leeuwen wijst erop dat er bedrijven zijn die nu uitbreidingsmogelijkheden hebben maar over een maand is dat niet meer mogelijk. Die bedrijven hebben wellicht toekomstplannen gemaakt die ze nu kunnen schrappen. Hoe wordt daarmee omgegaan?

Gedeputeerde Van den Berg antwoordt dat, wanneer er plannen zijn en de ruimte reeds is toegekend, een dergelijk verzoek zal worden gehonoreerd, dus meer dan 1,5 ha, mits een en ander in het bestemmingsplan is geaccordeerd.

Gevraagd werd of locaties binnen een convenant kunnen worden uitgewisseld. Het gaat hier om een regionale aangelegenheid. De gemeenten hebben samen convenanten gemaakt en de provincie heeft die mede ondertekend. Gemeenten moeten er met elkaar uitkomen, als er een neutrale verschuiving gewenst wordt, mits die past in de overige beleidsdoelen van de provincie.

Terugkomend op de vraag van GroenLinks over het niet plaatsen van zonnepanelen in het NNN, de Natura 2000 gebieden en de weidevogelkerngebieden antwoordt de gedeputeerde dat die mogelijkheid op voorhand niet wordt uitgesloten omdat de provincie ook verplichtingen heeft op het gebied van de energietransitie. Wellicht kan men er met duwen en trekken in de zonering toch wel uitkomen. Op de overige (technische) vragen van D66 zal hij schriftelijk terugkomen.

Gedeputeerde Krol stelt dat rapporten die aangeven dat het meevalt met de leegstand van agrarisch vastgoed onjuist zijn. Vandaag is er een expertmeeting voor Kadaster en de Wageningen Universiteit. 905.000 m² is er vrijgekomen in de periode tussen 2002 en 2015. De prognose tot 2030 is 1,8 miljoen m² vrijkomend agrarisch vastgoed. Dat geeft de urgentie van het vraagstuk meer dan voldoende aan.

GS hebben het BRO rapport van de gemeente Amersfoort ontvangen, in verband met de mogelijke vestiging van de grote sportzaak langs de A1. Het is interessant dat er in dat rapport wordt gesteld dat er nog ruimte is voor een paar duizend vierkante meter van dit soort type voorzieningen. De gemiddelde vestiging van het betrokken bedrijf omvat 7.000 m². In feite geeft het onderzoek van BRO daarmee aan dat er voor een dergelijke winkel geen ruimte is. Het bedrijf zelf heeft aangegeven bij voorkeur te zoeken naar een locatie die in overeenstemming is met het provinciaal beleid. De gedachte dat er geen andere mogelijkheden voor dit bedrijf zouden zijn, ook niet in Amersfoort of de regio Utrecht, is niet aan de orde. Het bedrijf zoekt zelf actief ook in andere gemeenten naar een passende locatie.

De voorzitter rondt de bespreking van dit agendapunt af. A.s. maandag wordt hierover verder gesproken met de woordvoerders. Op verzoek van de commissie zal zij het Presidium voorstellen van dit agendapunt in de PS vergadering een buitencategorie debat te maken.

Mevrouw Vaessen overhandigt de voorzittershamer aan mevrouw Dekker.

2.4 Statenvoorstel Beleidskader Binnenstedelijke Ontwikkeling (BO)

Mevrouw Chidi heeft reeds vragen per mail aan de griffie doorgegeven, met name over hoofdstuk 5, de uitvoeringsagenda. D66 ziet de antwoorden daarop graag tegemoet. Het gaat hier om een bevoegdheid van GS maar zij vraagt bij beleidsnotities altijd naar de uitvoeringsagenda. Ook vraagt zij om de aanbevelingen van de learning review die in het uitvoeringsprogramma worden meegenomen. Het delen van de expertise van FINC en het kernachtige BO-programmateam spreekt D66 zeer aan. Wat betreft de sturingsfilosofie van het kader merkt zij op dat D66 zich kan vinden in de thema's en de organische ontwikkeling van de binnenstedelijke ontwikkeling. Wel pleit zij voor ruimte, maatwerk en experimenteerruimte en voor overleg met gemeenten en andere partners, en niet alleen de gebruikelijke partijen. Wat betreft de U10 is het goed dat gemeenten elkaar steeds meer opzoeken en regie nemen voor thema's waar zij voor staan. De provincie faciliteert en jaagt aan. Al heeft de provincie niet altijd een formele rol, toch wordt herkend dat de provincie meer en meer naast deze gemeenten gaat staan. D66 vindt het belangrijk dat vast te houden. Het zou verder mooi zijn om in de uitvoeringsagenda een concrete uitwerking van voornoemde punten op te nemen, alsmede de uitkomsten van het BOB Wonen. Wellicht kunnen die uitkomsten worden gepresenteerd in een aparte sessie.

De heer Van Muilekom vraagt D66 of de conclusies van het BOB Wonen naar het oordeel van D66 voldoende in het beleidskader terugkomen.

Mevrouw Chidi zal daar later op terugkomen.

Mevrouw Koelewijn deelt mede dat het CDA begrijpt dat er vanuit het coalitieakkoord een lijn ligt die moet worden voortgezet in dit beleidskader BSO. Toch vindt het CDA dat de uit 2012 herhaalde ambities, die in dit stuk staan, wel degelijk aangescherpt kunnen worden. De ambities uit 2012 kunnen niet voor een nieuwe bestuursperiode van vier jaar worden gehanteerd. Die ambities zijn niet inspirerend en niet onderscheidend. Dit beleidskader is zo algemeen dat het zelfs voor een andere provincie geschreven had kunnen zijn. Het CDA betreurt dat zeer. Is het mogelijk dat alsnog aan te passen?

Mevrouw Kotkamp herkent zich niet in het beeld dat door het CDA wordt geschetst, nl. dat er geen ambities zouden zijn. Zij wijst op het consequent vasthouden aan de rode contour waarmee het buitengebied van Utrecht wordt beschermd. Dat is juist voor deze provincie erg onderscheidend.

Mevrouw Koelewijn vervolgt dat er flinke opgaven liggen, niet alleen in de stad Utrecht, maar ook in Amersfoort. Binnenstedelijke opgaven zijn complex en vragen bij uitstek om voldoende ruimte voor lokaal maatwerk. Gedacht wordt aan benodigde transformatie van kantoren, binnenstedelijke woningbouwopgaven en daarbij behorende functiemenging. Een voorbeeld hiervan is het gebied tussen het centraal station in Amersfoort en de binnenstad. Hoe kan binnenstedelijk wonen voor senioren, horeca, cultuur, werk en vrije tijd met elkaar worden gemengd, zodat er weer een levendig gebied gaat ontstaan waarbij de verschillende functies elkaar ondersteunen, versterken en er ook nog ruimte is voor maatschappelijke ontmoeting. Het CDA concludeert dat in dit voorliggende beleidskader een visie op dit type ontwikkeling ontbreekt. Er wordt niet of nauwelijks aandacht besteed aan hedendaagse thema's zoals de combinatie wonen/welzijn, ontmoeting van senioren die langer thuis moeten wonen, het combineren van wonen en werken en het huisvesten van arbeidsmigranten. Het ontbreekt volgens het CDA aan richtinggevend kader. Wat vindt de

provincie Utrecht van integrale gebiedsontwikkeling; waar wordt men met elkaar blij van en hoe gaat men dat gezamenlijk realiseren? Laat de provincie zich inspireren door goede voorbeelden of is de provincie alleen maar volgend en loopt de provincie daardoor achter de realiteit aan? Is de provincie te afwachtend en krijgt de provincie niet de rol die ze als middenbestuur zou kunnen innemen? Hoe wordt de herijking PRS/PRV verbonden met deze ambities? De provinciale inzet op het gebied van binnenstedelijke ontwikkeling vindt voor een groot deel, maar zeker niet uitsluitend plaats via de uitvoeringsprogramma binnenstedelijke ontwikkeling, zie pag. 21. Hoe vindt deze dan wel plaats?

Mevrouw Ens laat weten dat de VVD inhoudelijk aansluit bij de reactie van het CDA. Het is maar ten dele gelukt een actueel plan te schrijven waar BSO integraal in samenhang met andere beleidsvelden is gepositioneerd. De VVD is daar kritisch over. Het zou goed zijn het kader nog eens goed onder handen te nemen en de besluitvorming daarover over de jaarwisseling heen te tillen. Wellicht is dat een optie om tegemoet te komen aan een aantal bezwaren. Inderdaad is de visie niet nieuw en is er veel overgenomen uit 2012. Het provinciale beleid dient juist toekomstgericht te zijn. Veel punten zijn niet erg concreet en de VVD heeft daarom hoge verwachtingen van het uitvoeringsprogramma. Daarin moet waar gemaakt worden wat werkelijk concreet gaat gebeuren. Als voorbeeld noemt zij de relatie tussen de thema's die in een tabel worden weergegeven, echter, niet wordt uitgewerkt wat die relaties inhouden. Voorts constateert zij dat de financiële paragraaf wel erg beperkt is, terwijl het om € 1,5 miljoen structureel geld gaat. PS willen achteraf wel kunnen toetsen of het beleidskader heeft voldaan.

Mevrouw Chidi merkt op dat de uitvoeringsagenda, die zij erg interessant vindt, ook later zal verschijnen wanneer het beleidskader pas in 2017 wordt vastgesteld.

Mevrouw Ens realiseert zich dat wel, maar als er wat meer tijd wordt genomen, komt dat ook ten goede aan de kwaliteit van het kader waarop de uitvoeringsagenda wordt gebaseerd.

De relatie met andere beleidsvelden is onvoldoende duidelijk weergegeven. Zij wijst ter zake op de kantorenaanpak, de retailvisie die in ontwikkeling is en mobiliteit. Wellicht is het te complex om alle thema's aan elkaar te verbinden die binnenstedelijk aan de orde zijn. Voorts mist zij de vraag hoe dit onderwerp bestuurlijk wordt aangepakt. Tussen provincie en gemeenten is het een belangrijk thema hoe bestuurlijk voor integraliteit kan worden gezorgd.

De heer Van Muilekom memoreert dat de PvdA bij de begrotingsbehandeling een motie heeft ingediend over een meer actievere rol van de provincie op de woningmarkt. Dat kwam ook voort uit het BOB traject waarin diverse partijen aangaven op dit terrein nadrukkelijk een rol voor de provincie te zien. Deze provincie is in het midden van het land gepositioneerd en de vraag op de woningmarkt is erg groot. Veel gemeenten worstelen met dit vraagstuk. Er is een oproep aan de provincie gedaan om niet alleen te verbinden en te stimuleren maar ook om regie voeren en te coördineren. Belangrijk is het dat er meer op regionaal niveau wordt gekeken hoe men regionaal tot prestatieafspraken kan komen, als het gaat om wonen. Aangegeven werd dat er nagedacht moet worden over het ontwikkelen van instrumentarium, zoals een vereveningsinstrument. De provincie heeft een rol in het monitoren en analyseren van de woningmarkt, maar ook in de kwalitatieve programmering. Aan welk type woningen bestaat behoefte en waar kunnen deze het beste worden gerealiseerd? Daardoor komt er meer differentiatie op de woningmarkt. De PvdA pleit voor meer regie door de provincie en dat ontbreekt in voorliggend beleidskader. In de PRS staat o.a. dat er voldoende ruimte moet worden geboden voor het realiseren van op de behoefte aansluitend aanbod van woningen en voorzieningen. Dat is een goede zaak, maar onduidelijk blijft hoe dat concreet wordt aangepakt. Nadere uitwerking daarvan in het kader is noodzakelijk.

Mevrouw Koelewijn vraagt naar de rol van de provincie op het financiële vlak.

De heer Van Muilekom memoreert dat er in de afgelopen jaren ook projecten tot stand zijn gekomen door inzet van garantstellingen, financiële ondersteuning en kennis die door de provincie werden geboden. Dergelijke projecten liepen eerder op gemeentelijk niveau vast. De PvdA staat op het standpunt dat de instrumenten die tot tevredenheid hebben gefunctioneerd zouden moeten worden gehandhaafd. De PvdA vindt het vooral belangrijk dat de provincie in de toekomst zelf een rol gaat pakken als het gaat om dit vraagstuk.

Mevrouw Noordenbos deelt mede dat de SP zich aansluit bij de reactie van de PvdA. Wonen is een recht voor alle inwoners van de provincie Utrecht, ook voor vergunninghouders en voor de zeer grote groep mensen die nu geen huis kan kopen. De provincie dient zich daar actiever in op te stellen. De SP stelt voor een provinciale woonvisie op te stellen. Uit de BOB Wonen bleek dat partijen in gemeenteraden af en toe lijnrecht tegenover elkaar staan als het om betaalbare woningbouw gaat. De binnenstedelijke grond is te duur en er kan gettovorming ontstaan, waardoor de leefbaarheid onder druk komt te staan. Corporaties zijn aan lastige wetten en voorwaarden gebonden. De SP wil heel graag een provinciale woonvisie terugzien. Zichtbaar is dat er goede resultaten worden geboekt, daar waar de provincie zich bezighoudt met het tegengaan van leegstand van winkels en kantoren. De SP meent dat de provincie tot veel in staat is. Meer focus is nodig om te onderscheiden waar de provincie zich wel of niet op moet gaan richten.

Door het nieuwe werken, flexibele banen en meer ZZP-ers ontstaat er meer behoefte aan huurwoningen dan aan koopwoningen. Huren maakt meer flexibel dan het kopen van een woning. Ook hebben mensen minder inkomen door de flexibele banen.

Welke maatregelen kan de provincie nemen om stagnatie in het verduurzamen van gebouwen vlot te trekken? Is het duidelijk waar hulp van de provincie echt nodig is en waar de markt het zelf kan oppakken? In hoeverre past het verdwijnen van kleine winkelcentra in de buitenwijken bij het healthy urban living concept? De PCL heeft daar ook over gesproken. Zijn er in het kader van healthy urban living vaststaande cijfers hoeveel vrije ruimte mensen minimaal om zich heen moeten hebben in de vorm van parken, pleinen, spelen en sportplekken, ontmoetingsplekken alsmede buurthuizen en bibliotheken? Kan de provincie dat gaan onderzoeken?

De voorzitter vindt die laatste opmerking een technische vraag.

Mevrouw Kotkamp leest in het statenbesluit het verzoek om het budget voor uitplaatsing hinderlijke bedrijven onder dit programma te plaatsen. Kan dit geld dan ook voor andere doeleinden binnen dit programma worden ingezet?

Mevrouw Keller deelt mede dat haar fractie verheugd is over de onderdelen energie en stedelijk klimaat uit dit beleidskader. Biomassacentrales worden niet genoemd en de PvdD wil graag dat graag zo houden. De aandacht voor de participatiesamenleving is van belang. De zwakkere doelgroepen moeten kunnen blijven wonen zoals ze willen en de noodzakelijke zorg van de overheid ontvangen indien dat nodig is. Voedselvoorziening door middel van stadslandbouw en volkstuinen wordt genoemd en dat zal zeker het leefklimaat veraangenamen. Ook is in dit stuk een aantal adviezen van de PCL terug te vinden. De PvdD vindt dit een mooi beleidskader, hoewel haar fractie het niet op alle punten eens is, bv. als het gaat om de groei in de topregio. Andere thema's uit dit voorstel kan haar fractie wel onderschrijven.

De heer Van Leeuwen leest dat 80% van de woningbouw binnen de rode contouren is voorzien, dus binnenstedelijk. Zijn fractie heeft daar grote bedenkingen bij. Is de gedeputeerde zich ervan bewust dat een te star vasthouden aan dit percentage ten koste van de leefbaarheid kan gaan? Wat wordt er gedaan als er binnen de contouren alleen nog woningbouwmogelijkheden zijn ten koste van het mooie groen? De SGP is

geschrokken van de geharnaste manier waarop de gedeputeerde in deze discussie staat. De kleinere kernen, zoals Oudewater, krijgen wat de SGP betreft voorrang c.q. zeker geen mindere behandeling dan de grote steden. Op pag. 9 signaleren GS dat de trek naar de steden met problemen gepaard gaat. De SGP is het daarmee eens maar het alleen verwijzen naar de kernen om een en ander in een regio op te lossen, schiet naar het oordeel van de SGP te kort. De autochtone bevolking van dorpen dient meer te worden gefaciliteerd. Er wordt hier en daar gesproken over het punt dat er aandacht moet zijn voor de prijs van woningen. Hij vraagt hoe de provincie dat kan beïnvloeden. Ook zijn vraag is of er wel moet worden gewacht met het behandelen van de uitvoeringsagenda totdat dit stuk is vastgesteld: kunnen beide documenten niet beter samen oplopen?

De heer Ubaghs deelt mede dat de PVV zich aansluit bij de reacties van de VVD en de SGP. Ook de PVV is van mening dat de vaststelling van dit beleidskader beter over de jaarwisseling heen kan worden getild.

De heer De Heer licht toe dat “poffertjes ook beginnen als een druppel op een gloeiende plaat”. Een bedrag van € 1,5 miljoen lijkt ook als een druppel op een gloeiende plaat. Enerzijds worden de provinciale ambities aangescherpt, terwijl het budget anderzijds niet wordt verhoogd. De ChristenUnie vindt voorliggend kader breder dan het vorige beleidskader. Gestart werd met een fonds uitplaatsing bedrijven terwijl er nu voor een veel bredere aanpak wordt gekozen. Echter, voorliggend beleidskader doet geen recht aan de BOB Wonen. Er moet een vervolgesprek komen over de sturende rol van de provincie als het gaat over wonen, sociale woningbouw en de discussies met gemeenten zodat daarover per regio goede afspraken kunnen worden gemaakt. Wat de ChristenUnie betreft is de BOB Wonen hiermee nog niet afgerond.

Gedeputeerde Van den Berg constateert dat een aantal fracties onderkent dat er een breder programma tot stand is gekomen, maar zij vinden de ambities nog niet voldoende. Bij de vaststelling van het eerste beleidskader is vastgesteld dat dit tot 2028 zou lopen en dat dit regelmatig zou worden herijkt. Die herijking is nu aan de orde. De visie met betrekking tot het wonen is een onderdeel van de PRS. Het gaat om een beleidskader op basis waarvan de uitvoering moet worden vorm gegeven. Hij raadt PS af om een totaalvisie voor wonen op te stellen. In het uitvoeringskader zal worden aangegeven wat de provincie precies gaat doen met het budget van € 1,5 miljoen per jaar. Ook werd er voor gepleit de inzet van de provincie op dit terrein wat strikter te omschrijven en voor meer regie van de provincie op een aantal onderdelen. Toch wil spreker zich dienaangaande voorzichtig opstellen. De regie pakken is pas mogelijk wanneer de provincie daadwerkelijk wat in de melk te brokkelen heeft. Het is de vraag of het de provincie wordt gegund een provinciale woonvisie te schrijven waar de corporaties, de ontwikkelaars en marktpartijen zich aan gaan houden, terwijl op dit terrein de provincie totaal geen rol heeft en ook niet over instrumentarium beschikt. Hij betwijfelt ten eerste of dat zal gaan werken, temeer daar de U10 en de regio's zelf hun woonvisies maken waarin ook de woningcategorieën worden weergegeven en waarin de provincie vooral meebeweegt als het gaat om aantallen woningen en locaties.

Mevrouw Noordenbos memoreert dat de provincie Limburg een provinciale woonvisie heeft opgesteld. De provincie werkt op dat vlak samen met de drie regio's en de gemeenten in Limburg. Is dat geen optie voor de provincie Utrecht?

Gedeputeerde Van den Berg antwoordt dat de provincie Limburg aanmerkelijk meer geld beschikbaar stelt voor dit thema dan de provincie Utrecht. Los daarvan zijn er in deze kleine provincie al partijen om tafels verzameld, die goed functioneren en om die reden is het niet nodig veel energie als provincie te steken in een woonvisie. Nu worden er met gemeenten concrete afspraken gemaakt over de rol van de provincie en

wat de ambities zijn op het gebied van wonen. Dat wordt vooral op verzoek van gemeenten of samenwerkende gemeenten gedaan. Het zelfstandig activeren van woningvraagstukken door de provincie noemt spreker een farce als er maar een budget van € 1,5 miljoen beschikbaar is. Beter is het als provincie in te zetten op gebieden en projecten, waar partijen al samenwerken, maar waar ondersteuning van de provincie net van doorslaggevend belang kan zijn om een project vlot te trekken.

Mevrouw Noordenbos vraagt of het ook een farce is wanneer wordt gesteld dat de betrokkenheid van de provincie tot verbeteringen kan leiden, terwijl er ook gesteld wordt dat hier geen echte rol voor de provincie is weggelegd.

Gedeputeerde Van den Berg licht toe dat de provincie wel een rol op dit terrein wil nemen. Dat wordt ook in dit voorstel verwoord, zij het hier en daar wat impliciet. O.a. wordt genoemd dat de provincie wil activeren, versnellen, verbinden, samenbrengen en wil inzetten op kennisoverdracht. Dat zijn taken die de provincie wil gaan doen. Daarnaast is er een klein budget en zijn er instrumenten die kunnen worden ingezet, bv. als het gaat om het vraagstuk rond het station en de binnenstad van Amersfoort. De provincie denkt mee en financiert via de OBU als het gaat om het Stationsplein om daar woningbouw mogelijk te maken. De gemeente is nu niet in staat om daarvoor de financiering rond te krijgen. De provincie is vooral actief wanneer gemeenten dat verzoeken, bv. ook bij Rijnhuizen in Nieuwegein. De provincie stapelt daar een aantal instrumenten.

Mevrouw Koelewijn hoort een opsomming van met name financiële instrumenten. In het beleidskader wordt aangegeven dat er ook op andere manieren invulling wordt gegeven aan het uitvoeringsprogramma. Zij vraagt dienaangaande om concretisering.

Gedeputeerde Van den Berg antwoordt dat de ondersteuning van de provincie zeker niet alleen van financiële aard is. In de thematische structuurvisie kantorenlocaties wordt niet alleen de overcapaciteit in de bestemmingsplannen benoemd, maar de provincie flankiert ook beleid door het verbouwen van kantoren voor doelgroepen, o.a. door middel van financiering door de OBU. Overigens gaat niet de provincie over de doelgroepen. De gemeenten in regionaal verband hebben daar wel opvattingen over. De provincie gaat vooral over de aantallen en de monitoring daarvan. De provincie stimuleert ook de versnelling van duurzaamheid en wil meekoppelkansen benutten. De provincie attendeert, agendeert en financiert vanuit de Energieagenda in de binnenstedelijke woningprojecten om zo panden duurzamer te maken. Veel komt samen in de stedelijke omgeving, ook mobiliteit en energie. De provincie heeft niet over alles iets te zeggen. Echter, wanneer de provincie wordt betrokken bij snelfietspaden door de stad in het kader van het fietsplan mobiliteit, dan participeert de provincie ook bij aanleggen van parkeerplaatsen in de gebouwde omgeving. Als het gaat om het financieel participeren in de gebouwde omgeving of in de openbare ruimte om een transformatie mogelijk te maken, dan wordt dat niet nagelaten. De gedeputeerde is het wel eens met opmerkingen dat de rol van de provincie wat meer zichtbaar actiever moet worden gemaakt. Overigens is regie niet de krachtigste methode, beter is het als provincie “krachtig mee te stampen” op plekken waar partijen gezamenlijk aan de slag willen gaan, in plaats van zelf de lead te nemen. Wellicht moet de rol en de ambitie van de provincie wat betreft binnenstedelijk wonen wat krachtiger en eenduidiger worden weergegeven.

De heer Van Muilekom vindt het inderdaad belangrijk dat de provincie met partijen meestampt. Hij vindt dat de gedeputeerde de rol van de provincie als middenbestuur te kort doet. De vraagstukken over wonen zijn regionaal georiënteerd, terwijl gemeenten vaak met de eigen woonvisie bezig zijn. Corporaties laten weten dat zij de onderlinge samenhang tussen gemeenten missen. De stad Utrecht heeft aangegeven dat er zeer veel druk bestaat op de binnenstad richting buurgemeenten, maar denken die buurgemeenten wel

met de grote stad mee? De provincie als middenbestuur is juist bedoeld als schakelfunctie die problemen tussen gemeenten en regio's gaat aanpakken. Hij is van mening dat die rol hier ondersneeuwt en niet aan bod komt. Hij vindt dat erg jammer. De destijds ingediende moties over woningbouw hebben weinig invulling gekregen. Hij roept de provincie op, mede op grond van het BOB Wonen traject, een actievere rol te pakken.

Mevrouw Chidi is het eens met het principe dat de provincie krachtig moet meestampen. Zij wil naar aanleiding van de BOB-bijeenkomsten toch enige nuancering aanbrengen, daar kwamen verschillende meningen naar voren. Zo waren er raadsleden die zeiden dat ze elkaar in de U10 opzoeken en vraagstukken juist daar bespreken. Zij vonden het minder noodzakelijk dat de provincie zich actiever zou moeten opstellen. Met name de grote steden vinden meedenken van de provincie goed, maar vinden overleg in U10 verband ook erg waardevol.

Mevrouw Noordenbos voegt eraan toe dat de U10 een huisvestingsprogramma heeft opgesteld, echter, niet alle gemeenten doen daaraan mee en komen hun afspraken na. Het is voor gemeenten erg moeilijk elkaar aan onderling gemaakte afspraken te houden. De gedeputeerde geeft aan dat de provincie met gemeenten en andere partners die zich voor projecten inzetten meestampt, echter, de provincie moet juist meestampen met gemeenten die niet naar behoefte bouwen.

Mevrouw Koelewijn signaleert het verschil tussen grote steden en kleinere gemeenten met minder bestuurskracht op dit vlak. Het middenbestuur kan juist op dat terrein een verbindende schakel zijn. In die zin sluit zij aan bij het pleidooi van de heer Van Muilenkom.

Gedeputeerde Van den Berg hoort het pleidooi dat het middenbestuur zijn rol wat krachtiger op moet pakken. Er vindt regionale afstemming plaats in de regionale woningmarkten. Inderdaad zijn gemeenten het niet altijd met elkaar eens. Echter, de provincie heeft op dat vlak geen rol. De provincie heeft totaal geen doorzettingsmacht om daar iets aan te doen. Wel als het gaat om woningaantallen en waar er gebouwd moet worden en daar wordt in de PRS/PRV aandacht aan besteed. De provincie blijft de monitoring en de onderzoeken kritisch volgen. De provincie moet ook niet gemangeld worden in de U10. Derhalve kiest hij voor kennisoverdracht en partijen wijzen op de mogelijkheden binnen de regelgeving hoe zij zich tot elkaar kunnen verhouden. Uiteraard doet de provincie het nodige als middenbestuur, bv. pleiten voor onthefingen om toch woningbouw op bepaalde plekken toe te staan. Amersfoort is een stad met een grote bouwopgave en een stadsvernieuwingsopgave, maar de dreiging bestaat dat één van de grootste corporaties niet meer mag bouwen. De provincie zet zich er dan voor in om toch woningbouw te bewerkstelligen. Tegelijkertijd moet worden geconstateerd dat er veel stelselwijzigingen zijn geweest en dat ook beleggers op het toneel zijn verschenen, ook in de stad Utrecht. Utrecht kies nu voor beleggers en voor kleinere woningen en dat kan segregatie met zich mee brengen. De provincie bespreekt dit ook met de stad. Overigens heeft de Utrechtse wethouder van de SP zeker opvattingen over het wonen van gewone mensen in de binnenstad. Belangrijke taak van de provincie is kennis delen met kleinere gemeenten. Zelfs worden er medewerkers aan gemeenten uitgeleend, bv. vanuit het FINC-team, om zo financiële kennis over te dragen. De grote steden hebben voldoende capaciteit als het gaat om kennis over wonen en binnenstedelijke ontwikkeling. De ChristenUnie ging in op het budget van € 1,5 miljoen en noemde dat een druppel op een gloeiende plaat. De budgetten van rijk en provincies voor de woningmarkten zijn aanzienlijk teruggeschoefd. Wanneer een overheid geen geld meer beschikbaar stelt, komt de vraag aan de orde of een overheid wel zaken mag gaan bepalen. Overigens vraagt hij niet om meer geld in de overtuiging dat het dan wel zou gaan

lukken: zo zit het stelsel niet in elkaar. Partijen moeten het samen oplossen en de provincie kan daarin een verbindende rol hebben, goede voorbeelden aandragen en hier en daar een onrendabele top weg financieren. Meer is niet mogelijk, niet omdat hij die ambitie niet heeft, maar er moeten wel realistische doelen worden gesteld. Deze zijn verwoord in voorliggend document. De SGP noemde de trek naar de grote steden en vroeg zich af of dit tot gevolg kan hebben dat ook de groene veldjes wordt volgebouwd en dat er veel in de hoogte kan worden gebouwd. Spreker is van mening dat dit bij de individuele verantwoordelijkheid van gemeenten behoort. Zij hebben in de green deals en in de healthy urban living concepten aangegeven dat zij opvattingen hebben over gezond stedelijk leven. Overigens impliceert dat per definitie niet alleen maar laagbouw. De provincie zal ook in dat opzicht duurzaamheid en de binnenstedelijke kwaliteit bewaken.

De heer Van Leeuwen krijgt steeds meer het gevoel dat het in dit kader alleen maar om de grote steden gaat en dat de kleine kernen in het vergeethoekje dreigen te geraken. Nogmaals vraagt hij hoe de gedeputeerde tegen de kleinere kernen aankijkt, temeer daar deze hun leefbaarheid moeten behouden. In PS is daarover diverse malen gesproken en zijn daarover moties aangenomen. Het lijkt alsof dat niet overkomt.

Gedeputeerde Van den Berg antwoordt dat het niet de bedoeling is de kleine kernen te veronachtzamen. Wel moet duidelijk zijn dat het grootste accent ligt op binnenstedelijke ontwikkeling en wonen van de grote steden. Voor de kleine kernen is er flankerend beleid op het gebied van de AVP; daar is de problematiek over het algemeen ook wat minder complex. Hij gunt de kleinere gemeenten ook ontwikkelingen, bv. Oudewater. Overigens focust de provincie niet meer op solitaire panden. Er is veel meer oog voor gebiedsontwikkeling, bv. bij kantorenleegstand, een transformatie of een andere ruimtelijke ingreep.

Het budget uitplaatsing hinderlijke bedrijven wordt overgeheveld naar het fonds binnenstedelijk bouwen. Het budget is nu nog geormerkt voor uitplaatsing van hinderlijke bedrijven, maar het is wel de bedoeling dat geld breder in te zetten.

Gevraagd werd de vaststelling van dit beleidskader over de jaarwisseling te tillen. Hij raadt dat PS af. Hij meent dat het stuk er inhoudelijk niet anders van zal worden. Hij is bereid hoofdstuk 5, de doorkijk naar de uitvoeringsagenda, aan te passen. Hij zegt toe dat deze commissie de uitvoeringsagenda niet alleen ter kennisneming zal ontvangen. Hij wil deze agenda graag presenteren aan de commissie. In de uitvoeringsagenda zal het ook moeten gaan om integraliteit, sturing en focus. In die zin wil hij een amendement op zijn eigen voorstel opstellen, voorafgaand aan de behandeling in PS. Hij hoort dan wel of dit al dan niet acceptabel is.

Een aantal vraagstukken loopt door meerdere hoofdstukken heen. Hij erkent dat het document erg beleidsmatig is opgeschreven en wellicht wat duidelijker had moeten zijn als het gaat om ambities en focus van de provincie. Hij zal trachten dat krachtiger te verwoorden en de uitvoeringsagenda moet daar ook op gericht worden. Een keer per jaar wordt er bij de begroting gerapporteerd. O.a. moet dan worden nagegaan wat er is gerealiseerd en wat de toegevoegde waarde van de provincie is.

De heer Van Muilekom vindt het een goede suggestie van de gedeputeerde dat hij tracht verbeterpunten in het document aan te brengen.

De voorzitter constateert dat de gedeputeerde deze commissie negatief adviseert over het voorstel van mevrouw Ens, om de vaststelling van dit document over de jaarwisseling heen te tillen, en bereid is paragraaf 5 aan te passen.

De heer Van Muilekom wacht graag eerst het betreffende tekstvoorstel van de gedeputeerde af.

De voorzitter gaat over tot de tweede termijn.

Mevrouw Chidi geeft aan dat de rol van de provincie op het gebied van wonen beperkt is. Het is een goede zaak dat de gedeputeerde nu een stap naar de commissie doet en toezegt dat de provincie zich niet reactief zal opstellen, hoewel zij begrijpt dat binnenstedelijk ontwikkeling niet primair een verantwoordelijkheid is van de provincie. Zij is blij met de toezegging van de gedeputeerde. Het uitwerken van de term 'krachtig meestampen' is een goede zaak. Zij wil dit onderwerp graag nog in 2016 afhandelen, zodat er in 2017 daadwerkelijk met de uitvoering kan worden gestart. Ze vraagt of de gedeputeerde in staat is de concretisering van hoofdstuk 5 en andere in deze vergadering genoemde punten nog uit te werken voor de komende PS behandeling van 12 december.

Mevrouw Noordenbos vindt het een goede zaak dat de drie moties aan het begin van alle nota's werden genoemd. Echter, zij vreest nu met een kluitje in het riet te worden gestuurd en dat het beleidskader BO moet worden afgekeurd, omdat zaken niet terugkomen die o.a. in de BOB Wonen aan de orde zijn geweest. Het is erg belangrijk dat er een toevoeging aan dit beleidskader komt die hout snijdt.

Mevrouw Ens begrijpt dat de gedeputeerde zaken strakker wil gaan opschrijven en meer regie wil pakken, maar dat hij wel voorzichtig is, omdat de provincie niets in de melk te brokkelen heeft en geen instrumentarium heeft. De vraag doet zich dan voor wat de provincie aan het doen is, als er niet veel kan worden waargemaakt. Aan de andere kant meent zij dat, wanneer de provincie ambities heeft, deze goed opschrijft en andere partijen daarin meekrijgt, dat ook een goede zaak is. Meestampen klinkt leuk, maar moet geen tandeloze tijger worden. Zij begrijpt dat dit voor GS lastig is. Er worden om ambities gevraagd, maar van tevoren is bekend dat er weinig harde maatregelen tegenover kunnen staan. Toch lijkt het haar goed concreet op te schrijven wat de provincie wel kan en waar wel kansen voor de provincie liggen. Dat is beter dan het beleid maar in het midden laten en daar onduidelijk over blijven.

Zij wacht de aanpassing van paragraaf 5 af.

Mevrouw Koelewijn sluit zich aan bij de reactie van de VVD. Zij nodigt de gedeputeerde graag uit de toegevoegde waarde van de provincie te verwoorden. Het CDA meent dat die toegevoegde waarde er wel degelijk is. Dan kan er ook een doorzettingskracht worden geformeerd. De vraag is alleen hoe dat kan worden bewerkstelligd. Ook zij wacht de uitwerking af en aan de hand daarvan zal het CDA een oordeel geven.

De heer Van Leeuwen deelt mede dat de SGP nog een aantal vragen heeft, waar zijn fractie nog lang niet uit is. Hij twijfelt nog over de vraag of dit beleidskader al dan niet over de jaarwisseling moet worden heen getild.

De heer De Heer is van oordeel dat de BOB Wonen nog niet is afgerond.

De voorzitter komt daar later op terug.

De heer Ubaghs deelt mede dat de PVV voor uitstel van behandeling blijft pleiten, omdat dit beleidskader alle aandacht verdient. Hij wijst erop dat de agenda voor de komende PS-vergadering zeer uitgebreid is.

Gedeputeerde Van den Berg zegt toe dat hij hoofdstuk 5 nog voor de komende PS-vergadering zal aanpassen. Ook zal hij de kop op het uitvoeringsprogramma in die zin aanpassen.

Hij begrijpt de verwarring van mevrouw Ens. De provincie heeft aan de ene kant niet zoveel te vertellen, maar de provincie voert wel nieuw beleid uit als het gaat om naar buiten gaan, uitleggen, overleggen en verbinden in plaats van alleen maar subsidies beschikbaar stellen. Belangrijk is het volgens de gedeputeerde dat GS en PS nader in gesprek gaan over de rol van de provincie in deze.

De SP meent dat de ingediende moties onvoldoende in het beleidskader terugkomen. Hij ziet dat anders. Hij beschouwt de moties wel degelijk als afgehandeld.

Hij laat aan PS over of de BOB Wonen alsnog een nadere afronding behoeft. Overigens werd er in de laatste BOB Wonen wel aandacht besteed aan de rollen van de provincie.

Het CDA pleit ervoor krachtiger te verwoorden dat de provincie ook op dit domein wel het verschil kan maken. Hij beschouwt dat als een duidelijke oproep.

De heer Ubaghs pleit voor uitstel van behandeling, gezien het belang van dit document en de agendaproblemen die hij in PS voorziet.

In het Fonds uitplaatsing hinderlijke bedrijven zit nog geld. Dit fonds gaat over naar het Fonds binnenstedelijke ontwikkeling en wonen, maar het geld blijft exclusief gereserveerd voor de uitplaatsing van hinderlijke bedrijven.

De voorzitter constateert dat nog niet helder is of dit stuk al dan niet in de komende PS-vergadering zal worden afgehandeld. De gedeputeerde heeft toegezegd hoofdstuk 5 aan te scherpen en partijen ruim voor 12 december in de gelegenheid te stellen te beoordelen of die aanpassing meer houvast biedt. Op basis daarvan zal worden besloten of het aangepaste stuk al dan niet in PS zal worden behandeld. In feite houdt dit in dat het beleidskader BO wel voor PS zal worden geagendeerd, maar dat bij de vaststelling van de agenda zal worden bepaald of het onderwerp al dan niet zal worden besproken. Het beeld in deze commissie daarover is verdeeld. Er zijn fracties die pleiten voor uitstel maar andere fracties weer niet, omdat ze zich vooral willen gaan concentreren op het uitvoeringsprogramma.

De voorzitter stelt vervolgens de vraag of de commissie van oordeel is of hiermee de BOB Wonen als beëindigd kan worden beschouwd of moet er nog iets meer met de uitkomsten van dat traject worden gedaan? De heer De Heer heeft zich daarover reeds uitgesproken.

Mevrouw Noordenbos hoorde gedeputeerde Van den Berg zeggen dat het voor de provincie moeilijk is een sturende rol op te pakken. Het lijkt haar interessant dat eens nader uit te diepen. Welke mogelijkheden hebben GS dan wel om sturend te kunnen optreden?

Mevrouw Koelewijn deelt mede dat het CDA het niet noodzakelijk vindt om terug te komen op de BOB Wonen.

De heer De Heer constateert dat PS het niet eens zijn over de sturende rol van de provincie en vandaag was er onvoldoende tijd om met de gedeputeerde van gedachten te wisselen over de vraag hoe wel invulling aan die sturende rol kan worden gegeven. Tijdens de BOB-bijeenkomsten werden er veel adviezen gegeven hoe de provincie kan sturen in plaats van stampen. Het is de vraag of er in de komende PS-vergadering wel voldoende tijd is om daarover van gedachten te wisselen.

De voorzitter kan zich voorstellen dat een gedachtevormende discussie over de rol van de provincie kan worden gevoerd, voorafgaand aan de vaststelling van het uitvoeringsprogramma (en niet voorafgaand aan de vaststelling van het beleidskader). Vinden de gedeputeerde en de commissie dat een optie?

Gedeputeerde Van den Berg geeft zijn opvatting hierover niet weer. PS hebben een BOB Wonen traject gevolgd. Moet dat een vervolg krijgen, dan is dat een zaak van PS en niet van GS.

Mevrouw Chidi steunt het voorstel van de voorzitter, dus de invulling van de rollen van de provincie loskoppelen van het beleidskader. D66 wil het beleidskader graag voor het einde van dit jaar afhechten. Ook zij vindt dat er naar aanleiding van de BOB Wonen nog bespreekpunten zijn, ook dat verdient nog nadere aandacht.

De heer Van Leeuwen begrijpt dat ook de ChristenUnie en de SP nog de nodige vragen hebben, evenals de SGP. Hij pleit ervoor dit onderwerp over de jaarwisseling heen te tillen. Hij stelt voor daarover te stemmen. De voorzitter verwijst naar haar samenvatting van zojuist.

De heer Ubaghs wijst erop dat er geen stemming over dit onderwerp heeft plaatsgevonden. De PVV is van oordeel dat de BOB Wonen is afgerond. Echter, het voorwaardelijk agenderen van het beleidskader BO vraagt wel degelijk om voorbereiding. Dat is op deze wijze niet goed mogelijk, terwijl het gewicht van dit onderwerp een goede voorbereiding verdient. Het is hem niet duidelijk waarom de gedeputeerde ervoor pleit deze zaak nog in 2016 af te ronden. Het gaat over stampen, sturen, de rol van de provincie en een budget van € 1,5 miljoen. Komt dat alles in gevaar als de vaststelling één maand wordt uitgesteld? Hij kan zich dat niet voorstellen.

Gedeputeerde Van den Berg memoreert dat de provincie met het uitvoeringskader aan de slag moet. Hij is met veel partijen in gesprek over elementen van binnenstedelijke ontwikkeling. Hij vindt het niet verstandig deze kwestie over de jaarwisseling heen te tillen.

De heer Ubaghs vraagt nogmaals om dit punt in stemming te brengen. Ook de SGP had hier al om verzocht.

Na stemming constateert de voorzitter dat uitsluitend de SGP en PVV er voor pleiten dit onderwerp over de jaarwisseling heen te tillen. Dat betekent dat dit onderwerp geagendeerd wordt voor de PS-vergadering van 12 december.

2.5 Ingekomen brief de heer Veldhuizen over landgoed De Paltz

De voorzitter, mevrouw Dekker, geeft eerst het woord aan de spreker.

De heer Veldhuizen leest een inspreektekst voor die als bijlage aan dit verslag zal worden toegevoegd. Korthedshalve zij daarnaar verwezen.

Mevrouw Hoek vraagt of de heer Veldhuizen ervan op de hoogte is dat Soesterberg ook een broedplaats is voor leeuweriken en dat het gebied om die reden een deel van het jaar is afgesloten, ook om een tweede broedsel tot volwassenheid te laten komen. Voorts vraagt zij of het ecodeuct ook niet meer passeerbaar is voor dieren, of is het uitsluitend voor mensen afgesloten?

De heer Veldhuizen weet dat er veldleeuweriken in het gebied broeden en dat daarvoor het gebied bij de landingsbaan is afgesloten t/m augustus. Overigens zijn daar verschillende meningen over. De landingsbaan daar ter plekke is 60 meter breed. Aan de ene kant bevindt zich het vogelbroedgebied en aan de andere kant bevindt zich de zweefvliegtuigclub. Aan die kant van de baan zou een deel kunnen worden open

gelaten, maar dat is hoofdzakelijk als fietspad in gebruik. Bij het ecoduct is een hek geplaatst van 240 meter lang met daarin vier openingen van dertig centimeter breed om het wild door te laten.

De heer Germs vraagt of de heer Veldhuizen op individuele titel inspreekt of namens een groep van belanghebbenden.

De heer Veldhuizen spreekt op eigen titel maar overlegt met andere mensen.

Mevrouw Noordenbos begrijpt dat het landgoed tussen 8.00 en 18.00 uur geopend is. Is de inspreker daar geen voorstander van? Zij kan zich voorstellen dat de eigenaren er op tegen zijn dat er 's avonds en nachts vreemden op het landgoed rondlopen.

De heer Veldhuizen vindt deze openingstijden in de winter geen probleem. Daarentegen vinden mensen het in de zomer fijn om na een dag werken 's avonds een ommetje te maken. Dat is uitsluitend op die plek niet mogelijk. Alle andere terreinen in de provincie Utrecht vallen onder de regeling. Zij krijgen beheersubsidie onder de voorwaarde van openstelling van terreinen van zonsopgang tot zonsondergang. Bij de Paltz zijn die tijden veranderd. Volgens de directeur van HUL is dat gebeurd op verzoek van de drie erfpachthouders. Echter, de gemeenschap heeft € 4,5 miljoen uitgegeven aan dit landgoed. De belangen van bezoekers zouden zwaarder moeten wegen dan van de drie erfpachthouders.

Mevrouw Broere brengt in herinnering dat de gedeeltelijke afsluiting van het terrein wegens de aanwezigheid van veldleeuweriken zeer uitvoerig is bediscussieerd. Van vele kanten is geprobeerd dat van tafel te krijgen, vooral vanwege de lange sluitingsperiode van het gebied, echter, in de provincie krijgt men daar niet de handen op elkaar.

De voorzitter dankt de inspreker voor zijn komst en inbreng.

Zij geeft de commissie gelegenheid op de brief van de heer Veldhuizen te reageren.

Mevrouw Kotkamp vraagt om een reactie van de gedeputeerde.

Mevrouw Hoek constateert dat een kostbaar ecoduct, dat vele miljoenen euro's heeft gekost, nu slechts een paar kleine openingen heeft. Zij kan zich niet voorstellen dat dat de bedoeling is geweest.

De heer De Kruijf memoreert dat de commissie ook de schriftelijke antwoorden op vragen van gedeputeerde Krol heeft ontvangen.

Gedeputeerde Krol beaamt dat hij een voorzet heeft gedaan om antwoorden op vragen te geven. De kritische kanttekeningen van de heer Veldhuizen worden daarmee in zijn optiek beantwoord. In de teksten over het ecoduct Prorail is passeerbaarheid van de fauna op die locatie wel degelijk mogelijk. Echter, de zaak is nog niet geheel afgerond. Z.i. is het echte dilemma bij natuurterreinen dat menselijk gebruik en ecologische kwaliteit met elkaar op gespannen voet staan. De provincie probeert beide in balans te brengen. Soms wordt er iets meer voorrang aan de ecologie gegeven ten nadele van de mens maar dat past wel degelijk in het beleid dat met PS is afgesproken. Hij begrijpt dat omwonenden dat jammer vinden. Hij wijst erop dat landgoed de Paltz evenals de vliegbasis Soesterberg tot zeer kort geleden niet toegankelijk waren voor het publiek. Deze gebieden zijn met de aankoop door de provincie veel toegankelijker geworden, maar dat levert ook wel weer een ecologisch spanningsveld op. Publieke toegankelijkheid heeft direct ef-

fect op de ecologische kwaliteit van gebieden. Steeds tracht de provincie de balans te bewaren; pijler 5 van het nieuwe natuurbeleid.

3. GROEN EN WATER

3.1 Statenvoorstel wijziging waterverordening Amstel, Gooi en Vecht

De heer Van Oosterom deelt mede dat het CDA zich kan vinden in de naamwijziging en de verordening. Opgemerkt wordt dat de gemeente Muiden iets doet op een bepaalde locatie, echter, de gemeente Muiden bestaat niet meer. Dit moet worden gewijzigd. In de verordening wordt geaccepteerd dat bij regenval 10% van de grond onder water komt te staan. Voorheen was dat 5%. Waarom is dit percentage zo fors verhoogd? Dat betekent nl. dat er ook dieper in de grond veel water achterblijft.

De heer Van Leeuwen sluit zich aan bij de vraag van het CDA als het gaat om de verandering van 5 naar 10%.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof zegt toe dat zij de opmerking over de gemeente Muiden zal doorgeven. Voorts licht zij toe dat deze verordening ter inzage heeft gelegen. Er is één zienswijze ingediend en daarover is nu een besluit nodig. De wijziging naar 10% was al geïntroduceerd voordat de verordening ter inzage werd gelegd en daarover is nu geen besluit meer nodig. Wil de commissie daar toch meer over weten, dan beschouwt zij dat als een technische vraag waar zij schriftelijk op zal reageren.

De heer Van Leeuwen vindt dit geen technische vraag maar een politieke vraag.

De voorzitter wijst erop dat deze verordening terugkomt na een ter inzage legging en de inhoud als zodanig staat nu niet ter discussie, met uitzondering van de zienswijze.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof geeft aan dat PS wel de mogelijkheid hebben alsnog een amendement in te dienen, echter, niet op basis van de zienswijze maar op basis van het oorspronkelijke besluit.

De heer Van Oosterom wacht de schriftelijke reactie van de gedeputeerde op zijn vraag over de 10% alsnog af.

Besloten wordt dit voorstel als sterstuk aan PS aan te bieden, onder het voorbehoud dat het CDA en de SGP zich in de beantwoording van de gedeputeerde kunnen vinden.

3.2 Statenvoorstel IGP realisatieplan afronding inrichting Park vliegbasis Soesterberg

De heer Westerlaken constateert dat in het statenvoorstel over een bepaald bedrag wordt gesproken maar ook wordt er melding gemaakt van de samenwerking tussen gemeenten, het Nationaal Militair Museum en de provincie Utrecht. Echter, hij mist een verdeling van het bedrag over de partijen. Zijn vraag is wat de andere partijen bijdragen aan de afronding inrichting park vliegbasis Soesterberg.

Mevrouw Ens heeft eveneens een vraag over de investeringen. Zij vraagt hoe zich dat verhoudt tot de voorgenomen overdracht van de grond. Heeft dat financiële consequenties?

De heer Overkleef vraagt of de bijdrage vanuit de grondexploitatie gevolgen heeft voor de uitkomst van de haalbaarheidsberekening die vorig jaar is gedaan.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof gaat in op de vragen over de financiële verdeling.

Het totale bedrag komt uit op € 580.000, -- verdeeld over:

- Zeist € 14.000,--
- Soest 14.000
- Nationaal Militair Museum 14.000
- De provincie 57.000 (vanuit de cultuurmiddelen)
- Rode GREX 50.000
- IVP middelen zijn in aanvraag
- Groene grex 181.000

De investeringen hebben h.i. geen financiële consequenties, maar zij zal dat ook nog even afstemmen met gedeputeerde Krol. Zij zal daar schriftelijk op terugkomen, ook op de vraag over de haalbaarheidsberekening.

Besloten wordt dit voorstel als sterstuk aan PS aan te bieden, onder het voorbehoud dat de commissie zich in de antwoorden van GS kan vinden.

3.3 Statenvoorstel invoering Wet Natuurbescherming

De voorzitter geeft eerst het woord aan de sprekers.

Mevrouw Van Dort, wethouder Stichtse Vecht, leest een inspraakreactie voor, die als bijlage aan dit verslag wordt toegevoegd.

De heer Pasman van Landschap Erfgoed Utrecht leest een inspraakreactie voor, die als bijlage aan dit verslag wordt toegevoegd.

Mevrouw Van Holsteijn van Natuurmonumenten leest een inspraakreactie voor, die als bijlage aan dit verslag wordt toegevoegd.

De heer P. Greeven van Stichting Milieuzorg Zeist leest een inspraakreactie voor, die als bijlage aan dit verslag wordt toegevoegd.

Mevrouw Smeenk van de dierenbescherming leest een inspraakreactie voor, die als bijlage aan dit verslag wordt toegevoegd.

De voorzitter geeft de commissieleden gelegenheid vragen te stellen aan de sprekers.

De heer Van Oosterom vindt het opmerkelijk dat de heer Greeven bezwaar maakt terwijl de provincie in het natuurbeleid met hem mee beweegt. Het soortenbeleid komt nu meer naar voren in de plannen van de provincie, terwijl de heer Greeven daar destijds ook om had gevraagd.

Mevrouw Smeenk gaf aan dat er alternatieve verjagingsmethoden bestaan. Hij vraagt dienaangaande om een voorbeeld.

De eerste drie sprekers gingen in op de kleine landschapselementen. PS willen die graag handhaven maar dat lukt nu niet meer. Echter, deze zijn ook onderdeel van het pakket van de collectieven. Kennelijk is het werk van de collectieven, die zich met agrarisch natuurbeheer bezighouden, op dat punt onvoldoende. Het is zaak na te gaan hoe dat kan worden verbeterd. Hij vraagt of de Dierenbescherming wel eens contact

heeft met de collectieven. Ook hij beaamt dat de kievit een belangrijke weidevogel is, ook omdat deze vogel zich verweert tegen predatoren.

De heer Greeven is erg blij met de aandacht voor de aandachtsoorten en iconsoorten. Het gaat hem vooral om een én/én beleid. Procesnatuur en kompasbeheer moeten integraal deel uitmaken van het toekomstige natuurbeleid.

Mevrouw Smeenk licht toe dat een alternatieve methode de robotvogel/agilaser is waarmee de populatie kan worden gestuurd. Op dit moment wordt er een groot onderzoek naar de agilaser uitgevoerd waarbij bepaalde terreinen onaantrekkelijk voor vogels worden gemaakt.

Mevrouw Van Dort komt terug op de kleine landschapselementen, die ook in het pakket voor de collectieven zitten. Zij vertegenwoordigt hier ook de gebiedscommissie Utrecht-west, en daarin zijn ook de collectieven vertegenwoordigd. De zorg die zij uitsprak is breed gedragen.

De heer Pasman noemde expliciet de kievit om aan te geven dat het slecht gaat met deze zeer bekende weidevogel. Hij houdt een pleidooi om de visie voor de weidevogels aan te passen en uit te breiden met de akkervogels, zodat er een groter en breder plan tot stand komt.

De Ubaghs stelt mevrouw Van Dort de volgende vragen:

- Gesproken werd over de inzet van een flexibel budget van € 750.000,- Hoeveel daarvan wenst zij voor Stichtse Vecht te bestemmen?
- In de Natuurvisie wordt gesproken over de Natuurparels. Echter, niet één van de kernen van Stichtse Vecht is tot Natuurparel benoemd. Was zij daar niet verbaasd over?

Mevrouw Van Dort beaamt dat ook zij verbaasd was: Stichtse Vecht is een prachtige gemeente. Het budget is bedoeld voor het brede scala. Zij is wethouder van Stichtse Vecht maar zij vertegenwoordigt hier ook de gebiedscommissie Utrecht-west.

Op de vraag van de heer Ubaghs wat Stichtse Vecht dan minimaal nodig heeft, antwoordt mevrouw Van Dort dat zij die vraag niet kan beantwoorden. Zij staat voor het belang van Stichtse Vecht maar ook voor het totaal belang van de regio.

Mevrouw Hoek begrijpt dat mevrouw Van Dort pleit voor een structurele subsidie van de provincie. Waar zou dat budget moeten worden ondergebracht? Bij het beheer van de provincie, gemeenten of één van de stichtingen? Moet iedere stichting of vereniging die wensen heeft, een aanvraag doen bij de beheerder van het budget?

Mevrouw Van Dort antwoordt dat zij zo ver nu niet wil gaan. Zij bood aan om met elkaar om de tafel te gaan zitten om zo een mooi en duurzaam plan voor de toekomst te smeden.

Mevrouw Kotkamp vindt het een goede zaak dat bij de tot standkoming van deze visie en de uitwerking daarvan de terreinbeheerders en de natuurorganisaties betrokken zijn, maar helaas zijn de minder georganiseerde groepen in mindere mate betrokken. Zij vraagt aan mevrouw Van Dort of de participatie vanuit de gemeente met de tot standkoming van deze visie afdoende is geweest, ook omdat er nog veel moet worden uitgewerkt en er veel besproken moet worden in een bijeenkomst voor gemeenten eind november. GroenLinks neemt de aanbevelingen van mevrouw Van Holsteijn graag over.

GroenLinks begrijpt dat de Dierenbescherming pleit voor een zetel in het bestuur van de FBE. De Dierenbescherming is bereid daarin zitting te nemen en zegt de tweedeling, zoals werd geschetst, goed te kunnen hanteren.

Mevrouw Van Dort antwoordt dat de toekomst zal moeten uitwijzen of gemeenten voldoende betrokken zullen worden bij het natuurbeleid. Uiteraard is het wel de vurige wens van gemeenten om aangehaakt te zijn en te blijven.

Mevrouw Smeenck meent dat de Dierenbescherming goed in staat zal zijn tot het scheiden van de rollen. In de provincies Flevoland, Gelderland en Zuid-Holland is besloten een bestuurszetel voor de Dierenbescherming beschikbaar te stellen. Dat kan zeker ook in Utrecht.

Mevrouw Keller begrijpt dat mevrouw Smeenck aangeeft dat bij duurzaam populatiebeheer er ook sprake kan zijn van diervriendelijke alternatieven. In Zuid-Holland is het gelukt de schade van de vrij bejaagbare soorten vast te stellen. Wil zij voor de vrij bejaagbare soorten dezelfde status hebben als voor de niet vrij bejaagbare soorten.

Mevrouw Smeenck antwoordt dat de Dierenbescherming dat inderdaad het liefst zou zien: dat is ook het uiteindelijke doel. Een mooie stap daarnaar toe is te onderzoeken wat een redelijke wildstand is, zoals in de wet wordt aangegeven. Daarover is nu nog weinig duidelijkheid.

De heer Overkleeft memoreert dat de provincie altijd heeft uitgedragen dat de Kievit voldoende wordt beschermd door maatregelen die voor andere weidevogels worden getroffen, met name de grutto. Hij vraagt waarom de heer Pasmaan een andere mening is toegedaan.

Mevrouw Smeenck noemde verspreiding van diersoorten over de provincie als een mogelijke beheertactiek. Dat gebeurt al deels met het damhert en het edelhert. De Natuurparels zijn een vorm van lokalisering van sterke populaties in bepaalde gebieden van de regio. Hij vraagt of mevrouw Smeenck kan aanscherpen wat zij bedoelt met verspreiding en om welke diersoorten het zou kunnen gaan.

De heer Pasmaan zet uiteen dat de Kievit als een echte weidevogel wordt beschouwd. Maar in de laatste 25 jaar wordt duidelijk dat de Kievit meer een akkervogel aan het worden is. De Kievit broedt niet, zoals de grutto, in het weiland maar op de akkers. Om die reden heeft de Kievit een wat andere bescherming nodig. In 2015 broedde meer dan 50% van de Kieviten in de provincie Utrecht op akkerland.

Mevrouw Smeenck wijst erop dat de ganzen de meeste problemen blijven opleveren. Op die soort kan verspreidingstactiek goed worden toegepast, bv. door de agilaser, om ze van bepaalde gebieden weg te halen maar dat moeten er wel rustgebieden worden gecreëerd, waar de ganzen wel kunnen verblijven.

De heer De Kruijff gaat ervan uit dat mevrouw Smeenck bekend is met de uitspraak van de FBE dat ze de Dierenbescherming bij voorkeur op een andere plek zien dan in de FBE. Hij vraagt of de Dierenbescherming in de FBE wel een werkbare plek zal krijgen.

Mevrouw Smeenck meent van wel, anders zou dit zo niet worden benoemd. De Dierenbescherming heeft een positief gesprek gehad met de FBE, zo laat zij weten.

De voorzitter dankt de sprekers voor hun komst en inbreng.

Vervolgens geeft zij het woord aan de commissieleden.

De heer Van Leeuwen vraagt naar aanleiding van pijler 1 of de gedeputeerde kan bevestigen dat de status “tijdelijke natuur” geen gevolgen heeft voor ontwikkelingsmogelijkheden op die locatie. De SGP vindt de regels voor het jagen op ganzen streng. Deze dieren mogen alleen afgeschoten worden als er een groep van meer dan vijf ganzen is. De SGP vindt dat er dienaangaande geen beperking hoeft te worden opgelegd: een gans is een gans.

Mevrouw Keller laat weten dat de PvdD in de Statenvergadering uitgebreid op deze nieuwe wet zal ingaan. Haar fractie zal dan ook amendementen en moties indienen. Vooraf zal zij nog een aantal technische vragen inleveren. De visies van gemeenten, maatschappelijke groeperingen en omwonenden zullen waar mogelijk ook in de amendementen en moties worden verwerkt.

Mevrouw Kotkamp geeft aan dat haar enigszins technische vragen ook schriftelijk kunnen worden beantwoord.

Faunabeheereenheid: GroenLinks begrijpt dat de rol van de voorzitter in de FBE vrij cruciaal is, ook als het gaat om het vaststellen van de vertegenwoordiging per groep. Hoe wordt de voorzitter gekozen?

De deelname van de maatschappelijke organisaties wordt op een wijze ingevuld waar GroenLinks wat zorg over heeft. Organisaties die principieel tegen de jacht zijn, kunnen geen zitting in de FBE nemen. De Dierenbescherming gaf aan principieel tegen jacht te zijn maar wil daar pragmatisch mee om gaan. Het staat niet in de verordening maar van de voorzitter van de FBE hoorde zij dat de Dierenbescherming buitengesloten gaat worden van bestuursdeelname. GroenLinks wil expliciet van de gedeputeerde hoe dit zit. In het beleidskader staat overigens dat uit de beraadslagingen (Eerste en Tweede Kamer) blijkt dat ook organisaties als de Dierenbescherming zitting kunnen hebben in een FBE. Zij heeft daarover haar Eerste en Tweede Kamerfractie geconsulteerd. Die fracties zeiden dat juist organisaties, die dierenwelzijn en duurzaam beheer hoog in het vaandel hebben, in een FBE zitting moeten kunnen nemen. Zij vraagt dienaangaande om een geruststellende reactie van de gedeputeerde.

De heer De Kruijf vraagt zich af wat voor een soort FBE deze provincie wil hebben. Nu wordt er niets omtrent de voorzitter geregeld, maar wellicht willen PS dat wel regelen. De provincie verleent subsidie en wellicht wil de provincie ook invloed kunnen uitoefenen c.q. aanvullende regels stellen. Datzelfde geldt voor de plek van de Dierenbescherming in de FBE. Hij vraagt hoe GroenLinks daar tegen aan kijkt.

Mevrouw Kotkamp wil eerst het antwoord van de gedeputeerde afwachten. Zij wil wel nadenken over eventueel aanvullende regels in de verordening, meer dan nu het geval is. Absoluut moet er in een FBE plaats zijn voor een organisatie als de Dierenbescherming, of een andere organisatie die kritisch tegen de jacht aankijkt.

Een warm pleidooi wil zij houden voor het beschikbaar stellen van financiële middelen voor praktisch wetenschappelijk onderzoek naar alternatieven voor schadebestrijding en jacht. De FBE heeft daar een reactie over geschreven. GroenLinks wil graag in gesprek met de gedeputeerde over de vraag of er buiten de landelijke onderzoeksgelden in de provincie extra financiën voor dat doel kunnen worden toegewezen. Zij meent dat dit zeker meerwaarde zal opleveren. De achterban van GroenLinks heeft de nodige kritische kanttekeningen geplaatst bij het soortenbeleid. Het is positief dat er wordt vastgehouden aan bepaalde iconsoorten maar wel is er discussie over de vraag of daar meer soorten aan moeten worden toegevoegd. Naar aanleiding van adviezen van het biodiversiteitoverleg en naar aanleiding van goed onderbouwde suggesties, begrijpt zij dat de iconsoortenlijst verder kan worden uitgebreid.

De heer Ubaghs vraagt of dat alleen moet gelden voor de iconsoorten of ook voor de aandachtsoorten: er zijn er al ruim 500 van.

Mevrouw Kotkamp antwoordt dat zij dat liefst voor allebei heeft, maar primair wordt op de iconsoorten gefocust.

Meer informatie vraagt zij over de monitoring op verschillende niveaus. Graag wordt GroenLinks op de hoogte gehouden van de vormgeving daarvan. Dat geldt ook voor vele andere onderwerpen uit deze visie, het beleidskader en de verordening. Er moet nog veel worden ingevuld. In de reactienota wordt door veel gemeenten zorg geuit. Veel wordt naar GS gemandateerd. GroenLinks heeft vertrouwen in GS maar vindt het belangrijk dat PS actief betrokken worden bij de verdere monitoring en invulling van het beleid.

De rode lijsten zijn nog niet geactualiseerd. Hoe wordt hiermee omgegaan, temeer daar er veranderingen mogelijk zijn?

De lijst met invasieve soorten is nog steeds niet opgesteld en daarover worden vanuit de samenleving zorgen geuit. De vraag is of de provincie hier meer actief op kan gaan coördineren, bv. als het gaat om de bestrijding van de Japanse Duizendknoop. Met name Eemland heeft de provincie dienaangaande om ondersteuning verzocht. Graag hoort zij een reactie van de gedeputeerde.

GroenLinks is erg blij dat er goed voorgesorteerd wordt op toezicht en handhaving. Utrecht is de enige provincie die hier echt serieus werk van wil maken, zo hoorde zij ook van GroenLinks-fracties uit andere provincies.

Zij werd aangesproken door het verhaal over de kievit. Zij is benieuwd hoe de gedeputeerde daar tegenaan kijkt en of er aan deze vogel extra aandacht kan worden besteed. Extra aandacht is ook nodig voor de kleine landschapsnatuurelementen.

Gemeld werd dat er gewerkt wordt aan een nieuwe provinciale landbouwvisie. Zij vraagt hoe de planning daarvoor er uit ziet.

De belangrijkste pijler voor GroenLinks is het bewaken van de balans. Het blijft wat onduidelijk hoe de belangenafweging gaat functioneren. Er is wel voorzien in toetsing aan het beleidskader. Hoe gaat uiteindelijk de afweging plaatsvinden als het gaat om maatwerk en uitzonderingen? Hoe gaan GS daar vorm aan geven?

In de brief van de Dierenbescherming werd aandacht gevraagd voor dode dieren in het wild, met name afgeschoten dieren die in de natuur blijven liggen. Het antwoord van GS is dat er alleen vanuit schadeperspectief wordt gekeken of dat wel of niet kan. GroenLinks wil dat andersom benaderen. Kan er gekeken worden op welke wijze dit een impuls kan geven aan biodiversiteit?

In de vorige PS-vergadering zijn er twee moties van de PvdD aangenomen die werden gesteund door GroenLinks, over vervoer en opvang van in het wild levende gewonde dieren. Over het vervoer van dergelijke dieren heeft PS een memo ontvangen, maar dat was niet erg duidelijk. Zij vraagt hoe de provincie zijn verantwoordelijkheid hierin wil nemen. Dat geldt ook voor de opvang van gewonde wilde dieren, immers, dat is een provinciale taak. Wil de provincie op dit vlak financieel en beleidsmatig meer regie en ondersteuning bieden?

De heer Van Oosterom complimenteert GS en ambtenaren voor dit natuurbeleid.

De basis was gelegd met natuurbeleid 2.0, dat was voorzien van vier pijlers. Zowel het natuurbeheer, het soortenbeleid als het opbouwen van een robuust netwerk zijn in het nieuwe voorstel verwerkt.

Het beleven en betrekken is een mooie pijler maar het is wel lastig de inwoners van de provincie bij het natuurbeleid te betrekken. Eén van de insprekers vanmiddag wilde (overigens voor een ander agendapunt) meer openstelling van een landgoed en meer kansen om de natuur te benutten. Het is duidelijk dat na-

tuurorganisaties en burgers wat dat betreft niet altijd op één lijn zitten. Het is een kunst om die lijnen als provincie bij elkaar te krijgen.

Mevrouw Kotkamp vraagt hoe het CDA aankijkt tegen het spanningsveld dat zojuist werd gesignaleerd.

De heer Van Oosterom komt daar later in zijn reactie op terug. Naar aanleiding van de inspreker, pleit hij ervoor nog eens goed naar de openstelling van terreinen te kijken. Wellicht dat er in dat opzicht toch wat meer ruimte kan worden geboden. Er wordt onder voorwaarden, w.o. openstelling van terreinen, veel subsidie verstrekt. De provincie dient na te gaan of dat op de juiste wijze wordt ingevuld.

Mevrouw Kotkamp is het ermee eens dat aan de voorwaarden zoals openstelling van landgoederen moet worden voldaan. Echter, een deel van de subsidie is ook bedoeld voor behoud van natuur en dat kan juist niet openstellen van een landgoed impliceren. Dat kan wel frictie geven.

De heer Van Oosterom vervolgt dat de vier pijlers van Natuurbeleid 2.0 de basis van deze visie vormen. Daar is een vijfde pijler aan toegevoegd om de balans te bewaken. Dat is op veel onderwerpen van toepassing. Het CDA heeft een aantal vragen schriftelijk ingediend en deze zijn inmiddels beantwoord. Hier en daar behoeft hij verduidelijking. Bij de icoonsoorten heeft hij gepleit daar de kievit aan toe te voegen. Dat komt overeen met het pleidooi van een van de sprekers. Het is erg belangrijk dat de kievit zich te weer stelt tegen predatoren en daarmee in feite opkomt voor alle weidevogels. Deze vogel hoort dan ook thuis bij de icoonsoorten. Ook deed hij een beroep op de provincie om eigen mogelijkheden te benutten, bv. als het gaat om bomen langs de provinciale wegen. Dat is natuur in de provincie. Wanneer daar bomen worden gekapt, dienen er bomen teruggeplaatst te worden, zoals een knotwilg. Deze boom past prachtig in het landschap en geeft geen uitzichtbelemmerende problemen.

Het CDA constateert dat een ieder voorstander is van de kleine landschapselementen en het onderhouden daarvan, maar een en ander blijkt in de praktijk niet te functioneren. Hij vraagt de gedeputeerde hoe de collectieven hiermee omgaan en hoe zij de regelingen daarvoor open stellen. Hoe kan dat in de toekomst beter gaan werken?

Hij ziet weinig mensen in de tuin van de provincie. Een betere aanduiding en meer voorlichting is nodig om ook daar meer kansen te pakken. Meer voorlichting is wenselijk over binnenstedelijke natuur, niet alleen met het oog op parken, maar ook met het oog op tuinen. Steeds meer tuinen worden betegeld. Kan de provincie een voorlichtingscampagne starten om de burgers in hun eigen achtertuin bij de natuur te betrekken? Dat levert veel op, juist omdat dit ook een educatief doel dient, en daardoor komt de brede natuur ook meer in het vizier.

De heer Germis deelt mede dat de VVD veel waarde hecht aan de natuur in deze mooie provincie met veel diverse natuurelementen. In het statenvoorstel staan vijf pijlers. De eerste pijler vindt hij bijzonder. In deze provincie ziet men wel eens bewegingen rond boskap. Er staat bij pijler 1 “Het behoud van het bosareaal is de belangrijkste nieuwe beleidstoevoeging”. Hoe valt dat te rijmen met grootschalige boskap?

De VVD wil in het kader van de icoonsoorten meer aandacht geven aan de kievit.

Ook vraagt hij om een reactie van GS op de inbreng van de stad Utrecht. Hoe kijken GS tegen de types aan die in dat kader werden genoemd? Evenals het CDA vraagt ook de VVD aandacht voor de ontwikkelingen in de stad. Ook daar zijn bijzondere typen planten aanwezig.

Wat betreft beleven en betrekken, verwijst hij naar de inbreng van mevrouw Van Dort over de kleine landschapselementen. Het is de vraag hoe boeren en bewoners meer vat kunnen krijgen op de kleine landschapselementen, zoals de knotwilgen. De VVD heeft daar ook iets voor over in het kader van de natuurontwikkeling.

Wat betreft de pijler “Samen naar een duurzame financiering” vraagt hij welke financieringsbronnen GS zien naast de gebruikelijke.

Ten aanzien van het bewaken van de balans, sluit hij aan bij GroenLinks die hier toch wel een spanningsveld signaleerde. Het is duidelijk dat de provincie het niet iedereen naar de zin kan maken. Planten, dieren en mensen verdragen elkaar soms niet. Vanmiddag werd er bv. zorg geuit over een afsluiting in de Paltz. Het heeft de sympathie van de VVD om evenwicht te houden in het totaal. Er moet ook niet teveel worden gemorreld aan één van de pijlers, omdat dat wellicht de instorting van de systematiek tot gevolg kan hebben.

Mevrouw Kotkamp vraagt wat wordt bedoeld met “niet te veel aan morrelen”. Het beschermingsregime in zijn algemeenheid neemt met deze wet af, hoewel de wet in deze provincie relatief goed wordt geïmplementeerd.

De heer Germs vindt het belangrijk dat de provincie met de genoemde vijf pijlers aan de slag gaat. Dit lijkt een werkbare modus en dat moet worden uitgetoetst. Er is al veel uitgedacht en vastgelegd en nu moet worden onderzocht of het gaat werken. Monitoring is goed, evenals een intensieve betrokkenheid van PS op dit dossier. Periodiek dient geëvalueerd te worden of het ingezette beleid aan de verwachtingen voldoet.

De heer De Kruijff deelt mede dat de PvdA waardering heeft voor dit statenvoorstel en dat steunt. Wel zijn er nog zorgpunten.

Aangegeven wordt dat beleidsrealisatie gekoppeld is aan monitoring. Het is zaak dat die monitoring ook daadwerkelijk wordt getoetst. Daar ligt een zorgpunt. Het is hem niet duidelijk hoe voorliggend plan in de komende jaren zodanig kan worden gemonitord dat PS kunnen beoordelen of er daadwerkelijk stappen zijn gezet of niet. In de afgelopen tijd zijn er vaker mooie plannen vastgesteld, maar desondanks blijkt de kwaliteit van de natuur stevig achteruit te gaan. Hij wil dit plan als een keerpunt beschouwen en de kans grijpen om zaken ten goede te keren. Het is erg belangrijk dat dit samen met de omliggende provincies wordt opgepakt. Er zijn tal van diersoorten die zich niets aantrekken van provinciegrenzen. Een en ander zal wel in IPO-verband aan de orde zijn geweest, maar hij leest in de notitie niet hoe dat wordt vormgegeven.

Zojuist gaf de VVD aan dat een medewerker van de stad Utrecht inging op de kansen van stedelijke natuur en hoe dat kan worden gebruikt. Het is de vraag hoe de provincie daar goed op gaat inspelen. Er liggen veel kansen, niet alleen in de provincie, maar ook in de stedelijke gebieden, om daar iets moois van te maken.

Mevrouw Kotkamp vraagt hoe de PvdA de rol ziet van de provincie, juist als het gaat om de verbetering van het stedelijke groen. Zij is het er geheel mee eens dat de kansen op dit vlak moeten worden gegrepen.

De heer De Kruijff antwoordt dat hij in deze geen financiële rol voor de provincie ziet weggelegd. Gemeenten kunnen dat uitstekend zelf doen. Meer gaat het om ideeën opdoen en met elkaar in gesprek gaan hoe ideeën kunnen worden gerealiseerd. Wat dat laatste betreft, zou dat een rol voor de provincie kunnen zijn. De provincie is bij uitstek de organisatie die gemeenten bij elkaar kan brengen en kan zorgen voor uitwisseling van goede ideeën en opvattingen, zodat deze ook bij gemeenten gaan leven.

Zorg heeft de PvdA over de invulling van de FBE. De antwoorden op zijn schriftelijke vragen hebben hem niet geheel gerustgesteld en ook de reacties op vragen van mevrouw Kotkamp en op de inbreng van de Dierenbescherming stelden hem niet gerust. GS hanteren een tweeslachtige houding. Enerzijds stelt de provincie dat het gaat om een private stichting waarmee de provincie zich niet wil bemoeien, anderzijds krijgt SBB een expliciete zetel toebedeeld. Dat kan dan weer wel. Ook wordt er een opmerking gemaakt over de belangrijke rol van de voorzitter. De FBE krijgt een belangrijke rol in het creëren van maatschappelijk draagvlak voor het faunabeheer en bij de afweging tussen nut en noodzaak. De provincie heeft nu een uitgelezen kans om de FBE op dergelijke rollen toe te rusten, echter, dat gebeurt niet. De PvdA vindt dat jammer en noemt dat een gemiste kans. De heer De Kruijff vraagt GS met nadruk alsnog die verbetering aan

te brengen, qua invulling als het gaat om de taakuitoefening van de FBE, maar ook als het gaat om de benoeming van een voorzitter.

Mevrouw Noordenbos merkt op dat mevrouw Poppe dit onderwerp voor haar rekening zou nemen. Zij heeft zich wegens ziekte afgemeld en mevrouw Noordenbos neemt dat van haar over, maar heeft dit niet uitgebreid kunnen voorbereiden.

De Vogelbescherming heeft een klacht ingediend bij de Europese Commissie vanwege het feit dat Nederland zijn internationale verplichtingen ten aanzien van de bescherming van weidevogels en hun leefgebieden niet nakomt. Deze stellingname wordt ondersteund door een onderzoeksrapport van de Universiteit van Tilburg in opdracht van de Vogelbescherming. Gezien de reactie van de Vogelbescherming vraagt de SP het college of het mogelijk is met de provincies, die ook veel weidevogels hebben zoals Noord-Holland, Zuid-Holland en Friesland, samenwerking te zoeken inzake de weidevogelbescherming, niet alleen voor de grutto, maar ook voor de kievit, de graspieper, de slobbeend, de tureluur en de ooievaar enz. Ook dient er voor de boer een goede regeling voor overlast en schadevergoeding worden gewaarborgd.

De heer Germis vraagt hoe de SP de schaderegeling voor de boeren ziet.

Mevrouw Noordenbos geeft aan dat er weer financiële middelen moeten worden vrijgemaakt die alle boeren in de weidevogelgebieden in staat stellen maatregelen te nemen die nodig zijn voor toename van de weidevogel populatie in Noord-Holland. Er was een beschermingsmaatregel, die is weggefallen. Het pleidooi is deze opnieuw te introduceren.

Mevrouw Kotkamp signaleert dat de collectieven financiën kunnen krijgen voor weidevogelbeheer. Vindt de SP dat niet afdoende?

Mevrouw Noordenbos stelt voor mevrouw Poppe t.z.t. op deze vraag te laten reageren.

Zij vervolgt dat de SP de bescherming en opvang van gewonde wilde dieren een belangrijk punt vindt. De provincie moet daar zeker aandacht aan besteden. Inmiddels is duidelijk dat veel opvangcentra voor vogels en wilde dieren worden gesloten. De provincie moet daar alert op zijn.

Mevrouw Hoek vindt het belangrijk dat de agrariërs wat betreft natuurbeheer goed gemonitord worden. Zij vindt een vergoeding voor de vrijwilligers ook van belang. Buitenplaatsen die geen subsidie ontvangen, behoeven hun terreinen ook niet open te stellen; dat geldt alleen voor de buitenplaatsen die subsidie ontvangen. Zij pleit ervoor niet alleen de akkerranden in te richten voor bv. bijen. Zij geeft dat ook mee voor de bermen van de provinciale wegen. Nu bloeit daar vooral koolzaad en hier en daar een schermbloem. Het zou geweldig zijn wanneer in de bermen van de provinciale wegen veel verschillende gekleurde bloemen bloeien. Dat is ook bijzonder goed voor de bijenstand.

De heer de Heer signaleert dat in de nota Kapitaalgoederen staat dat 95% van de bermen in de provincie Utrecht reeds ecologisch wordt beheerd. Mevrouw Hoek antwoordt dat er in het gebied waar zij woont vrijwel alleen maar koolzaad en af en toe een schermbloem bloeit.

De heer Overkleef vraagt hoe de monitoringgegevens van andere provincies betrokken worden in het geheel van de Utrechtse monitoring en bijsturing. Kan succesvol of niet succesvol beheer van icoonsoorten in andere provincies ervoor zorgen dat deze soorten in Utrecht extra aandacht krijgen of juist van de lijst van icoonsoorten verdwijnen? Het geheel van monitoring is erg belangrijk, omdat het rijk aan de hand van de gegevens, die door provincies worden aangeleverd, verantwoording over de voortgang moet afleggen aan Brussel.

Op pag. 29 staat: "Overigens onderkennen wij dat we juridisch gezien ook in het stedelijk gebied verantwoordelijk zijn voor de aandachtsoorten die daar voorkomen. Aan deze verantwoordelijkheid geven we

invulling door het benoemen van stedelijke natuurparels.” D66 vraagt hoe dit zich verhoudt tot de brief die de provincie van de stad Utrecht ontving.

De provincie heeft de opdracht om de burgers concreet bij het natuurbeleid te betrekken en die betrokkenheid te vergroten.

Op pag. 40 van de Natuurvisie wordt ingegaan op de natuurcompensatiebank. De status van die bank is onduidelijk. Enerzijds wordt gesteld dat compensatie via de compensatiebank de voorkeur heeft omdat dit de provincie in staat stelt de compensatiegebieden te bundelen op de meeste geëigende locaties. Anderzijds wordt gesteld dat de compensatiebank dient als ondersteuning van partijen bij gecompliceerde compensatieopgaven en dat daar ook van kan worden afgeweken. Ook staat er dat de provincie zich het recht voorbehoudt om in te grijpen als de compensatiepogingen van een gemeente niet voldoende worden geacht. Hij vraagt of de compensatiebank in deze als maatstaf gaat fungeren en hoeveel gewicht die bank gaat krijgen.

Met betrekking tot de Natuurparels en in verband met de categorie bijzonder provinciaal natuurgebied signaleert hij dat de categorie bijzonder provinciaal landschap en natuurgebied niet in de visie wordt genoemd. Dat moet alsnog gebeuren, alleen al om aan te geven waarom de provincie ervoor kiest die categorieën nog niet toe te passen. In het beleidskader wordt op pag. 12 de categorie wel kortstondig genoemd. Is het een idee om de weidevogelgebieden die nu in de PRS planologisch zijn ingekaderd, al vast het label toe te kennen van een provinciaal bijzonder natuurgebied? Daarmee is tegelijkertijd de noodzakelijke juridische bescherming ook geregeld. Hij hoort daar graag een reactie op.

Op pag. 14 van het beleidskader staat bij de soortenbescherming dat het primaire doel is dat de ontheffing op soortenbeschermingsgebied uiteindelijk bijdraagt aan het voortbestaan van de soortenpopulaties. Is dit een verdere uitwerking van de opmerking in de Natuurvisie dat bij initiatieven waar mogelijk wordt gestreefd naar een plus op natuur? Zo ja, dan vindt D66 dat die ambitie wat steviger mag worden neergezet.

Op pag. 31 staat het landelijk meldpunt faunaschade dat een overzicht gaat opleveren van de totale faunaschade in Nederland. Kan dat overzicht aanleiding vormen voor aangepast beleid?

De heer De Heer deelt mede dat de ChristenUnie zich in de grote lijnen van dit voorstel kan vinden, alsmede in de geschetste rolopvattingen. Wel ontbreken er belangrijke zaken, nl. het regelen van de monitoring en dat weer op het oude niveau brengen. Dat betekent bijstelling van de handhavingstrategie, alsmede van de realisatiestrategie. De samenwerking met de gemeenten moet nog op gang komen. Uit de zienswijzennota blijkt dat gemeenten vele kritische vragen hebben en dat ze op 1 januari 2017 nog niet in de startblokken staan. Spreker meent voorts dat de meekoppelkansen langs de Hollandse IJssel, die in het kader van het Deltaprogramma worden bekeken, heel goed passen in de Natuurvisie. Er moet worden gekozen tussen een technische oplossing en een hele natuurlijke oplossing. Het is goed daarover iets op te nemen in de Natuurvisie. De provincie wil geen nieuwe provinciale landschappen benoemen, maar het Groene Hart verdient toch wel enige status. Hij verzoekt GS in overleg te gaan met Noord- en Zuid-Holland om een nieuwe status te vinden voor het Groene Hart.

Wat betreft het Europese landbouwbeleid, merkt hij op dat de Europese steun voor agrariërs kan worden gekoppeld aan het realiseren van maatschappelijke doelen zoals biodiversiteit. Het zou goed zijn dat de provincie via het IPO stevig mee zou debatteren over het gemeenschappelijke landbouwbeleid gekoppeld aan biodiversiteit.

Het waterschap roept de provincie op de regie te nemen als het gaat om de invasieve soorten, met name de waterplanten. Echter, de provincie wacht totdat ze daartoe door het rijk wordt gedwongen. Beter is het dat de provincie zich in deze opwerpt als juiste partij, met daarbij de aantekening dat de financiering nog moet worden geregeld.

In het kader van de iconsoorten worden er vele vogels genoemd die daaraan zouden moeten worden toegevoegd, zoals de kievit, muurplanten e.a. Is het mogelijk het biodiversiteitsoverleg te vragen het aantal iconsoorten te verhogen van 40 naar 50 en het aan de partners over te laten om er tien iconsoorten aan toe te voegen die ontbreken in het provinciale overzicht?

Wat draagvlak betreft wordt er nu vooral naar de kinderen gekeken. Beter is het de burgers in hun eigen tuin aan het werk te zetten; ook daarover zou het communicatieplan moeten gaan.

Aangegeven wordt dat de provincie natuurinclusieve voorbereiding van alle projecten gaat doen en dat dit veel capaciteit kost. Is het mogelijk het landbouwbeleid via een landbouwvisie handen en voeten te geven? In verband met de kleine landschapselementen wordt er door de provincie een waardenkaart opgesteld. Is het mogelijk samen met de gemeenten te doen in combinatie met de financiële regeling? Is het bedrag dat wordt genoemd incidenteel of structureel geld?

De heer Ubaghs heeft op zijn schriftelijke vragen reeds antwoorden ontvangen. Enkele antwoorden vragen om verduidelijking.

1. Overleg met buurprovincies: hij gaat er van uit dat er in de toekomst wel sprake zal zijn van een bepaalde afstemming.
2. Stedelijke gebieden die zijn aangewezen als natuurparels: hij blijft het vreemd vinden dat maar vier van de zesentwintig Utrechtse gemeenten als natuurparel zijn aangewezen. Hoe anders zijn die vier gemeenten dan de overige tweeëntwintig gemeenten?
3. Wat moet onder "tijdelijk" worden verstaan: tijdens de PS-vergadering zal hij daar op terugkomen.
4. Deze vraag is afdoende beantwoord.
5. Iconsoorten in relatie tot provinciale grenzen. Hij vindt het antwoord onbegrijpelijk en hij zal daar tijdens de PS-vergadering op terugkomen.
6. Het aantal samenwerkingsverbanden: afdoende beantwoord.
7. Ecoducten: de vraag is niet beantwoord. Hij komt daar tijdens de PS-vergadering op terug.
8. Boscompensatie: de vraag is afdoende beantwoord.
9. Compensatie van faunaschade en de vraag of boeren die preventieve maatregelen nemen daarvoor een vergoeding ontvangen. Dat is niet het geval. Heeft dit tot gevolg dat agrariërs terughoudender zullen zijn om preventieve maatregelen te nemen?
10. Boscompensatie: de bos-heidenotitie wordt afgewacht.
11. Begrotingselementen: het antwoord is niet afdoende. De capaciteit kan wel degelijk worden ingeschat, zeker als het gaat om een taskforce.
12. Ecologisch adviesbureau: antwoord is afdoende.
13. Afschaffen van beschermde natuurmonumenten: antwoord is afdoende.
14. Edelhert in relatie tot afschot: tijdens de PS-behandeling zal hij hierop terugkomen.
15. FBE: antwoord is afdoende.

Gedeputeerde Krol gaat in op vragen en opmerkingen van de commissie. Hij geeft aan dat hij op vragen, die nu niet beantwoord kunnen worden, alsnog zal reageren en wel voorafgaand aan de volgende PS-vergadering.

De provincie moet op 1 januari 2017 de nieuwe Wet Natuurbescherming implementeren. Getracht is in Utrecht het onmogelijke mogelijk te maken en het natuurbeleid op een aantal cruciale onderwerpen niet anders te gaan doen. Wat goed is, is goed en nagegaan is wat er anders moet als gevolg van de implementatie van deze nieuwe wet. Dat betekent dat er zo min mogelijk is gewijzigd als het gaat om de meest gevoelige onderwerpen, zoals het faunabeleid. Daar worden besluiten en afspraken gecontinueerd. Daarnaast

wordt getracht een aantal zaken extra te doen. Dat is ook het thema van de implementatie van de nieuwe Wet Natuurbescherming: er moet een tandje bij en dat betekent dat het natuurbeleid in Nederland beter moet. Het natuurbeleid in handen van de rijksoverheid was niet voldoende om de teruggang in de biodiversiteit te stoppen en daarom moet het beleid op een andere manier georganiseerd worden.

Spreker werd aangesproken door de inbreng van de heer Greeven die stelde dat het nieuwe beleid nogal ingewikkeld is. Gestart werd destijds met procesnatuur met grote, robuuste gebieden en een goede kwaliteit lucht, water met niet teveel fosfaat en ammoniakbelasting. Zo was Natuur 2.0 vormgegeven. In de WNb wordt nu ingezet op passief en actief soortenbeleid. Dat kan elkaar in de weg zitten. De provincie had afscheid genomen van het sturen op individuele soorten en gekozen is er voor systemen, dus procesnatuur zoals de heer Greeven dat aanduidde. De nieuwe wet verplicht tot actief en passief soortenbeleid en icoonsoorten. Hij signaleert dat PS met dezelfde worsteling geconfronteerd wordt als GS. Zo werd ervoor gepleit de icoonsoorten uit te breiden. De provincie probeert aan de ene kant de robuuste, meer kwalitatieve benadering van Natuur 2.0 overeind te houden, terwijl er aan de andere kant toevoegingen moeten worden gedaan als het gaat om soorten, leefgebieden en verbetering van biodiversiteit. Spreker is van mening dat die twee zaken in dit voorstel aan elkaar verbonden zijn. De grote aaneengesloten robuuste gebiedenbenadering wordt niet los gelaten, maar daar worden zaken aan toegevoegd. Hij wijst op het NNN en de afspraken uit het Akkoord van Utrecht en daar worden natuurparels aan toegevoegd.

Op de vraag van de SGP over tijdelijke natuur licht hij toe dat er geen belemmeringen mogen zijn om er daarna iets anders te doen.

GroenLinks vroeg om uitbreiding van de icoonsoorten. Dat is mogelijk mits daarvoor gefundeerd, wetenschappelijk bewijs wordt geleverd. Op voorhand is het dus niet mogelijk de lijst met 10 of meer soorten uit te breiden. De rode lijst soorten worden op dit moment door het rijk herijkt. De kans is groot dat die herijking gevolgen heeft voor de lijst met aandachtsoorten/icoonsoorten.

Veel vragen zijn er gesteld over de FBE en de samenstelling daarvan. Er ligt wat hem betreft geen feitelijke belemmering voor de Dierenbescherming om deel uit te maken van de FBE. Hij heeft dat zo ook richting FBE gecommuniceerd. Wel is het zo dat er in de FBE over beheer wordt gesproken. Beheer is niet alleen de laser, maar gaat ook over vormen waarbij dieren gedood worden. Als de Dierenbescherming dat respecteert, is er geen formele belemmering om deel te nemen aan het bestuur van de FBE. Op vragen van de PvdA antwoordt hij dat de FBE een private stichting is en voor een deel over het eigen werk, mogelijkheden en vergaderorde mag besluiten. Tegelijkertijd houdt de FBE zich met een fundamenteel en gevoelig onderdeel van het provinciaal beleid bezig. Hij kan zich voorstellen dat PS en GS daar een mening over hebben, bv. als het gaat om de selectie van de voorzitter en de samenstelling van de FBE. Hij ziet geen moeite om dat te doen. Tot nog toe is de FBE uitstekend in staat geweest voorzitters te kiezen die hun werk goed invulden. Mochten PS daar een meer sturende rol in willen hebben, dan kan daarover het gesprek op 12 december worden aangegaan.

Hij zegt toe dat PS op de hoogte zullen worden gehouden van het biodiversiteitsoverleg.

Gevraagd is om extra geld voor de kleine landschapselementen. Bij de implementatie van deze wet is ervoor gekozen om in het huidige financiële frame te blijven. Mochten PS anders willen en op een aantal terreinen intensivering wensen, dan zal dat via de kadernota en de begroting moeten worden geregeld.

Er wordt in 2017 een nieuwe landbouwvisie opgesteld. De gedeputeerde beraadt zich nog over de vraag of dit een aparte landbouwvisie moet worden, of dat dit onderdeel moet worden van de omgevingsvisie. Hij neigt licht naar de laatste variant.

Het vervoer van gewonde wilde dieren is geen provinciale taak: wel de opvang van de gewonde wilde dieren. Er moet zeker worden nagedacht over de opvang van deze dieren. Dat gebeurt al. Zo betaalt de provincie al jarenlang de vogelopvang in Utrecht, overigens op verzoek van PS.

Hij is terughoudend wat betreft het verzoek van het CDA en anderen om de kievit toe te voegen. Er zijn ecologische criteria om de kievit niet aan de iconsoorten toe te voegen. Deze worden in de PRS beschermd en de provincie geeft veel geld aan de collectieven voor natuurbeheer. Daar profiteert ook de kievit van. De kievit is een wezenlijk onderdeel van het weidevogelbestand en wordt inderdaad steeds meer een akkervogel. Er worden allerlei maatregelen genomen om deze soort te beschermen, maar dat rechtvaardigt niet om van de kievit een iconsoort te maken. Hij adviseert PS terughoudend te zijn om bij politieke besluitvorming via een motie toch de kievit toe te voegen. Dat zet de deur open voor toevoeging van andere soorten.

Wat betreft de KLE is het een idee van GS een platform op te richten en partijen bij elkaar brengen, meer dan alleen de collectieven, dus ook de eigenaren. Hij is het eens met het CDA dat landschapselementen en het goed zorgen voor het landschap bijdragen aan het creëren van draagvlak in de samenleving, als het gaat om het natuurbeleid en dus een belangrijke rol spelen.

Pijler 5 van het nieuwe natuurbeleid, de balans bewaren tussen openstelling en ecologische kwaliteit, is zeker ingewikkeld. Openstellen van een landgoed is altijd nadelig voor de ecologische kwaliteit. De veldleeuweriken op de vliegbasis Soesterberg ondervinden hinder van de openstelling. Om die reden is besloten de vliegbasis tijdens de broedperiode niet voor publiek toegankelijk te maken. Dat levert veel kritiek op. Echter, het gaat hier om één van de grootste populaties veldleeuweriken in Nederland. Daar is de provincie erg zuinig op en dan moeten de mensen even aan de kant. Dat is wat hem betreft ook balans bewaren. Aandacht is gevraagd voor bomen langs provinciale wegen. Op grond van de verordening vindt er altijd herplant plaats op de locatie of elders, wanneer daar bomen worden verwijderd.

De VVD geeft aan dat er niet teveel bos moet worden gekapt. Er waren heideherstelprojecten en daar werden bosgebieden omgezet in heidegebieden. Dat gaf vaak problemen. In dat kader verwijst hij altijd naar landgoed Den Treek. De bomenkap daar leverde een soort "oorlogslandschap" op, terwijl het gebied nu tien of misschien wel twintig keer zoveel ecologische kwaliteit heeft gekregen. Overigens wordt er in de provincie Utrecht niet grootschalig gekapt. Bomenkap wordt altijd gecompenseerd.

De VVD stelden vragen over de financiering. Misschien is de provincie de komende jaren meer geld aan natuur kwijt. Dat zal via de normale begrotingsystematiek zijn beslag moeten krijgen. Het is de bedoeling naar creatieve financieringsarrangementen te zoeken, maar dat is geen eenvoudige opgave. Natuur en de zorg daarvoor blijven een overheidstaak en daar hoort overheidsgeld bij.

De PvdA stelde vragen over monitoring van het beleid. Het is essentieel dat gemonitord wordt wat er nu al wordt gedaan, wat er nieuw wordt gedaan en wat de effecten daarvan zijn. Er wordt een supplement monitoring en bijsturing opgesteld. PS kunnen dat in hun P&C-cyclus gebruiken om te controleren of het beleid het gewenste effect oplevert. PS en GS krijgen daarmee ook zo nodig de mogelijkheid tot bijsturen.

De PvdA maakte ook opmerkingen over stedelijk groen. De stad Utrecht wees per brief op de zorg voor de laatvlieger, de tongvaren en de steenbreekvaren. Volgens de rode lijst is de laatvlieger kwetsbaar, maar de tongvaren en de steenbreekvaren zijn thans niet bedreigd. Overigens, wanneer de gemeente Utrecht op het standpunt staat dat er voor de kademuren moet worden gezorgd en dat voornoemde planten moeten worden beschermd, dan is dat een verantwoordelijkheid van de stad en niet van de provincie.

Op vragen van de SP geeft de gedeputeerde aan dat er samen met andere provincies beleid wordt gemaakt als het gaat om de vogelbescherming. Het weidevogelbeleid in Utrecht kan pas succesvol zijn als de naastgelegen provincies een zelfde beleid uitvoeren. De weidevogelprovincies spreken via IPO intensief met elkaar over het coördineren van beleid.

De opvang van gewonde wilde dieren is geen officiële provinciale taak, maar dienaangaande wordt er wel ontheffing verleend voor opvangcentra. Spreker realiseert zich dat dit antwoord enigszins strijdig is met eerdere mededelingen van zijn kant. Hij zal dit nog nagaan.

D66 vroeg naar monitoring en spreker gaf zojuist aan dat dit nader in een protocol wordt uitgewerkt. De compensatiebank wordt opgericht, er worden statuten opgesteld, maar de regels daarvoor worden in het beleidskader vermeld. De provincie heeft voorkeur voor compensatie via deze bank. Men mag het ook zelf doen maar dan wel op een ecologisch zinvolle manier. Compensatie via de bank heeft het voordeel dat het geld geclusterd op de juiste plek wordt ingezet. Achter het provinciehuis staat een berkenbosje, in strakke rijen geplant. Dat is een compensatiebosje, maar daar schiet niemand iets mee op. Compensatie heeft pas zin als dat wordt geclusterd en landt op plekken waar het ecologisch het meest effect oplevert.

Een overzicht van de faunashade kan aanleiding zijn tot aanpassing van het beleid. Jarenlang houdt men zich bezig met ganzenbeleid. In andere provincies ontstaan inmiddels discussies over het beheer van andere dieren. Zo praat Zuid-Limburg inmiddels over het beheer van de bever, die overigens niet in Utrecht voorkomt.

Wat betreft het provinciale landschap, geeft de gedeputeerde aan dat er in Utrecht nog niet voor provinciale landschappen is gekozen. Hij is daar overigens niet principieel op tegen. De nationale landschappen zijn inmiddels verdwenen en de nationale parken zijn opnieuw in de belangstelling gekomen. Nu al zijn er het NNN nationaal, het NNN internationaal, Natura 2000, natuurparels en groene contouren. Zo langzamerhand is het voor de samenleving niet meer bij te houden. Hij is niet tegen het aanwijzen van een provinciaal landschap, maar hij is beducht voor de introductie van weer nieuwe beleidscategorieën.

De ChristenUnie stelde een vraag over de invasieve exoten. Het wachten is op een overzicht dat daarvan wordt gemaakt. Het is zeker niet zo dat de provincie op dat terrein niets doet. Maatregelen worden genomen wanneer ze de aandachtsoorten in de weg zitten. Daadwerkelijke bestrijding is echter alleen aan de orde wanneer de lijst bekend is.

Er zijn mensen die pleiten voor meer aandacht voor de eigen tuin van de inwoners. Zelf is hij terughoudend om als provincie dienaangaande een intensieve campagne te voeren. In Soest zijn projecten gaande, van regentonnen tot adviezen om verharding van tuinen tegen te gaan. Op zich is hij daarvan geen tegenstander.

Er wordt een KLE waardenkaart opgesteld.

De PVV vroeg of de stedelijke gebieden die als natuurparels zijn aangewezen wezenlijk anders zijn dan de andere gebieden. Hij zal die vraag later beantwoorden.

Ook werden er vragen over de financiën gesteld. De provincie gaat een realisatiestrategie opstellen en dat gaat gepaard met een financiële onderbouwing. Uiteraard wordt dit met PS gedeeld.

Voorliggend statenvoorstel is een wezenlijk onderdeel van het beleid van dit college. Hij is blij met de insprekers die dat delen, maar tegelijkertijd ook voor een aantal punten extra aandacht hebben gevraagd. Ook dankt hij zijn ambtenaren die met zeer veel deskundigheid, inzet en betrokkenheid aan het voorstel hebben gewerkt.

De heer Van Leeuwen memoreert nogmaals dat een gans een gans is: als er slechts één gans is die niet mag worden geschoten (omdat het er geen vijf zijn), dan kan zich dat toch tot een populatie ontwikkelen.

Gedeputeerde Krol wijst erop dat er met één gans geen uitbreiding tot stand kan komen; daar zijn er tenminste twee voor nodig. De heer Van Leeuwen is het daarmee niet eens. Een gans kan wel degelijk andere ganzen aantrekken. Eén van de insprekers sprak over openstelling van de Paltz. In de overeenkomst zouden daarvoor een aantal dagen per jaar worden genoemd. Het is hem niet duidelijk waarom op die openstelling wordt beknibbeld.

Gedeputeerde Krol memoreert de afspraak dat er pas geschoten wordt wanneer er tenminste vijf ganzen bijeen zijn. De argumentatie daarvoor is bekend. De openstelling waar hij eerder over sprak, ging over de vliegbasis en niet over de Paltz. Voor de Paltz zijn er aparte afspraken gemaakt in overleg met HUL. Het

grootste deel van de openstelling van het gebied is gedurende 358 dagen per jaar gegarandeerd. Voor dit gebied zijn andere afspraken gemaakt dan voor de generieke natuurterreinen, ook omdat er in het gebied mensen wonen. Voldaan wordt aan de privaatrechtelijke afspraken die met HUL zijn gemaakt.

Mevrouw Kotkamp komt terug op het eventueel uitbreiden van de icoonsoorten en de rol van het biodiversiteitsoverleg. Zij vraagt wie er in dat overleg zitting hebben en wat daarvan de status is. Dienaangaande wil GroenLinks meer weten over de praktische uitwerking. Mevrouw Van Dort sprak o.a. over € 750.000 die blijkbaar nog niet is besteed. Weet de gedeputeerde hiervan en hoe wordt dat ingezet?

Gedeputeerde Krol antwoordt dat hij icoonsoorten beschouwt als een hulpmiddel om de overige beleidsonderdelen in orde te maken. Hij wil het niet groter maken dan het is. Indien er goede redenen zijn, met wetenschappelijke fundering, tot uitbreiding van het aantal icoonsoorten, dan is dat voor hem bespreekbaar. Het biodiversiteitsoverleg is daarvoor een belangrijke adviseur. Hij weet niet waar de € 750.000 vandaan komt. Wellicht is er sprake van een verwarring met het AVP, waar nog wel budget in zit. Er zwerft geen € 750.000 op de provinciale begroting voor de KLE. Was dat zo, dan had hij dat allang uitgegeven.

De heer De Heer vraagt naar de lijst van de invasieve soorten. Europa heeft een lijst gepubliceerd waarvoor zelfs een bezitverbod geldt. Er zal een overheid moeten zijn die bv. tegen de hortus zegt dat er geen waterhyacinten meer mogen zijn. Ook alle tuincentra moeten in die zin worden gecontroleerd. Dat moet een overheid doen en z.i. past dit het best bij het takenpakket van de provincie.

Gedeputeerde Krol ziet dat anders. Hij kan zich niet voorstellen dat provinciale medewerkers, die met natuurgeld worden gefinancierd, dergelijke controles in tuincentra gaan uitvoeren. Daar ligt wel een rol voor de Voedsel- en Warenautoriteit. Er is discussie met EZ nodig over de vraag wie dat zou moeten oppakken. Hij wijst erop dat zijn budget vaststaat en alles wat wordt uitgegeven aan bv. controles in tuincentra gaat af van de realisatieopgave natuur en de biodiversiteitsdoelstelling. Hij is in dat opzicht terughoudend, totdat het niet anders kan.

De voorzitter geeft gelegenheid voor de tweede termijn.

Mevrouw Kotkamp vraagt nogmaals naar de samenstelling van het biodiversiteitsoverleg. Op welke wijze kunnen gemeenten hun eigen planten beschermen? Zij begrijpt uit de brief van de stad Utrecht dat er een bepaalde status nodig is om dat als gemeenten te kunnen oppakken. De gedeputeerde gaf ook aan dat de ganzen een regionaal probleem zijn. Opnieuw roept zij op om daarvoor onderzoeksgelden vrij te maken. Zij is niet helemaal blij met het antwoord van de gedeputeerde op de vraag over de invasieve soorten. Op dat vlak zijn er nu concrete problemen die niet worden opgepakt. Wordt niet tijdig ingegrepen, dan kan dat de provincie op termijn wellicht veel geld gaan kosten.

De heer Van Oosterom is blij met de toezegging van de gedeputeerde over de KLE. Wel is het belangrijk dat er concrete stappen worden gezet. Het mag niet alleen maar blijven bij een platform en overleg. Belangrijk is het de balans ook voor de icoonsoorten te bewaren. Het CDA zal zich beraden over een onderbouwing voor uitbreiding daarvan.

De heer Germs heeft vanmiddag enkele natuurorganisaties gehoord, maar ook vraagt hij aandacht voor de particuliere grondeigenaren. Zij worden nogal eens vergeten. Hij hoopt dat ook zij in aanmerking komen voor middelen vanuit de natuurgelden.

De heer De Kruijff vraagt wie het initiatief neemt als het gaat om een opdracht aan de FBE.

Mevrouw Noordenbos vraagt of er ook een bindend nationaal programma voor de weidevogels tot stand kan komen. Wat betreft het sluiten van delen van landgoederen en het reguleren van openingstijden, vindt zij het belangrijk de redenen daarvan te weten. Heeft het te maken met financiële noodzaak, bv. niet langer paden onderhoud en minder toezicht, of wil men de natuurwaarden sparen? Zij vraagt dienaangaande om meer inzicht. Zij had begrepen dat het budget van € 750.000 in feite geld is dat niet is aangevraagd omdat een subsidieaanvraag nogal complex is. Het zou goed zijn dit knelpunt in het biodiversiteitoverleg mee te nemen.

De heer De Heer zal nog een aantal vragen schriftelijk indienen.

Gedeputeerde Krol antwoordt dat het biodiversiteitoverleg bestaat uit terreinbeherende organisaties, Utrechts Particulier Grondbezit, bos- en andere natuurbeherende organisaties en alle andere groepen die met de Utrechtse natuur te maken hebben. Op een vraag van mevrouw Kotkamp, verduidelijkt gedeputeerde Krol dat het biodiversiteitoverleg per 1 januari a.s. van start zal gaan. Daar zit iedereen in die iets zinnigs te zeggen heeft over biodiversiteit in de provincie Utrecht.

Gemeenten kunnen via hun ruimtelijk spoor beschermen wat ze willen, zoals bv. kademuren. De provincie kan dat wel aanvullen door een aanwijzing tot natuurgebied. Echter, voor de kades in de stad Utrecht lijkt hem dat niet aan de orde. Er is nu geen geld beschikbaar voor nader onderzoek wat betreft de situatie rond de ganzen. Hij begrijpt de zorg over de invasieve exoten. Wellicht constateert de provincie over enkele maanden dat men meer achterop geraakt is. Ook kan het zijn dat de provincie iets heeft gedaan dat geen provinciale taak blijkt te zijn, waardoor provinciaal geld voor natuur onverantwoord is uitgegeven. Hij zal daar nog eens goed over nadenken.

Naar aanleiding van het CDA, merkt hij op dat hij PS niet gaat vertellen wat ze of niet mogen vinden. PS mogen alles vinden, ook als GS daar niet blij van worden. Hij hoopt overigens niet dat de iconsoorten worden uitgebreid op grond van een meerderheid in PS. Dat zou wat hem betreft afbreuk doen aan hetgeen er met iconsoorten wordt bedoeld. Het gaat hier om gidssoorten voor dat wat echt bijzonder is in de provincie Utrecht. Dat vereist een afweging die op grond van ecologie en biodiversiteitsdoelstelling terdege moet kunnen worden onderbouwd.

Hij erkent dat grondeigenaren het moeilijk hebben. Dat is een van de redenen dat hij in de vorige bestuursperiode met landgoederen zeer goede afspraken heeft gemaakt. Aan de hand van convenantafspraken wordt getracht landgoederen via het RO-spoor een extra geldstroom te laten genereren, waarmee de landgoederen in stand kunnen worden gehouden. Het is beslist bijzonder dat particulieren soms worden afgeremd als ze een woning of een boerderij willen bouwen in het landelijk gebied, terwijl een landgoed daarvoor wel toestemming krijgt. Een en ander wordt wel specifiek gekoppeld aan de in standhoudingsdoelstelling van het landgoed.

De PvdA vroeg naar de samenstelling van de FBE. Hij heeft goed geluisterd en zegt toe dat dit ook zal worden vastgelegd in de aanloop naar de PS vergadering. PS kunnen daar vervolgens een oordeel over geven. Voor de implementatie van de wet is het goed dat PS in eerste instantie van GS een handreiking krijgen in dat kader.

Kritisch is hij over een nationaal programma weidevogels. De essentie van de wet is juist dat het beleid in de provincies zelf vorm moet krijgen. De provincies moeten voor hun eigen weidevogels zorgen en niet de staatssecretaris. Uiteraard moet dat goed worden afgestemd en moeten de provincie daarover met elkaar in overleg gaan, echter, het moet in de provincie gebeuren met een bindend programma op de schaal van

de provincie. Op het gebied van de biodiversiteit moet er nog veel meer gebeuren. Het is zaak dat daarmee hard aan de gang wordt gegaan. Dat betekent ook dat er met name in het landelijk gebied, in het agrarisch productiegebied en op het agrarisch erf stappen moeten worden gezet. Dat is pijnlijk en ingewikkeld maar noodzakelijk voor het kunnen behalen van de biodiversiteitsdoelstelling.

Hij zal nagaan hoe het zit met het budget van € 750.000.-, voor de KLE, ook naar aanleiding van de vraag van de SP. Hij meent dat dit geld er niet is. Moet er meer geld beschikbaar komen voor de KLE, hetgeen een nobel streven is, dan moet dat via kadernota en begroting aan de orde worden gesteld.

De voorzitter rondt de bespreking van dit agendapunt af.

Na stemming blijkt dat de commissie adviseert dit agendapunt met een groot debat in de komende PS vergadering te behandelen.

4. STATENBRIEVEN EN INGEKOMEN BRIEVEN DIE TER INFORMATIE WORDEN AANGEBODEN

- 4.1 Ingekomen brief Vereniging Vrij Polderland onderzoek naar planlocaties voor zonneweiden en windturbines in Amersfoort**
- 4.2 Statenbrief vaststelling natuurbeheerplan 2017 herziene versie natuurbeheer en nota van beantwoording zienswijzen**
- 4.3 Statenbrief openstellingsbesluit subsidiestelsel natuur en landschap**
- 4.4 Statenbrief rapportage AVP gebiedscommissie Utrecht-West**
- 4.5 Ingekomen brief van de Groene Venen: geen ontheffingen schadebestrijdingsmaatregelen tijdens broedseizoen weidevogels**
- 4.6 Statenbrief betekenis Deltaprogramma 2017 voor de provincie Utrecht**
- 4.7 Memo GS gedeputeerde Krol vervolg herbestemming landgoed en paleis Soestdijk**
- 4.8 Statenbrief motie (119) Leren voor windenergie met draagvlak**

5. SLUITING

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter de vergadering.